แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สารนิพนธ์

ของ

ชญานิน อรุณมาศ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
มีนาคม 2548

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3 ว๑๓ ๒๕
๗/๒๕๔๘
๑.๓

แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

26 เม.ย. 2548

บทคัดย่อ

ของ

นางสาวชญานิน อรุณมาศ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
มีนาคม 2548

I 26๘๖๙๗

ชญานิน อรุณมาศ. (2548). *แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 1,043 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ด้านการรู้คิด ตอนที่ 2 ด้านความสนใจ และตอนที่ 3 ด้านบุคลิกภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด และสร้างเกณฑ์ปกติในรูปของคะแนนทีปกติ

ผลการวิจัย พบว่า

1. แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านการรู้คิดมีค่าอำนาจจำแนก (r) ที่คำนวณโดยใช้การวิเคราะห์ค่า Item – Total Correlation มีค่าอยู่ระหว่าง .23 ถึง .62 ส่วนด้านความสนใจมีค่าอำนาจจำแนก (t) ที่คำนวณด้วย t-test มีค่าอยู่ระหว่าง 2.171 ถึง 10.814 และด้านบุคลิกภาพมีค่าอำนาจจำแนก (t) ที่คำนวณด้วย t-test มีค่าระหว่าง 1.992 ถึง 9.406 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ที่ได้จากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียน ด้านการรู้คิดที่คำนวณโดยวิธีคูเดอร์ ริชาร์ดสัน มีค่าเท่ากับ .7825 ด้านความสนใจที่คำนวณโดยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าเท่ากับ .8814 และด้านบุคลิกภาพที่คำนวณโดยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าเท่ากับ .9161 และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ที่ได้จากการทดสอบกับกลุ่มรู้ชัด ด้านการรู้คิด คำนวณโดยวิธีคูเดอร์ ริชาร์ดสัน มีค่าเท่ากับ .8116 ด้านความสนใจ คำนวณโดยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าเท่ากับ .8949 และด้านบุคลิกภาพ คำนวณโดยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าเท่ากับ .9146

3. เกณฑ์ปกติของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านการรู้คิดมีช่วงคะแนนทีปกติอยู่ระหว่าง T27 ถึง T71 ด้านความสนใจมีคะแนนทีปกติอยู่ระหว่าง T17 ถึง T83 ด้านบุคลิกภาพมีคะแนนทีปกติอยู่ระหว่าง T17 ถึง T81

AN INVENTORY OF DESIRABLE CHARACTERISTICS OF COMMUNICATION ARTS FOR MATHAYOMSUKSA III STUDENTS

AN ABSTRACT

BY

CHAYANIN ARUNMAS

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Master of Education Degree in Guidance and Counseling Psychology

at Srinakharinwirot University

March 2005

Chayanin Arunmas. (2005). *An Inventory of Desirable Characteristics of Communication Arts for Mathayom suksa III Students.* Master Project, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assist. Prof. Dr.Nanthana Wong-In.

The purpose of this study was to construct an inventory of Communication Arts desirable characteristics for Mathayom Suksa III students. The subjects for this study were 1,043 Mathayom Suksa III students of secondary schools under the Office of Basic Education Commission, Ministry of Education. The subjects were multistage randomly selected from Mathayom Suksa III students population residing in Bangkok during the second semester in the academic year 2004. The research instrument was an inventory of Communication Arts desirable characteristics. This inventory was comprised of 3 parts: cognition, interest and personality. The discriminating power, reliability and normalized standard score: T-score for the Mathayom Suksa III normative sample (N=1,043) for each of the Communication Arts desirable characteristics inventory were indicated in this research report.

The results of the study were as follows:

1. The discriminating powers of the cognition part of the inventory of Communication Arts desirable characteristics calculated by item – total correlation analysis ranged from .23 to .62, while the interest part of this inventory calculated by t-test ranged from 2.171 to 10.814, and the personality part of this inventory calculated by t-test ranged from 1.992 to 9.406 and significant at .05 level.

2. The reliabilities of the cognition part of the inventory of Communication Arts desirable characteristics of Mathayom Suksa III students calculated by KR-20 was .7825, while the interest part of this inventory calculated by Alpha – coefficient was .8814, and the personality part of this inventory calculated by Alpha – coefficient was .9161

3. The reliabilities of the cognition part of the inventory of Communication Arts desirable characteristics of Known Group calculated by KR-20 was .8116, while the interest part of this inventory calculated by Alpha – coefficient was .8949, and the personality part of this inventory calculated by Alpha – coefficient was .9146.

4. The normalized T-score of the inventory of Communication Arts desirable characteristics were as follows: the normalized T-score of the cognition part ranged from T27 to T71, the interest part ranged from T17 to T83, and the personality part ranged from T17 to T81.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของ ชญานิน อรุณมาศ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ไพศาล อั๋นประเสริฐ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ชูชาติ)

วันที่ 11 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์ไพศาล อั้นประเสริฐ และศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ กรรมการสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ ให้ความเมตตา ดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์ตลอดระยะเวลาที่ทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร และคณาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่สนับสนุนส่งเสริมให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์มณฑิราจารุเพ็ง อาจารย์ภุชงค์ โรจน์แสงรักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ และคณาจารย์โรงเรียนกาญจนาภิเษก นครปฐม โรงเรียนหอวัง โรงเรียนสตรีวิทยา 2 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงหเสนี) 4 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี โรงเรียนกุนนทรีรุทธารามวิทยาคม โรงเรียนสุวรรณสุทธารามวิทยา โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ โรงเรียนโพธิสารพิทยากร โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม โรงเรียนวัดบวรมงคล โรงเรียนแจงร้อนวิทยา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินการทำสารนิพนธ์ ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินไปด้วยดี และขอขอบใจนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบวัดในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณ นายเอกพจน์ เศวตรัตนเสถียร ที่ให้ความช่วยเหลือในทุกๆ สิ่งและเป็นกำลังใจอย่างสม่ำเสมอให้ผู้วิจัยตลอดมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัวอรุณมาศ ที่ให้การสนับสนุนผู้วิจัยทุกด้าน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ชญานิน อรุณมาศ

สารบัญ

บทที่ หน้า

1 บทนำ 1
ภูมิหลัง 1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า 4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า 4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า 4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 4
นิยามศัพท์เฉพาะ 4
กรอบแนวคิดในการวิจัย 7

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิเทศศาสตร์ 16
ความหมายของนิเทศศาสตร์ 16
ความหมายของการสื่อสารมวลชน วารสารศาสตร์ การโฆษณา
และการประชาสัมพันธ์ 16
ความเป็นมาของนิเทศศาสตร์ 20
ความสำคัญของนิเทศศาสตร์ 21
นิเทศศาสตร์กับประโยชน์ต่อสังคม 23
จริยธรรมของนักนิเทศศาสตร์ 24
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ 26
ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ 26
ประเภทของผู้มีลักษณะที่พึงประสงค์ 35
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้มีลักษณะที่พึงประสงค์ 43
โครงสร้างการวัดลักษณะที่พึงประสงค์ 52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ 53
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ 55
ความหมายของอาชีพ 55
การวิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับอาชีพ 56
วัยรุ่นกับการเลือกอาชีพ 57
ทฤษฎีการเลือกอาชีพและพัฒนาการทางอาชีพ 60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ 64
การสร้างแบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ 66

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ หน้า

3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า 73
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 73
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า 75
การเก็บรวบรวมข้อมูล 81
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล 82

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 85
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 85
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 85
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 85

5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ 100
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า 100
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า 100
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า 100
การเก็บรวบรวมข้อมูล 101
การวิเคราะห์ข้อมูล 101
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า 101
อภิปรายผล 104
ข้อเสนอแนะ 107

บรรณานุกรม 108

ภาคผนวก 116
ภาคผนวก ก 117
ภาคผนวก ข 130
ภาคผนวก ค 146
ภาคผนวก ง 156

ประวัติย่อผู้วิจัย 158

บัญชีตาราง

ตาราง หน้า

1 การแสดงออกความสามารถด้านพุทธิพิสัย 50
2 การแสดงออกความสามารถด้านจิตพิสัย 51
3 การแสดงออกความสามารถด้านทักษะพิสัย 52
4 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 74
5 จำนวนข้อและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 86
6 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ของนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 87
7 คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านนิเทศศาสตร์ รายด้านและโดยรวมของกลุ่มรู้ชัด (Known Group) 88
8 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ของกลุ่มรู้ชัด (Known Group) 89
9 คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านนิเทศศาสตร์รายด้านและโดยรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 90
10 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการรู้คิด 92
11 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสนใจ 94
12 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสนใจ ของแต่ละองค์ประกอบ และโดยรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 95
13 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ 97
14 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ ของแต่ละองค์ประกอบ และโดยรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 98
15 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (IOC) 117
16 ผลการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดด้านการรู้คิด และค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบวัดด้านความสนใจ และด้านบุคลิกภาพ 120
17 ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 122
18 ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของกลุ่มรู้ชัด (Known Group) 124
19 คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านนิเทศศาสตร์ รายข้อและโดยรวมของกลุ่มรู้ชัด (Known Group) 126

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ หน้า

1 ภาพความสามารถของปฐมภูมิสมอง 44
2 ภาพโครงสร้างของเชาวน์ปัญญาตามทฤษฎีของกิลฟอร์ด 46

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสังคมไทยก้าวเข้าสู่ยุคแห่งสังคมข้อมูลข่าวสาร (Information Society) หรือยุคสารสนเทศ (Information Age) ที่การสื่อสารปราศจากขีดจำกัดในเรื่องระยะทางและเวลาตามกระแสโลกาภิวัฒน์ (Globalization) ในยุคโลกไร้พรมแดนเทคโนโลยีการสื่อสารใหม่ๆ และเทคโนโลยีสารสนเทศจึงเข้ามามีบทบาททั้งทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สังคม และศิลปะวัฒนธรรม ทำให้ทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างกว้างขวาง เสมือนโลกคือหมู่บ้านเดียวกัน (วิรัช ลภิรัตนกุล. 2544 : 19) ส่งผลให้วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการสื่อสารเป็นที่ต้องการในสังคมไทยมากยิ่งขึ้น โดยวิชาชีพนิเทศศาสตร์ถือเป็นกุญแจหนึ่งที่สำคัญ เนื่องจากอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ต้องทำงานเกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารในหลายลักษณะ โดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่านักนิเทศศาสตร์ทำหน้าที่เป็นผู้นำข้อมูลข่าวสารมาสื่อความหรือเผยแพร่โดยวิธีการต่างๆ เช่น เขียนเป็นข่าว บทความ บทวิพากษ์วิจารณ์ลงในวารสารและหนังสือพิมพ์ พูดหรืออธิบายรายละเอียดต่างๆ ทางวิทยุหรือโทรทัศน์ จัดทำภาพยนตร์สารคดีเพื่อสื่อความหมาย หรืออีกนัยหนึ่งคือ นักนิเทศศาสตร์ทำหน้าที่ในเชิงให้ข่าวสารและข้อเท็จจริง ตลอดจนชี้แนะหรือขยายความหมายของเรื่องต่างๆ ให้สาธารณชนได้รับทราบ (ครรชิต มาลัยวงศ์. 2547 : ออนไลน์)

"นิเทศศาสตร์" เป็นศัพท์บัญญัติใหม่ในทางวิชาการ ซึ่งเพิ่งเกิดขึ้นในประเทศไทย เมื่อพุทธศักราช 2511 โดยพลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ได้ทรงนำเสนอศัพท์บัญญัติใหม่ในทางสื่อสารมวลชนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สืบเนื่องมาจากการประชุมทางวิชาการว่าด้วยการพิจารณาชื่อปริญญาสาขาการสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์แก่บัณฑิตที่จะสำเร็จการศึกษาของแผนกอิสระสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ และที่ประชุมครั้งนั้นมีมติให้ใช้ชื่อปริญญาว่า "นิเทศศาสตรบัณฑิต" (Bachelor of Communication Arts) โดยได้พิจารณาคำอธิบายความหมายของเสด็จในกรมว่า "นิเทศศาสตร์เป็นวิชาสื่อสารไปยังมวลชนโดยทางใดก็ตาม ไม่จำเพาะทางหนังสือพิมพ์ เช่น การสื่อสารทางการละครก็เข้าไปอยู่ในนิเทศศาสตร์ การสื่อสารมวลชนทางอื่นนอกจากทางหนังสือพิมพ์ เช่น ทางวิทยุ ทางโทรทัศน์ ก็เข้าไปอยู่ในนิเทศศาสตร์ (ปดิวรัดา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา. 2545 : 2)

วิชาการด้านนิเทศศาสตร์ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นในยุคสหัสวรรษใหม่ สังเกตได้จากความสนใจของนักศึกษานั้น เพียงระยะเวลา 10 กว่าปีมานี้ ทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการศึกษาวิชานิเทศศาสตร์ได้เปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ ในระยะแรกนักศึกษามักเลือกเข้าศึกษาในสาขาวิชานิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนเป็นอันดับรองๆ แต่มาในระยะ 4 - 5 ปีมานี้ปรากฏว่านักศึกษาเลือกสอบเข้าเรียนสาขาวิชานิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนเป็นอันดับแรกมีจำนวนมากขึ้น

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2538 : 644) ซึ่งชี้ให้เห็นว่ามีบุคคลจำนวนไม่น้อยที่ใฝ่ฝันจะทำงานด้านนิเทศศาสตร์ และคาดหวังที่จะร่ำเรียนหรือศึกษาทางด้านนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่เพิ่งเรียนจบจากชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่างก็มุ่งที่จะสอบเข้าเรียนในคณะวิชาดังกล่าวเพื่อผันตัวเองเป็นนักโฆษณา นักประชาสัมพันธ์ นักข่าว นักหนังสือพิมพ์ นักจัดรายการ เป็นต้น หลายคนอยากมีชื่อเสียงทางด้านการจัดรายกายวิทยุและโทรทัศน์ อีกหลายคนอยากมีอาชีพเป็นนักแสดงเหมือนดาราที่มีชื่อเสียง และประสบความสำเร็จอยู่ในวงการบันเทิงขณะนี้ (วิรัช ลภิรัตนกุล. 2544 : 19)

ในบรรดาวิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์นั้นครอบคลุมอาชีพต่างๆ หลายอาชีพ ซึ่งการประกอบอาชีพเหล่านั้น ล้วนแล้วแต่ต้องเกี่ยวข้องกับการสื่อสารทั้งสิ้น เช่น อาชีพด้านวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การแสดง การพูด และการเผยแพร่ข่าวสาร เป็นต้น (กิติมา สุรสนธิ. 2541 : 3) ซึ่งคุณลักษณะของผู้ที่มีอาชีพด้านนิเทศศาสตร์จะต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรับผิดชอบทั้งในหน้าที่การงานของตนและสำนึกต่อสังคม อดทน กล้าแสดงออก รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและมีการตัดสินใจที่ดี เป็นตัวของตัวเอง มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ใหม่ๆ กระตือรือร้นคล่องแคล่ว สนใจติดตามข่าวสาร ทันโลกและทันเหตุการณ์ (การจำแนกอาชีพตามระบบ ISCED. 2547 : ออนไลน์) และผู้ที่ทำงานประเภทนี้จะเป็นผู้ที่มีความทะเยอทะยาน ชอบแสดงตัว มีความเชื่อมั่นในตนเอง (Holland, John L. 1997 : Online) ซึ่งลักษณะของผู้ที่มีอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ที่กล่าวมาสอดคล้องกับงานวิจัยของปติวรัดา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา (2545 : 156) พบว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ที่หน่วยงานต้องการ ได้แก่ มีการแสวงหาความรู้นิเทศศาสตร์ใหม่ๆ อยู่เสมอ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านการประชาสัมพันธ์เป็นอย่างดี มีความรู้ความสามารถทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ มีความสามารถใช้เครื่องมือสื่อสารทางด้านนิเทศศาสตร์ได้เป็นอย่างดี มีศรัทธาจริงใจและซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่การงาน มีความรับผิดชอบ ขยัน เสียสละ อดทน และละเอียดรอบคอบ มีมนุษยสัมพันธ์ดี

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นว่าอาชีพด้านนิเทศศาสตร์มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และนักนิเทศศาสตร์ควรมีลักษณะที่เหมาะสมสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้นเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ของกระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายข้อที่ 3 การศึกษาเพื่ออาชีพ ให้ส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพในทุกระดับ ทุกประเภทการศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะ มีความมั่นใจในการประกอบอาชีพ สามารถพัฒนาอาชีพให้เหมาะสมกับความถนัด สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง สังคม และตลาดแรงงาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541 : 18) ซึ่งนโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีที่เน้นให้ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 มีทักษะการทำงานอาชีพสุจริต มีทักษะการจัดการ เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ (กรมวิชาการ. 2545 : 5) และการที่จะทำให้ผู้เรียนเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพนั้น การแนะแนวนับว่ามีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการแนะแนวเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียน รู้จักและเข้าใจตนเองสามารถเลือก

และตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมมีทักษะในการจัดการชีวิต ตลอดจนสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การจะรู้จักและเข้าใจผู้เรียนได้ดีนั้น จำเป็นต้องมีการศึกษา รวบรวมข้อมูลผู้เรียนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยใช้เครื่องมือ เทคนิค วิธีการที่หลากหลายและควรศึกษาหลายวิธีจนกว่าจะแน่ใจว่าได้ข้อมูลถูกต้อง เพียงพอ และเชื่อถือได้ (กรมวิชาการ. 2544 : 27) ซึ่งในการศึกษาผู้เรียนควรครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความคิด ด้านความสนใจ และด้านการกระทำหรือการปฏิบัติ (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2541 : 11)

ดังนั้นในการที่จะส่งเสริมการผลิตกำลังคนทางด้านนิเทศศาสตร์ให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อที่จะเป็นกำลังสำคัญในพัฒนาประเทศให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพนั้น ควรจะมีเครื่องมือในการคัดกรองนักเรียนที่สนใจศึกษาต่อในสาขาวิชานิเทศศาสตร์ เพื่อให้เหมาะสมกับความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพของผู้เรียน เพราะเครื่องมือในการคัดกรองผู้เรียนจะช่วยทำนายผลความสามารถในอนาคตของเด็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการวางแผนการศึกษาต่อเป็นอย่างมาก (ประภาศรี โอภาสานนท์. 2537 : 63) โดยกระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้กำหนดนโยบายให้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการผลิตเครื่องมือทางการแนะแนวอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายให้มีแบบทดสอบเป็นชุดที่ประกอบด้วยแบบทดสอบความถนัดทางการเรียน แบบสำรวจความสนใจทางอาชีพ และแบบทดสอบบุคลิกภาพ (ปิยาภัทร์ วิบูลย์ศรีสัจจะ. 2544 : ออนไลน์) และเพื่อให้ทราบถึงลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจโดยการสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านนิเทศศาสตร์ซึ่งได้แก่ นักข่าว นักแสดง นักประชาสัมพันธ์ นักโฆษณา นักรายการวิทยุ ตลอดจนนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ จำนวน 100 คน พบว่าผู้มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ควรมีลักษณะส่วนบุคคลที่ประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์ สนใจข้อมูลข่าวสาร สนใจอาชีพนิเทศศาสตร์ กล้าแสดงออก กระตือรือร้นในการทำงาน และมีพฤติกรรมในการสื่อสารกับบุคคลอื่นได้ดี

จากการสำรวจความคิดเห็นในเรื่องความช่วยเหลือที่ต้องการของครูแนะแนวทั่วประเทศ จำนวน 202 คน พบว่า ครูแนะแนวต้องการเครื่องมือที่ใช้คัดกรองนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น แบบทดสอบสติปัญญา แบบทดสอบบุคลิกภาพ แบบทดสอบความถนัดทางการเรียน แบบสำรวจความสนใจ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างแบบวัดลักษณะอันพึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อที่จะนำแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ในการแนะแนว ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับครูแนะแนว ในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่ต้องการเลือกกลุ่มวิชาเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้เหมาะสมสอดคล้องกับสาขาวิชานิเทศศาสตร์ในระดับอุดมศึกษาต่อไป ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตรงตามลักษณะด้านการรู้คิด ความสนใจ และบุคลิกภาพของตนได้อย่างเต็มที่ เป็นผู้ที่มีลักษณะอันพึงประสงค์และเหมาะสมกับอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ จะทำให้ได้แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับครู อาจารย์ และนักแนะแนว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื่องจากผลจากแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์จะช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจตนเอง รู้ถึงลักษณะเฉพาะของตน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อและการวางแผนเลือกอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ในอนาคต

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 119 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 53,131 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 11 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 1,043 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่มีแนวโน้มบ่งบอกว่า บุคคลนั้นจะประสบความสำเร็จในอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะ 3 ด้านดังนี้

1.1 ด้านการรู้คิด หมายถึง ลักษณะการรู้คิดด้านนิเทศศาสตร์ ได้แก่

1.1.1 ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการคิดเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังนี้

- มีความคิดแปลกใหม่ในการนำเสนอผลงานด้านนิเทศศาสตร์
- มีความสามารถในการคิดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานด้านนิเทศศาสตร์ได้หลายวิธี
- มีความรวดเร็วในการคิดงานออกแบบ งานสร้างสรรค์ด้านนิเทศศาสตร์

1.2 ด้านความสนใจ หมายถึง ลักษณะความสนใจด้านนิเทศศาสตร์ ได้แก่

1.2.1 สนใจอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความสนใจในอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ ได้แก่ อาชีพนักแสดง นักโฆษณา นักประชาสัมพันธ์ นักข่าว นักจัดรายการ นักหนังสือพิมพ์ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังนี้

- มีใจรักงานด้านนิเทศศาสตร์
- สนใจศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวกับงานด้านนิเทศศาสตร์
- มีความสนใจที่จะศึกษาต่อด้านสาขาวิชานิเทศศาสตร์
- ต้องการทำงานด้านนิเทศศาสตร์

1.2.2 สนใจข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความชอบหรือสนใจติดตามข่าวสารสถานการณ์รอบตัวจากสื่อต่างๆ เป็นประจำ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังนี้

- สนใจติดตามข่าวสารที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมรอบตัว
- ทันข่าว ทันเหตุการณ์
- สนใจเกี่ยวกับสื่อมวลชนสาขาต่างๆ
- มีความรอบรู้กว้างขวาง
- เปิดรับสื่อทุกชนิดทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

1.3 ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพด้านนิเทศศาสตร์ ได้แก่

1.3.1 กล้าแสดงออก ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังนี้

- ชอบทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออก
- มีความมั่นใจในตนเองในระดับสูงกว่าคนปกติ เมื่อต้องแสดงออกต่อหน้าคนจำนวนมาก
- เป็นคนทันสมัย
- กล้าแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์
- ชอบทำตัวโดดเด่นกว่าคนอื่น

1.3.2 กระตือรือร้นในการทำงาน ได้แก่ ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความกระฉับกระเฉง คล่องแคล่วว่องไวในการทำงาน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยากรู้อยากเห็น เปิดรับสิ่งใหม่อยู่เสมอ มีความขยัน อดทน และพยายาม ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังนี้

- มีความขยันอดทน สามารถทำงานได้ในทุกสถานการณ์ อดทนต่อสภาพแวดล้อมรอบตัว
- คล่องแคล่วว่องไวในการทำงาน
- เอาจริง เอาจัง ตั้งใจทำงาน
- ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ

1.3.2 มีพฤติกรรมในการสื่อสารกับบุคคลอื่นได้ดี ได้แก่ ลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถสื่อสารข้อความให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังนี้

- สามารถพูดได้ชัดถ้อย ชัดคำ ตรงประเด็น ไม่กำกวม
- ชอบการติดต่อกับผู้คน
- สามารถสื่อสารข้อความให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน
- ชอบเขียนบันทึก
- สามารถเขียนให้อ่านเข้าใจได้ง่าย เลือกใช้คำศัพท์ง่ายๆ แต่แสดงความหมายชัดเจน
- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา
- ชอบอ่านหนังสือ
- อ่านได้รวดเร็ว จับใจความได้ และสามารถนำสิ่งที่อ่านมาเรียบเรียงใหม่ได้

2. แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งสร้างให้ครอบคลุมลักษณะ 6 ด้าน มีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบวัดด้านการรู้คิด หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านนิเทศศาสตร์ แบบวัดเป็นแบบมาตราส่วนตรวจสอบรายการ (Check list) ให้ตอบ 2 ตัวเลือก "ใช่" และ "ไม่ใช่"

ตอนที่ 2 แบบวัดด้านความสนใจ หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดลักษณะความสนใจอาชีพนิเทศศาสตร์ และความสนใจข้อมูลข่าวสาร แบบวัดเป็นมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert)

ตอนที่ 3 แบบวัดด้านบุคลิกภาพ หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดบุคลิกภาพด้านกล้าแสดงออก กระตือรือร้นในการทำงาน และพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น แบบวัดเป็นมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

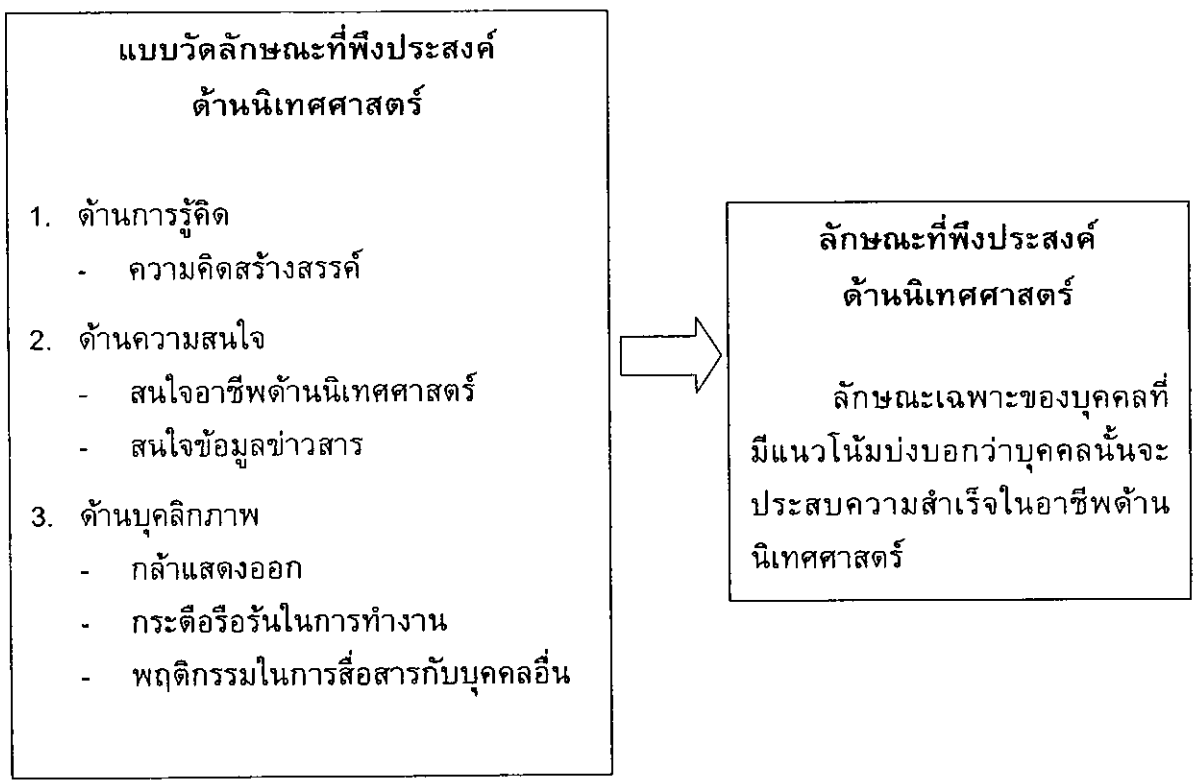

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ
    - 1.1 ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ
    - 1.2 วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ
    - 1.3 คุณภาพของผู้เรียน เมื่อจบช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3
    - 1.4 สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
    - 1.5 มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
    - 1.6 พัฒนาการของนักเรียนมัธยมศึกษา
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิเทศศาสตร์
    - 2.1 ความหมายของนิเทศศาสตร์
    - 2.2 ความหมายของการสื่อสารมวลชน วารสารศาสตร์ การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์
    - 2.3 ความเป็นมาของนิเทศศาสตร์
    - 2.4 ความสำคัญของนิเทศศาสตร์
    - 2.5 นิเทศศาสตร์กับประโยชน์ต่อสังคม
    - 2.6 จริยธรรมของนักนิเทศศาสตร์
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์
    - 3.1 ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์
    - 3.2 ประเภทของผู้มีลักษณะที่พึงประสงค์
    - 3.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้มีลักษณะที่พึงประสงค์
    - 3.4 โครงสร้างการวัดลักษณะที่พึงประสงค์
    - 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ
    - 4.1 ความหมายของอาชีพ
    - 4.2 การวิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับอาชีพ
    - 4.3 วัยรุ่นกับการเลือกอาชีพ
    - 4.4 ทฤษฎีการเลือกอาชีพและพัฒนาการทางอาชีพ
    - 4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ
5. การสร้างแบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ

1.1 ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ

กรมวิชาการ (2545 : 3) ได้กล่าวถึง ความสำคัญ ธรรมชาติ และลักษณะเฉพาะของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน อาชีพและเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้อง เหมาะสม คุ้มค่าและมีคุณธรรม สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีนิสัยรักการทำงาน เห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่องาน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่ ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน อันจะนำไปสู่การให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมมือและแข่งขันในระดับสากลในบริบทของสังคมไทย

1.2 วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ

กรมวิชาการ (2545 : 3 - 5) ได้กล่าวถึง วิสัยทัศน์และคุณภาพของผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ ดังนี้

วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระที่เน้นเกี่ยวกับกระบวนการทำงานและการจัดการอย่างเป็นระบบ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการออกแบบงานและการทำงานอย่างมีกลยุทธ์ โดยใช้กระบวนการทางเทคโนโลยี และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนนำเทคโนโลยีมาใช้และประยุกต์ใช้ในการทำงาน รวมทั้งการสร้าง พัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงานอย่างประหยัดคุ้มค่า เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงกำหนดวิสัยทัศน์ การเรียนรู้ที่ยึดงานและการแก้ปัญหาเป็นสำคัญ บนพื้นฐานของการใช้หลักการและทฤษฎีเป็นหลักในการทำงานและการแก้ปัญหา งานที่นำมาฝึกฝนเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ของกลุ่มนั้น เป็นงานเพื่อการดำรงชีวิตในครอบครัวและสังคมและงานเพื่อการประกอบอาชีพ ซึ่งงานทั้ง 2 ประเภทนี้ เมื่อผู้เรียนได้รับการฝึกฝนตามกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนการงานอาชีพและเทคโนโลยีแล้ว ผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝังและพัฒนาให้มีคุณภาพและศีลธรรม การเรียนรู้จากการทำงานและการแก้ปัญหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงเป็นการเรียนรู้จากการบูรณาการความรู้ ทักษะ และความดีที่หลอมรวมกันจนก่อเกิดเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด

1.3 คุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมเพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ โดยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและครอบครัว การอาชีพ การออกแบบและเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

มีทักษะในการทำงาน การประกอบอาชีพ การจัดการ การแสวงหาความรู้ เลือกใช้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงาน สามารถทำงานอย่างมีกลยุทธ์ สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่

มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน รักการทำงาน ประหยัด อดออม ตรงต่อเวลา เอื้อเฟื้อ เสียสละ และมีวินัยในการทำงาน เห็นคุณค่าความสำคัญของงานและอาชีพสุจริต ตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน

เมื่อจบช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ผู้เรียนต้องมีความสามารถดังต่อไปนี้

มีทักษะการทำงานอาชีพสุจริต มีทักษะการจัดการ ทำงานอย่างเป็นระบบและมีกลยุทธ์ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เห็นคุณค่าของงานอาชีพสุจริต เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ เลือกใช้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศได้เหมาะสมกับงานและอย่างถูกต้อง มีคุณธรรม สามารถคิดออกแบบสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ในการทำงาน ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดออม มุ่งมั่น อดทน ใช้พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและถูกวิธี

1.4 สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

กรมวิชาการ (2545 : 6 - 7) ได้กำหนดสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ ดังนี้

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว เป็นสาระที่เกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวันทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม ที่ว่าด้วยงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

สาระที่ 2 การอาชีพ เป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับหลักการ คุณค่า ประโยชน์ของการประกอบอาชีพสุจริต ตลอดจนการเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี เป็นสาระที่เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถของมนุษย์ในการแก้ปัญหา และสนองความต้องการของมนุษย์อย่างสร้างสรรค์ โดยนำความรู้มาใช้กับกระบวนการเทคโนโลยี สร้างและใช้สิ่งของ เครื่องใช้ วิธีการ และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำรงชีวิต

สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นสาระที่เกี่ยวกับกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร การค้นหาความรู้ การสืบค้น การใช้ข้อมูลและสารสนเทศ การแก้ปัญหาหรือสร้างงาน คุณค่าและผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศ

สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ เป็นสาระที่เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงานที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตและครอบครัว และการอาชีพ

1.5 มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนการงานอาชีพและเทคโนโลยี

กรมวิชาการ (2545 : 24) ได้กำหนดมาตราฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วย 5 สาระ แต่ละสาระมีมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1 เข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณธรรม จิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

มาตรฐาน ง 1.2 มีทักษะ กระบวนการทำงาน และจัดการ การทำงานเป็นกลุ่มการแสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่องาน

สาระที่ 2 การอาชีพ

มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจ มีทักษะ มีประสบการณ์ในงานอาชีพสุจริต มีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 3.1 เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการเทคโนโลยี ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา จินตนาการและความคิดอย่างมีระบบในการออกแบบ สร้างสิ่งของ เครื่องใช้ วิธีการเชิงกลยุทธ์ ตามกระบวนการเทคโนโลยี สามารถตัดสินใจ เลือกใช้เทคโนโลยีในการสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม โลกของงานและอาชีพ

สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรฐาน ง 4.1 เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานและอาชีพ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

มาตรฐาน ง 5.1 ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน การผลิต การออกแบบ การแก้ปัญหา การสร้างงาน การสร้างอาชีพสุจริตอย่างมีความเข้าใจ มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และมีความคิดสร้างสรรค์

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพ สรุปได้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพกับให้นักเรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม และจริยธรรม ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพต่อไป

1.6 พัฒนาการของนักเรียนมัธยมศึกษา

อุไร สุมาริธรรม (2545 : 13) ได้กล่าวถึงพัฒนาการว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ของบุคคลที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอดช่วงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งจะมีแบบแผนและความเกี่ยวเนื่องกันไปตามลำดับ พัฒนาการจึงจำแนกความแตกต่างของบุคคลแต่ละวัย และการศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนมัธยมศึกษานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเข้าใจในลักษณะเฉพาะของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของวัย

ซึ่งในเรื่องพัฒนาการของนักเรียนมัธยมศึกษานี้ เสริมศักดิ์ สุรวัลลภ (2537 : 42) กล่าวว่า นักเรียนมัธยมศึกษาเป็นนักเรียนที่มีอายุ 12 - 17 ปี เป็นวัยที่อยู่ในช่วงเวลาของ "วัยรุ่น" เป็นระยะช่วงของชีวิตที่คั่นกลางระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ การศึกษานี้เพื่อให้เข้าใจถึงพัฒนาของนักเรียน ในวัยนี้จึงมีความสำคัญยิ่งซึ่งประกอบด้วย พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านสติปัญญา พัฒนาการด้านอารมณ์ และพัฒนาการด้านสังคม

1.6.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

ยุวดี เทียรฆประสิทธิ์ (2536 : 36-40) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางร่างกายของวัยรุ่นว่ามีอัตราเจริญเติบโตเร็วมาก โดยเฉพาะระยะที่เด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ร่างกายจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านโครงสร้างของร่างกายและการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางเพศ ดังนี้

1.6.1.1 ความเจริญเติบโตของโครงกระดูก กระดูกจะยาวใหญ่ มีความแข็งแรงขึ้น เด็กหญิงจะสูงเร็วมากเมื่ออายุ 11 ปี และเด็กชายโดยเฉลี่ยจะสูงเร็วมากเมื่ออายุ 13 ปี โครงสร้างของร่างกายนี้ผู้ชายจะสูงมากกว่าผู้หญิง จนกระทั่งอายุ 10 - 14 ปี ผู้หญิงมีอัตราการเจริญเติบโตเร็วกว่าผู้ชาย แต่ต่อจาก 14 ปี เป็นต้นไป ผู้ชายจะเจริญรุดหน้าไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงระดับคงที่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

1.6.1.2 การทำงานของต่อมไร้ท่อต่างๆ ก็มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของเด็กวัยรุ่น เช่น ต่อมพิจูอิทารี (Pituitary Gland) หรือเรียกว่า ต่อมใต้สมอง ซึ่งทำหน้าที่ขับฮอร์โมนไปควบคุมการเจริญเติบโตและการทำงานของต่อมไร้ท่ออื่นๆ เช่น ในระยะวัยรุ่นต่อมพิจูอิทารีจะขับฮอร์โมนเร่งการเจริญเติบโต (Growth Hormone) ซึ่งช่วยกระตุ้นให้อวัยวะต่างๆ เจริญเติบโตเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ต่อมพิจูอิทารียังขับฮอร์โมนกระตุ้นการทำงานของต่อมธัยรอยด์ (Thyroids) ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมการเผาผลาญและการเต้นของหัวใจ ขับฮอร์โมนกระตุ้นการทำงานของต่อมหมวกไต ขับฮอร์โมนกระตุ้นการทำงานของต่อมเพศ (Gonadotrophic Hormone หรือ Gonadotropin) ซึ่งมีหน้าที่กระตุ้นและควบคุมการเจริญเติบโต การทำงานของต่อมเพศของชายและหญิง ทำให้ไข่สุกในผู้หญิง และมีการผลิตตัวอสุจิในผู้ชาย เป็นต้น

1.6.1.3 การเปลี่ยนแปลงของต่อมเพศ โดยผู้ชายจะมีตัวอสุจิ และผู้หญิงจะมีไข่สุกเกิดประจำเดือน นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากมีฮอร์โมนกระตุ้นให้เกิดลักษณะทางกาย เช่น ผู้ชายมีกล้ามเนื้อ มีขนบริเวณหน้าอก และอวัยวะสืบพันธุ์ เสียงแตกห้าว ส่วนผู้หญิงมีทรวงอก สะโพกผาย เสียงเล็กแหลม มีขนรักแร้และอวัยวะสืบพันธุ์

นอกจากนี้ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540 : 331) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางกายของวัยรุ่นว่า พัฒนาการทางกายเป็นความงอกงาม เจริญเติบโตมีทั้งส่วนภายนอกที่มองเห็นได้ง่าย เช่น ส่วนสูง น้ำหนัก รูปหน้า สัดส่วนของร่างกาย ฯลฯ และความเจริญส่วนภายใน เช่น การทำงานของต่อมไร้ท่อบางชนิด โครงกระดูกแข็งแรงขึ้น การผลิตเซลล์สืบพันธุ์ในเด็กชาย การมีประจำเดือนของเด็กหญิง และเพราะร่างกายกำลังเจริญเติบโต เด็กจึงหิวเก่ง กินเก่ง กินไม่เลือก กล้ามเนื้อของเด็กชายเจริญมากขึ้น อวัยวะเพศเริ่มทำงาน เสียงของเด็กแตกและห้าวขึ้น สุขภาพทั่วไปวัยรุ่นนี้จะดีกว่าวัยที่ผ่านมาก

1.6.2 พัฒนาการด้านสติปัญญา

อุไร สุมาริธรรม (2545 : 61) ได้กล่าวว่า สติปัญญาเป็นความสามารถทางสมองของบุคคล ซึ่งแสดงออกมาให้เห็นได้ในด้านการคิด การเรียนรู้ การแก้ปัญหา ในระยะวัยรุ่นเด็กมีความเจริญเติบโตทางสมองถึงขีดเต็มที่จึงสามารถรู้คิดได้ แต่ก็ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาของเด็กด้วย ซึ่งวัยรุ่นเป็นช่วงที่มีความสามารถในการเรียนรู้ดี รวดเร็วและกว้างไกล นั่นเป็นเพราะความสามารถทางสติปัญญาของวัยรุ่นมีพัฒนาการเทียบกับผู้ใหญ่ จะด้อยกว่าก็เพียงด้านประสบการณ์เท่านั้น ซึ่งมีลักษณะคือ มีความเข้าใจในสิ่งที่เป็นนามธรรม มีความสามารถในการคิดเชิงวิทยาศาสตร์ คือ รู้จักคิดหาเหตุผล มีความคิดกว้างไกล สนใจใฝ่รู้สิ่งใหม่ๆ มีจินตนาการสูง เด็กวัยนี้ชอบคิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ มีความสามารถในการจดจำได้ดีมาก มีความสามารถในการรู้ถึงความคิดของตน

ในเรื่องพัฒนาการด้านสติปัญญาของวัยรุ่นดังกล่าวสอดคล้องกับ เสริมศักดิ์ สุรวัลลภ (2537 : 44) ที่กล่าวว่า ความสามารถทางสมองพัฒนาการถึงขีดสุดเมื่ออายุระหว่าง 16 – 18 ปี ตามทฤษฎีเชาว์ปัญญา อายุช่วงนี้นอกจากจะสามารถใช้ประสาทสัมผัสได้อย่างแม่นยำ สร้างมโนภาพ ความจำ การคิดหาเหตุผล ความสามารถในการแก้ปัญหา ฯลฯ ซึ่งจะทำได้ดีที่สุดกว่าทุกวัย วัยรุ่นยังแสดงให้เห็นถึงความถนัดของตนเอง ปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองไปในทางที่สังคมยอมรับ มีการเลียนแบบในสิ่งที่ตนเห็นว่าดี พัฒนาการด้านสติปัญญาจะพัฒนาไปอย่างรวดเร็วมาในวัยรุ่นตอนต้นและเจริญถึงขีดสุด พัฒนาทางสติปัญญาของวัยรุ่นที่เด่นชัดคือ

1.6.2.1 ความจำ วัยนี้ความจำดีมาก แต่จะใช้ความจำน้อยมักจะใช้ความคิดในการแสดงความคิดเห็นทางด้านต่างๆ ที่กว้างขวางโดยเฉพาะผลประโยชน์ของสังคม

1.6.2.2 สมาธิ ถ้าสนใจเรื่องใดเป็นพิเศษแล้วจะมีสมาธิในการศึกษา ค้นคว้าและพยายามค้นความจริงเกี่ยวกับสิ่งนั้น

1.6.2.3 ความคิดเจริญ กว้างขวางไปไกล ขวนขวายหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อเพิ่มพูนความสามารถของตนเอง เริ่มเข้าใจความสวยงาม ความไพเราะ

1.6.2.4 มีจินตนาการ ชอบคิดฝัน สร้างวิมานในอากาศ การฝันกลางวันของวัยรุ่นมักเกี่ยวกับเรื่องเพื่อนต่างเพศ ความรัก และประสบความสำเร็จในชีวิต

1.6.2.5 มีความเชื่อมั่นอย่างรุนแรง เมื่อเชื่ออะไรแล้วมักเชื่ออย่างจริงจัง และถ้าไม่เชื่อก็ยากที่จะทำให้เชื่อได้ง่ายๆ นอกจากจะมีหลักฐานมาอ้างอิง

1.6.3 พัฒนาการด้านอารมณ์

ไข่มุกข์ เกษมสานต์ (2547 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงพัฒนาการด้านอารมณ์วัยรุ่น ดังนี้

1. อารมณ์อ่อนไหว
2. ไม่ชอบให้ใครแนะนำสั่งสอน
3. อยากเป็นตัวของตัวเองต้องการอิสระ
4. มีความวิตกกังวลสูง
5. ชอบให้คนอื่นสนใจ
6. เคารพบูชาคนที่ให้ความสนใจตนเอง

วิฑูรย์ ภูลังกา (2547 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงพัฒนาการด้านอารมณ์ของวัยรุ่นว่า เด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่จะมีอารมณ์รุนแรง แสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผย และตรงเกินไป เด็กอาจจะรู้สึกว่ามีความสุขและเต็มไปด้วยความเชื่อมั่นในตัวเอง แต่พอวันต่อไปอาจจะรู้สึกหดหู่ใจ เต็มไปด้วยความสงสัยก็ได้ ความชอบและไม่ชอบของเด็กวัยนี้รุนแรงมากทั้ง 2 เพศ ต้องการโอกาสที่จะได้วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นขัดแย้งกับผู้ใหญ่ โดยที่ตนเองไม่คิดว่าการทำเช่นนี้เป็นความผิดหรือไม่ดี อารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นนี้ ย่อมทำความหนักใจให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้ เด็กวัยรุ่นที่มีความขัดแย้งกับผู้ใหญ่ อาจมีความโกรธ ก้าวร้าว เกลียดชัง มีทั้งที่แสดงออกและเก็บกด ความวิตกกังวล จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กนึกถึงความเปลี่ยนแปลงในรูปร่าง หน้าตาของตัวเอง ซึ่งอาจจะมีส่วนที่ไม่ดีอยู่บ้าง เช่น ความอ้วน ความผอม ความสูง เป็นต้น เด็กวัยรุ่นจะสนใจเกี่ยวกับบุคลิกภาพของตัวเองอีกด้วย เพื่อต้องการให้เพื่อนๆ ชอบและยอมรับอารมณ์ของวัยรุ่นที่กำลังพัฒนาแยกประเภทได้ ดังนี้

1. ประเภทก้าวร้าว เช่น อารมณ์โกรธ อิจฉา เกลียดชัง
2. ประเภทเก็บกด เช่น ความกลัว วิตกกังวล เศร้าใจ หดหู่ เสียใจ
3. อารมณ์สนุก เช่น ความรัก ชอบ สุขสบาย พออกพอใจ ตื่นเต้น

1.6.4 พัฒนาการด้านสังคม

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี (2547 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึง พัฒนาการด้านสังคมของวัยรุ่นว่า เด็กวัยนี้ต้องการอิสระและการเป็นตัวของตัวเอง ชอบอยู่ตามลำพัง มีห้องอยู่เป็นสัดส่วน มีของใช้ส่วนตัว และใช้ความคิดของตนเองอย่างอิสระ ซึ่งพัฒนาการด้านสังคมของวัยรุ่นนั้นเพื่อนและเพื่อนต่างเพศจะมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมาก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน วัยรุ่นพยายามที่จะหาเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน มีรสนิยมเหมือนกัน เพื่อจะได้คบหาสมาคมพูดคุยสังสรรค์กัน กลุ่มของเด็กวัยรุ่นนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความประพฤติ การแต่งกาย กิริยา ท่าทาง มีการพยายามเลียนแบบกัน เพื่อให้เกิดเป็นสัญลักษณ์ประจำกลุ่ม แม้ว่าการกระทำบางอย่างที่ตนทำเพื่อความโก้เก๋ และขัดต่อสายตาผู้ใหญ่ก็ตาม

2. ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนต่างเพศ เด็กวัยรุ่นมักมีความกังวลใจและลำบากใจอย่างมาก ในการที่จะทำให้ตนสามารถเข้ากับเพื่อนต่างเพศของตนเองได้ ความสัมพันธ์ของความรักระหว่างวัยรุ่นนั้นเป็นไปในลักษณะฉาบฉวยไม่ยั่งยืนนัก ผู้ใหญ่ไม่ควรห้าม แต่คอยดูและเป็นที่ปรึกษาอยู่ห่างๆ บางครั้งเป็นความรักในกลุ่มเพื่อนฝูง หรือเป็นค่านิยมของกลุ่มเพื่อนในวัยเดียวกัน ดังนั้น ผู้ใหญ่ไม่ควรกังวลใจเกินไป แต่ควรให้คำแนะนำในการคบเพื่อนต่างเพศอย่างเข้าใจในธรรมชาติของวัย

ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับ สุรางค์ โค้วตระกูล (2533 : 67) ที่กล่าวถึงพัฒนาการทางด้านสังคมของวัยรุ่นว่า เพื่อนร่วมวัยมีความสำคัญต่อวัยรุ่นมาก วัยรุ่นมักจะคบเพื่อนที่มีความสนใจและมีค่านิยมร่วมกัน การคบเพื่อนของวัยรุ่นหญิงมักจะจริงจัง และมีเพื่อนสนิทปรับทุกข์สุขกันได้ ส่วนวัยรุ่นชายอาจจะเป็นเพื่อนที่ร่วมสนุก แต่มักจะไม่สนิทเหมือนวัยรุ่นหญิง นอกจากวัยรุ่นชายและหญิงจะมีเพื่อนเพศเดียวกันแล้ว เด็กวัยรุ่นเริ่มสนใจที่จะมีเพื่อนต่างเพศ การคบเพื่อนต่างเพศอาจจะมีหลายระดับ เป็นต้นว่า เป็นเพื่อนกันแบบคบเพื่อนเพศเดียวกัน หรืออาจจะชอบกันแบบคู่รัก มีความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างจริงจัง เด็กวัยรุ่นทั้งชายและหญิงต้องการทำทุกอย่างเหมือนเพื่อนร่วมวัย ตั้งแต่การแต่งตัว ความประพฤติ การใช้ภาษา รวมทั้งความเชื่อและค่านิยม ดังนั้นการคบเพื่อนวัยนี้จึงมีความสำคัญมาก

นอกจากนี้ ยุวดี เทียรฆประสิทธิ์ (2536 : 64 - 66) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางสังคมว่าเป็นพัฒนาการที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องจากวัยเด็กมาสู่วัยรุ่น และจะก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ต่อไป วัยรุ่นจะต้องเรียนรู้บทบาทหน้าที่เปลี่ยนไปของตนเอง เรียนรู้บทบาทภายในครอบครัว บทบาทในโรงเรียน ในกลุ่มเพื่อนสนิท บทบาทของตนในสังคม ตลอดจนบทบาททางเพศของความเป็นหญิงและชาย โดยสมบูรณ์ เด็กวัยรุ่นจะเริ่มเรียนรู้บทบาทของตนเองอย่างจริงจัง และระวังความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างตนเองกับเพื่อนฝูงมากเป็นพิเศษ นอกจากนี้เด็กวัยรุ่นจะสนใจความเป็นไปของเหตุการณ์ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา อาชีพ เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อเรียนรู้แบบแผนพฤติกรรมของคนในสังคม ว่าแบบใดดีถูกต้องเหมาะสม แบบใดไม่ดี ไม่ถูกต้อง เพื่อนำแบบแผนพฤติกรรมนั้นมาปรับเปลี่ยนเป็นแนวทางปฏิบัติของตนเอง การที่เด็กวัยรุ่นมีความสามารถในการคิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ จะช่วยให้เขาสามารถวิเคราะห์วิจารณ์คุณสมบัติของผู้คนในสังคมได้ ไม่ว่าจะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ พ่อแม่ ครู นักการเมือง เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า พัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กวัยรุ่นเป็นช่วงเดียวกับนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งในวัยนี้เป็นช่วงที่กำลังก้าวสู่วัยผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงหลายด้านอย่างรวดเร็ว ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ถ้าเด็กวัยรุ่นมีพัฒนาการดีทุกด้านก็จะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์หรือเผชิญปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้ดี

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิเทศศาสตร์

2.1 ความหมายของนิเทศศาสตร์

ปรมะ สตะเวทิน (2524 : 1) กล่าวว่า นิเทศศาสตร์ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Communication Arts แปลว่า ศาสตร์แห่งการสื่อสาร ซึ่งหมายความถึง การสื่อสารของมนุษย์ทุกรูปแบบ ทั้งการสื่อสารภายในตัวบุคคล (Interpersonal Communication) การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) การสื่อสารในกลุ่ม (Group Communication) การสื่อสารในองค์การ (Organization Communication) การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural of Cross-Cultural Communication) และการสื่อสารระหว่างประเทศ (International Communication) ดังนั้น จะเห็นได้ว่า นิเทศศาสตร์จะครอบคลุมถึงอาชีพต่าง ๆ เช่น อาชีพด้านวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การแสดง การพูด และการเผยแพร่ข่าวสาร เป็นต้น

ราชบัณฑิตสถาน (2542 : 588) ได้ให้ความหมายว่า นิเทศศาสตร์ เป็นวิชาว่าด้วยการสื่อสารมวลชน และการประชาสัมพันธ์

วิรัช ลภิรัตนกุล (2544 : 21) กล่าวว่า นิเทศศาสตร์ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Communication Arts" เป็นศาสตร์หรือวิชาที่ว่าด้วยการสื่อสาร ซึ่งหมายรวมถึง การติดต่อสื่อสารทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารมวลชน หรือการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการพูดและการแสดง ทั้งนี้เพราะคำว่า "นิเทศ" หมายถึง การชี้แจง หรือการแสดงอยู่แล้วนั่นเอง

กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ (ปดิวรัดา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา. 2545 : 2 ; อ้างอิงจาก บำรุง สีหอำไพ. 2515 : 5) ได้ให้ความหมายของ "นิเทศศาสตร์" ไว้ว่า เป็นวิชาสื่อสารไปยังมวลชน โดยทางใดก็ตาม ไม่จำเพาะทางหนังสือพิมพ์ เช่น การสื่อสารทางละครก็เข้าอยู่ในนิเทศศาสตร์ การสื่อสารมวลชนทางอื่น นอกจากทางหนังสือพิมพ์ เช่นทางวิทยุและโทรทัศน์ ก็เป็นนิเทศศาสตร์

วิทยากร เชียงกูล (2546 : 40) ได้ให้ความหมายว่า นิเทศศาสตร์ หมายถึง วิชาการสื่อสาร วิชาที่มีการศึกษาทั้งในแง่เทคนิคและศิลปะของการหาวิธีการติดต่อสื่อสารของมนุษย์ผ่านเครื่องมือสื่อสารต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ ดาวเทียม เครือข่ายคอมพิวเตอร์ อย่างมีเนื้อหาสาระและมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า นิเทศศาสตร์ หมายถึง ศาสตร์ของวิชาชีพทางด้านการสื่อสารของมนุษย์ทั้งหมด ได้แก่ การสื่อสารมวลชน วารสารศาสตร์ การโฆษณา และการประชาสัมพันธ์

2.2 ความหมายของวารสารศาสตร์ การสื่อสารมวลชน การโฆษณา และการประชาสัมพันธ์

จากที่กล่าวมาในข้างต้นว่า นิเทศศาสตร์เกี่ยวข้องกับอาชีพด้านการสื่อสารหลายอาชีพ แบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ การสื่อสารมวลชน วารสารศาสตร์ การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้แตกต่างกัน ดังนี้

2.2.1 การสื่อสารมวลชน

วาสนา จันทร์สว่าง (2533 : 17 - 18) ให้ความหมายของการสื่อสารมวลชนว่าเป็นกระบวนการสื่อสารที่มุ่งไปถึงมวลชน (Mass) จำนวนมากซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในที่ต่างๆ กัน ให้ได้รับสารในเวลาพร้อมกันหรือใกล้เคียงกัน โดยการถ่ายทอดผ่านสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือวารสารต่างๆ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ ภาพยนตร์

กิติมา สุรสนธิ (2541 : 4) การกระจายเสียง (Broadcasting) หมายถึง การส่งผ่านการถ่ายทอดข้อมูลจากเครื่องส่งวิทยุ กระจายเสียง โดยผ่านคลื่นอากาศไปยังเครื่องรับที่ผู้รับเปิด รับอยู่ โดยมีการเสนอข่าวสารออกมาในรูปแบบรายการต่างๆ อาทิ ข่าว ละคร สารคดี หรือรายการวิเคราะห์ข่าว ฯลฯ เป็นต้น

กิติมา สุรสนธิ (2541 : 4) การวิทยุและโทรทัศน์ (Radio and Television) หมายถึง การส่งถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารจากเครื่องส่งวิทยุโทรทัศน์ไปยังผู้รับปลายทาง โดยผ่านทางคลื่นอากาศ ทางสาย หรือโดยดาวเทียม ซึ่งมีรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลายแตกต่างกันไป อาทิ รายการข่าว รายการละคร รายการคอนเสิร์ต รายการสารคดี หรือ ภาพยนตร์ เป็นต้น

กิติมา สุรสนธิ (2541 : 4) ภาพยนตร์ (Film) หมายถึง การส่งการถ่ายทอดเรื่องราวหรือสื่อข้อความโดยการใช้ภาพเคลื่อนไหว แสง สี เสียง เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสื่อและถ่ายทอดความหมายเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจการชักจูงใจในเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ รวมทั้งความบันเทิงด้วย

นงนุช ศิริโรจน์ (2543 : 14) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารมวลชนว่า หมายถึง การสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อต่างๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และสื่อการกระจายเสียง ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ การสื่อสารมวลชนเป็นการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสารจำนวนมาก ซึ่งอยู่ในที่ต่างๆ กัน ไม่มีการเผชิญหน้ากันระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร

อลิศรา เจริญวานิช (2544 : 23) ได้กล่าวถึง การสื่อสารมวลชน คือ การสื่อสารที่ผู้ส่งสารเป็นหน่วยงานที่ซับซ้อนมุ่งส่งสารไปสู่ผู้รับจำนวนค่อนข้างมาก ที่มีความแตกต่างหลากหลาย ไม่รู้จักคุ้นเคย และอยู่ในสถานที่ต่างๆ กัน โดยสารที่ ถูกส่งออกไปจะมีการกลั่นกรองจัดระเบียบไว้ล่วงหน้าและมีการถ่ายทอดผ่านสื่อที่เป็นทางการอย่างเปิดเผยด้วยค่าใช้จ่ายที่สูง เช่น สื่อมวลชนต่างๆ โดยส่วนใหญ่จะกำหนดเวลาให้ถึงกลุ่มผู้รับพร้อมๆ กัน

จากความหมายของการสื่อสารมวลชนดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การสื่อสารมวลชน หมายถึง การสื่อสารที่มีจุดมุ่งหมายในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปยังคนจำนวนมาก ในสถานที่ต่างๆ กัน โดยมีสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ หนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นต้น

2.2.2 วารสารศาสตร์

กิติมา สุรสนธิ (2541 : 4) ได้กล่าวว่า วารสารศาสตร์ (Journalism) หมายถึง วิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการหนังสือพิมพ์ ซึ่งถือเป็นสื่อมวลชนที่มีกำเนิดก่อนสื่อมวลชนประเภทอื่น และเมื่อมีสื่อมวลชนประเภทอื่นเกิดขึ้นในเวลาต่อมา อาทิ การกระจายเสียงทางวิทยุและโทรทัศน์ ก็ได้ใช้คำว่า Journalism ครอบคลุมไปยังสื่อมวลชนนั้นๆ ด้วย โดยใช้คำว่า Journalism ต่อท้ายสื่อมวลชนประเภทนั้นๆ เช่น การกระจายเสียงทางวิทยุและโทรทัศน์ใช้คำว่า Broadcast Journalism หรือ Radio and Television และการภาพยนตร์ก็ใช้ คำว่า Film

ปราณี สุรสิทธิ์ (2541 : 14) ได้ให้ความหมายว่า วารสารศาสตร์ เป็นวิชาที่ว่าด้วยสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวารสาร ดังนั้น การเขียนเชิงวารสารศาสตร์ จึงมิได้หมายถึง การเขียนลงในวารสารเท่านั้น หากแต่หมายรวมถึง ข้อเขียนที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือวารสารด้วย

เดชอนันต์ บุญผัน (2547 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายว่า วารสาร เป็นสิ่งพิมพ์เข้าเล่มประเภทหนึ่ง ที่มีกำหนดการพิมพ์อย่างต่อเนื่องและแน่นอนหรือค่อนข้างแน่นอน เช่น รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน รายสองเดือน รายสามเดือน รายสี่เดือน รายหกเดือน หรือรายปี เป็นต้น โดยไม่กำหนดว่าจะเลิกพิมพ์เมื่อใด ลักษณะรูปเล่มมักจะเหมือนกันทุกฉบับ เพื่อให้ผู้อ่านสังเกตได้ง่ายแต่ละฉบับมีหมายเลขกำกับ ได้แก่ เลขปีที่ ฉบับที่ และวันเดือนปี เลขกำกับนี้จะต่อเนื่องสัมพันธ์กันเป็นลำดับไป เนื้อหาจะเขียนขึ้นโดยผู้เขียนหลายคน เรื่องที่เขียนอาจเป็นเรื่องในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งหรือหลายๆ สาขาวิชา ถ้าเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องวิชาการจะเรียกว่า วารสารวิชาการ ถ้าเป็นเรื่องทั่วๆ ไปหรือเรื่องบันเทิงมักจะเรียกว่า นิตยสาร บางฉบับอาจเสนอบทความเป็นภาษาต่างๆ มากกว่าหนึ่งภาษา บางฉบับอาจเสนอบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งฉบับ ผู้จัดทำอาจเป็น เอกชน หน่วยราชการ สถาบัน องค์การ ชมรม หรือสมาคม การเผยแพร่อาจใช้วิธีแจกฟรี วางจำหน่ายทั่วไปเป็นรายฉบับ หรืออาจให้ผู้อ่านบอกรับเป็นสมาชิกประจำ

นวลจันทร์ รัตนากร (เดชอนันต์ บุญผัน. 2547: ออนไลน์ ; อ้างอิงจาก นวลจันทร์ รัตนากร. 2531 : 106) ให้ความหมายของวารสารไว้ว่า วารสาร เป็นสิ่งพิมพ์เผยแพร่ โดยมีชื่อของสิ่งพิมพ์เป็นชื่อเรียกที่แน่นอน แจ้งกำหนดเวลาพิมพ์ไว้ชัดแจ้ง เป็นต้นว่า รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน และอื่นๆ เป็นสิ่งพิมพ์ที่เสนอเรื่องต่างๆ อยู่ในฉบับเดียวกัน เรื่องจะจบในฉบับ หรือต่อเนื่องกันจบในหลายฉบับก็ได้ อาจเป็นเรื่องในแขนงวิชาเดียวกันหรือไม่ก็ได้ เขียนโดยนักเขียนหรือนักวิชาการหลายคน รูปเล่มของวารสารชื่อหนึ่งๆ มักจะเป็นแบบเดียวกัน มีหมายเลขฉบับต่อเนื่องกันและออกต่อเนื่องกันไปโดยไม่กำหนดระยะเวลาสิ้นสุด

อย่างไรก็ตาม จากความหมายของดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า วารสารศาสตร์ เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวารสาร ซึ่งสื่อสิ่งพิมพ์เหล่านี้จะมีกำหนดการพิมพ์ที่แน่นอน มีลักษณะเป็นรูปเล่มเหมือนกันทุกฉบับโดยมีหมายเลขกำกับไว้

2.2.3 การโฆษณา

เสรี วงษ์มณฑา (2540 : 6) การโฆษณา หมายถึง กระบวนการทางด้านสื่อสารมวลชนประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อจูงใจให้คนมีความต้องการซื้อสินค้าหรือใช้บริการ โดยอาศัยเหตุผลสมมติจูงใจให้เกิดความชื่นชอบในสินค้าหรือบริการโดยมีการซื้อสื่อ ซื้อเวลา ซื้อพื้นที่เพื่อการเผยแพร่ และระบุผู้โฆษณาอย่างชัดเจน

กิติมา สุรสนธิ (2541 : 4) การโฆษณา (Advertisement) เป็นการใช้กิจกรรมการสื่อสารต่างๆ เพื่อสร้างความนิยมให้เกิดขึ้นกับสินค้า บริการ หรือสถาบัน เพื่อก่อให้เกิดการสนับสนุนจากกลุ่มเป้าหมายทั้งในด้านการเงิน และความร่วมมือ

อลิศรา เจริญวานิช (2544 : 2) การโฆษณา หมายถึง การจูงใจให้ประชาชนซื้อสินค้า บริการ หรือ ยอมรับแนวความคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีการเปิดเผยผู้โฆษณาและกระทำด้วยการเสียค่าใช้จ่าย

พิบูล ทีปะปาล (2545 : 115) กล่าวว่า โฆษณานั้นผู้โฆษณาต้องการเผยแพร่ข่าวสารของตนต้องนำเสนอและส่งเสริม โดยผ่านสื่อกลางที่ไม่ใช่ตัวบุคคล ซึ่งอาจจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ภาพยนตร์หรือแผ่นปลิว ฯลฯ การใช้สื่อกลางเหล่านี้ผู้โฆษณาจำเป็นจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเผยแพร่ในรูปของค่าเช่าหรือค่าใช้จ่ายในการลงโฆษณาหรือกระจายเสียง เป็นต้น

จากความหมายของโฆษณา พอสรุปได้ว่า การโฆษณา เป็นการสื่อสารประเภทหนึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะจูงใจบุคคลเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการ โดยการซื้อเวลาจากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ หรือแผ่นปลิว เพื่อใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลสินค้าหรือบริการนั้นๆ

2.2.4 การประชาสัมพันธ์

วาสนา จันทร์สว่าง (2533 : 31) กล่าวว่า ประชาสัมพันธ์ คือ การส่งเสริม สร้างสรรค์พัฒนาความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีต่อกัน ระหว่างหน่วยงาน องค์การ สถาบัน กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อความร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชน ตลอดจนการค้นหาและกำจัดแหล่งเข้าใจผิด การนำเสนอภาพพจน์ของหน่วยงาน องค์การ และการกระทำทุกสิ่งที่นำไปสู่การสื่อสารระหว่างหน่วยงานและประชาชนเพื่อสร้างความสำเร็จในการดำเนินงานของหน่วยงานนั้นๆ

วิจิตร อาวะกุล (2534 : 13) ได้ให้ความหมายว่า ประชาสัมพันธ์ หมายถึงความพยายามของสถาบันที่จะแสวงหาความสัมพันธ์ ความร่วมมือและการสนับสนุนจากประชาชนตลอดจนการธำรงไว้ ซึ่งทัศนคติที่ดีของประชาชนต่อสถาบันให้คงอยู่ต่อไป เพื่อให้ประชาชนยอมรับสนับสนุนให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตามกระบวนการ นโยบาย วัตถุประสงค์และความเคลื่อนไหวของสถาบันหรือหน่วยงานนั้นๆ

กิติมา สุรสนธิ (2541 : 4) การประชาสัมพันธ์ (Public Relations) หมายถึง การสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับประชาชน การประชาสัมพันธ์ถือเป็นกิจกรรมด้านนิเทศศาสตร์อย่างหนึ่ง โดยการใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารในองค์กร และการสื่อสารมวลชนเป็นรูปแบบ หรือวิธีการในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ชิน โพธิอ่อน (2542 : 2 - 3) ให้ความหมายว่า การประชาสัมพันธ์ คือ ความพยายามของสถาบันที่จะวางแผนเข้าไปมีอิทธิพลเหนือความคิดจิตใจของสาธารณชนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการสื่อสารสองทางและการกระทำสิ่งที่ดีมีคุณค่าแก่สังคม เพื่อให้สาธารณชนเหล่านั้นเกิดความเข้าใจที่ดีที่ถูกต้อง เกิดทัศนคติที่ดีเกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อสถาบัน ตลอดจนสร้างสรรค์และธำรงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อันจะนำมาซึ่งความเชื่อถือศรัทธา ให้การสนับสนุนและร่วมมือกับสถาบันในระยะยาวสืบเนื่องต่อกันไปไม่มีที่สิ้นสุด โดยมีประชามติเป็นบรรทัดฐาน

อลิศรา เจริญวานิช (2544 : 1) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การดำเนินการของสถาบันที่มีการวางแผน มีการกระทำที่ต่อเนื่อง และประพฤติปฏิบัติอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชน ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างสถาบันและกลุ่มประชาชน

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า ประชาสัมพันธ์ หมายถึง การสื่อสารไปยังมวลชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กร กับประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากกลุ่มประชาชน

และจากความหมายของคำว่าการสื่อสารมวลชน วารสารศาสตร์ การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ สามารถสรุปได้ว่า แม้ลักษณะงานในแต่ละสาขาจะมีความแตกต่างกัน แต่โดยภาพรวมนั้น การสื่อสารมวลชน วารศาสตร์ การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์นั้น ต่างก็รวมอยู่ในนิเทศศาสตร์ ซึ่งหมายถึง แต่ละสาขานั้นมีลักษณะการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมที่ต้องเกี่ยวข้องกับการสื่อสาร ทั้งการสื่อสารแบบทางเดียว หรือการสื่อสารแบบสองทาง โดยอาศัยสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดข้อมูลไปยังประชาชน ในรูปแบบที่หลากหลายแตกต่างกัน

2.3 ความเป็นมาของนิเทศศาสตร์

ปดิวรัดา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา (2545 : 2) ได้เรียบเรียงความเป็นของนิเทศศาสตร์ ดังนี้

"นิเทศศาสตร์" เป็นคำใหม่หรือเป็นศัพท์บัญญัติใหม่ในทางวิชาการ ซึ่งเพิ่งเกิดขึ้นในประเทศไทยเมื่อพุทธศักราช 2511 โดยพลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ อดีตรองนายกรัฐมนตรี ได้ทรงนำเสนอศัพท์บัญญัติใหม่ในทางสื่อสารมวลชนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อันสืบเนื่องจากการประชุมทางวิชาการว่าด้วยการพิจารณาชื่อปริญญาสาขาการสื่อสารมวลชน และการประชาสัมพันธ์แก่บัณฑิตที่จะสำเร็จการศึกษาของแผนกอิสระสื่อสาร

มวลชนและการประชาสัมพันธ์ โดยที่ประชุมครั้งนั้นมีมติให้ใช้ชื่อปริญญาว่า "นิเทศศาสตรบัณฑิต" (Bachelor of Communication Arts)

ก่อนจะมีคำว่า "นิเทศศาสตร์" ขึ้นในประเทศไทย ได้มีคำว่า "วารสารศาสตร์" "การสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์" อยู่ก่อนแล้วในวงการและวิชาชีพด้านนี้ พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ทรงแปลคำว่า "วารสารศาสตร์" มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า "Journalism" คำว่า วารสารศาสตร์ เดิมหมายถึงวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นสื่อมวลชนที่มีกำเนิดก่อนสื่อมวลชนประเภทอื่น และต่อมาเมื่อมีสื่อมวลชนประเภทอื่นเกิดขึ้นภายหลัง เช่น การกระจายเสียงวิทยุและโทรทัศน์ก็ได้มีการพยายามที่จะใช้คำว่าวารสารศาสตร์ให้ครอบคลุมไปถึงสื่อมวลชนนั้นๆ ด้วยโดยใช้คำว่า วารสารศาสตร์ ต่อท้าย เช่น การกระจายเสียงวิทยุและโทรทัศน์ใช้ว่า Broadcast journalism อย่างไรก็ตาม คำว่า วารสารศาสตร์นั้นมีความหมายที่จำกัด กล่าวคือหมายถึงการสื่อสารมวลชนในส่วนที่เกี่ยวกับข่าวและการแสดงความคิดเห็นเท่านั้น โดยประวัติความเป็นมานักวารสารศาสตร์ (Journalist) ปฏิบัติหน้าที่ 2 ประการคือ รายงานข่าวกับตีความและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าว

ต่อมาเนื่องจากกิจการและวิชาการด้านสื่อสารมวลชนได้แผ่ขยายกว้างขวางยิ่งขึ้นในเวลาต่อมาจึงได้เกิดคำใหม่ขึ้นในวงการคือคำว่า Mass Communication ซึ่งในภาษาไทย เรียกว่า "การสื่อสารมวลชน" เพื่อใช้ให้มีความหมายครอบคลุมการสื่อสารมวลชนทุกรูปแบบทั้งการหนังสือพิมพ์ การกระจายเสียงวิทยุ โทรทัศน์ ดลอดจนภาพยนตร์ ทำให้ Journalism ถูกเปลี่ยนความหมายกลับไปสู่ความหมายเดิมคือ การหนังสือพิมพ์โดยปริยาย

ดังนั้นถ้าจะพิจารณาคำว่า การสื่อสารมวลชน โดยเปรียบเทียบคำว่านิเทศศาสตร์จากความหมายของคำว่า นิเทศศาสตร์ดังกล่าวในตอนต้นแล้วก็จะเห็นได้ว่า การสื่อสารมวลชนนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งหรือสาขาหนึ่งของนิเทศศาสตร์เท่านั้น ความหมายโดยสรุปการสื่อสารมวลชนก็คือ การสื่อสารไปยังคนจำนวนมาก ในเวลาเดียวกันหรือในเวลาใกล้เคียงกัน โดยอาศัยสื่อมวลชนเป็นสื่อในการสื่อสาร อย่างไรก็ตาม วิชาชีพด้านนิเทศศาสตร์ครอบคลุมอาชีพต่างๆ หลายอาชีพ เช่น อาชีพด้านสื่อสารมวลชน (วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ ฯลฯ) อาชีพด้านการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ อาชีพด้านการแสดง อาชีพด้านการพูด อาชีพด้านการเผยแพร่ข่าวสาร เป็นต้น

2.4 ความสำคัญของนิเทศศาสตร์

ปดิวรัดา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา (2545 : 4-5) กล่าวถึง ความสำคัญของนิเทศศาสตร์ ดังนี้

1. เป็นการเกิดศาสตร์แขนงใหม่ขึ้นอย่างเต็มภาคภูมิ และเท่ากับเป็น "พัฒนาการทางวิชาการ" อย่างหนึ่งของประเทศไทยให้ก้าวหน้าทัดเทียมการศึกษา และพัฒนาทางวิชาการให้ได้มาตรฐานของอารยประเทศ โดยเฉพาะประเทศทางตะวันตกและสหรัฐอเมริกา

ก 264289
ว.3

2. เป็นความสำเร็จของการประมวลสรรพวิทยาการที่ว่าด้วยการสื่อสารด้วยสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ วาทการ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การข่าว และการแสดง ฯลฯ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบเป็นครั้งแรก

3. เป็นการพบและใช้เครื่องมือเพื่อการสื่อสารทางวัฒนธรรม (Intercultural or Cross Cultural Communication) แก่บุคคล สังคม ประเทศชาติและระหว่างประเทศของมวลมนุษยชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นรูปธรรมมากกว่าที่เป็นมา

4. เป็นการสนองความต้องการและความอยากรู้อยากเห็น วิชาการแขนงใหม่ๆ ของคนในสังคม และเท่ากับว่า นิเทศศาสตร์ได้กลายเป็นศาสตร์แขนงใหม่ของ "คนรุ่นใหม่" ที่ท้าทายและเร้าให้วัยรุ่นสนใจ และตัดสินใจเลือกเข้ามาเรียนเป็นอันดับต้นๆ ของเกือบทุกมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนอยู่ในปัจจุบัน

5. เป็นศาสตร์เพื่อการพัฒนาสังคม ทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา จิตวิทยา อุตสาหกรรม สิ่งแวดล้อมและศิลปะอย่างแท้จริง และมีประสิทธิภาพที่สามารถวัดและประเมินผลและมีผลตอบรับสำคัญๆ เช่น ประชามติ (Public Opinion) ของมวลชนได้ด้วย

นอกจากความสำคัญด้านนิเทศศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้นปรมะ สตะเวทิน (2538 : 1 - 8) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการสื่อสารไว้ดังนี้

การสื่อสารเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งในชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากการสื่อสารเป็นพื้นฐานของการติดต่อของมนุษย์และเป็นเครื่องมือสำคัญของกระบวนการทางสังคม ซึ่งการสื่อสารมีความสำคัญหลักๆ ต่อมนุษย์ 5 ประการคือ

1. ความสำคัญต่อการเป็นสังคม

ปัจจุบันสังคมมีความทันสมัยและมีขนาดใหญ่ มีความซับซ้อน มีกิจกรรมมากมายและประกอบไปด้วยคนจำนวนมากนั้น การสื่อสารมวลได้เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญ เพราะเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยเหล่านี้ช่วยย่นเวลาและระยะทางในการสื่อสารได้

2. ความสำคัญต่อชีวิตประจำวัน

ในชีวิตประจำวันกิจกรรมต่างๆ ที่เราทำประจำวันนั้นมีการสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ไม่ในฐานะผู้ส่งสารไปยังบุคคลอื่น ก็ในฐานะผู้รับสารจากบุคคลอื่น

3. ความสำคัญต่ออุตสาหกรรมและธุรกิจ

ในวงการอุตสาหกรรม การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เช่น การประชาสัมพันธ์ที่จะเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้เกิดขึ้น รวมทั้งตรวจสอบประชามติหรือความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มต่างๆ ที่มีต่อองค์กรด้วย นอกจากนี้ ในแง่ของการผลิตสินค้าของวงการอุตสาหกรรมสมัยใหม่นั้น การโฆษณาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและชักจูงใจให้ประชาชนซื้อสินค้า ดังจะเห็นได้จากการโฆษณาที่มีอย่างแพร่หลาย เช่น โฆษณาทางหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และภาพยนตร์

4. ความสำคัญต่อการปกครอง

ในระบบการปกครองย่อมมีผู้มีเกี่ยวข้องอยู่ 2 ฝ่าย คือ รัฐบาลหรือประชาชน ซึ่งเครื่องมือสำคัญในการดำเนินการปกครองรัฐบาลมีความจำเป็นที่จะต้องเผยแพร่ข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบ และเข้าใจเพื่อให้เกิดความร่วมมือ และปฏิบัติตามนโยบายและกฎเกณฑ์ที่รัฐบาลได้กำหนดไว้

5. ความสำคัญต่อการเมืองระหว่างประเทศ

จากเหตุผลด้านการสื่อสารและเหตุผลทางด้านการเมือง จึงทำให้สังคมโลกปัจจุบันเป็นสังคมที่แคบ พัฒนาการของเทคโนโลยีทางการสื่อสารช่วยทำให้ประเทศต่างๆ สามารถแลกเปลี่ยนข่าวสารและความคิดกันได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของนิเทศศาสตร์และการสื่อสารทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคลไปจนถึงระดับประเทศ ซึ่งหากเรามีความเข้าใจกระบวนการจัดการสื่อสาร เข้าใจปัจจัยหรือองค์ประกอบของการสื่อสาร เราก็สามารถจะปรับปรุงความสามารถในการสื่อสารของเราให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้

2.5 นิเทศศาสตร์กับประโยชน์ต่อสังคม

ปรมะ สตะเวทิน (2538 : 26 - 27) ได้กล่าวว่า อาชีพด้านนิเทศศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของสังคม และนิเทศศาสตร์สามารถทำประโยชน์แก่สังคมได้ 3 ประการ ดังนี้

1. การรักษาสิ่งที่ดีอยู่แล้วให้ดำเนินต่อไป

สื่อมวลชนสามารถเสนอข่าวสารและความคิดเห็นที่ส่งเสริมสนับสนุนระบบและกลไกต่างๆ ของสังคมให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยดีต่อไปได้ เนื่องจากสื่อมวลชนเป็นสถาบันที่มีพลังในการสร้างและสะท้อนประชามติ ทำให้ประชามติสนับสนุนสิ่งที่ดีงาม ทำให้ผู้ที่ทำสิ่งที่ดีงามถูกต้องมีกำลังใจในการที่จะฝ่าฟันอุปสรรคทั้งปวง นอกจากนั้นสื่อมวลชนยังสามารถที่จะส่งเสริมและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีตลอดจนวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม โดยการถ่ายทอด เผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวกับสิ่งที่ดีงาม และถูกต้องในสังคมให้แพร่หลาย

2. การขจัดสิ่งที่ไม่ดีให้หมดสิ้นไปจากสังคม

สิ่งที่ไม่ดีไม่งาม เป็นพิษเป็นภัยและสร้างความเสื่อมโทรมให้แก่สังคม สื่อมวลชนก็สามารถมีบทบาทในการขจัดสิ่งชั่วร้ายเหล่านั้นได้ด้วยการเสนอข่าวสารและความคิดเห็นที่ยุติธรรม ขุดคุ้ย สืบเสาะเบาะแสของความไม่ดีงามในสังคมโดยเสนอในรูปของข่าวสาร และเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่เป็นประโยชน์

3. การพัฒนาสังคม

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา คนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการพัฒนาจะต้องได้รับการพัฒนาเสียก่อน ทั้งนี้เพราะการพัฒนาจะต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน การที่ประชาชนจะสามารถในความร่วมมือกับรัฐได้ ประชาชนจะต้องมีความรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อ

การพัฒนา ตลอดจนมีความเข้าใจถึงความจำเป็น ความสำคัญ และแผนงานของโครงการพัฒนาเสียก่อน ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาคน ก็คือปัจจัยในเรื่องการสื่อสาร การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะสามารถพัฒนาความรู้ ทัศนคติ ตลอดจนความเข้าใจของประชาชนได้ บทบาทของการสื่อสารในการพัฒนาสังคมก่อให้เกิดการพัฒนาสาขาวิชาการด้านนิเทศศาสตร์แขนงใหม่ขึ้น คือ สาขาการสื่อสารเพื่อการพัฒนา หรือนิเทศศาสตรพัฒนาการ (Development Communication)

บทบาทด้านการพัฒนาสังคมของนิเทศศาสตร์นี้เป็นบทบาทที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำประโยชน์แก่สังคม กล่าวคือ หากเราสามารถพัฒนาบุคคลแต่ละคนได้ ประชาชนแต่ละคนจะมีรายได้ดีขึ้น มีความรู้มากขึ้น มีสุขภาพดีขึ้น มีความเป็นอยู่ดีขึ้น สังคมโดยส่วนรวมก็จะพัฒนาตามไปด้วย ประเทศชาติจะมีรายได้สูงขึ้น ประชากรมีความรู้ มีสุขภาพดีและมีความเป็นอยู่ดี

2.6 จริยธรรมของนักนิเทศศาสตร์

ปติวรัดา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา (2545 : 197 - 195) กล่าวว่า นักนิเทศศาสตร์ควรจะต้องยึดถือและตระหนักถึงจริยธรรม ศีลธรรม จรรยาบรรณ และคุณธรรมโดยเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อสังคมและประเทศชาติ ซึ่งจริยธรรมของนักนิเทศศาสตร์ มีดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นในสัจจะ และหลักวิชาแห่งศาสตร์วิชาชีพทั้งในแง่ของความรู้ ทฤษฎี หลักการและทักษะปฏิบัติโดยบริบูรณ์

2. มีวัตถุประสงค์และเจตจำนงแน่วแน่ที่จะอุทิศตนในการทำงาน เพื่อมวลชนและสังคมโดยใช้กระบวนการทำงานเต็มตามศักยภาพ ตามหลักปรัชญาแห่งวิชาชีพ ด้วยความสุจริต จริงใจและบริสุทธิ์ใจโดยเคร่งครัด

3. มีความเป็นกลางปราศจากความลำเอียง (Bias) ในการปฏิบัติงานโดยเคร่งครัด แต่มุ่งเน้นเพื่อประโยชน์ และการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี (Good life) ของคน มวลชน และสังคมประเทศชาติเป็นสำคัญ

4. มีความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจ และมีมิตรภาพกับคนและมวลชนทุกระดับชั้น มีการแบ่งแยกแต่เน้นความเป็นเอกภาพของคนในชาติและสังคม

5. มีคุณธรรมและความรับผิดชอบ ต่อบทบาทหน้าที่การทำงาน เพื่อคนและสังคม ด้วยความเสมอต้นเสมอปลายและสม่ำเสมอตลอดชีวิตการทำงาน เพื่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เป็นหลัก

6. มีมนุษยสัมพันธ์ (Human Relationship) ที่ดีต่อคน สังคม รัฐชาติ และสังคมโลกภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติ

7. มีมนุษยธรรมและเมตตาธรรมต่อคน มวลชนผู้ยากไร้และทุกข์ยาก ทั้งมีความพร้อมและยินดีที่ใช้ความเมตตากรุณา และความรู้ความสามารถในขอบเขตวิชาชีพเข้าช่วยเหลือได้

8. มีจิตใจมั่นคง และพร้อมที่จะใช้สติปัญญา ความเฉลียวฉลาดสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการทำงานตามหลักวิชาชีพ

9. มีพฤติกรรมและการกระทำใดๆ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทั้งโดยเปิดเผยหรือปิดบัง เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของคน มวลชน และสังคม ยิ่งกว่าประโยชน์แห่งตนและพรรคพวก กลุ่มอิทธิพล ผลประโยชน์ในทางมิชอบ

10. มีความศรัทธาเคารพในหลักแห่งเสรีภาพ อิสรภาพ และภราดรภาพของประชาชน โดยรวมภายใต้ระบบกติกาประชาธิปไตย

11. มีความเที่ยงธรรมตามหลักแห่งพุทธศาสนา เช่น ความไม่มีอคติ 4 หรือตามหลักธรรมแห่งศาสนาอื่นๆ

12. มีน้ำใจเป็นนักกีฬา คือ มีพฤติกรรมการปฏิบัติตนที่งามสง่าและดีงาม ทั้งการรู้แพ้รู้ชนะ รู้อภัย และการใช้อุเบกขาธรรมในคนได้อย่างเหมาะสม

13. มีสัจจะจริงใจทั้งปรัชญา เนื้อหา วิธีการ สำหรับการทำงานเพื่อคน มวลชนและสังคม

14. มีความเป็นไท โดยแท้จริงทั้งกายและจิตใจ ไม่ยอมตกเป็นทาสของใคร ทั้งโดยอามิสสินจ้างใดๆ โดยเด็ดขาด ทั้งไม่กระทำการใดที่เป็นการหลอกลวงต่อสังคม

15. มีความขยันหมั่นเพียร อุตสาหะวิริยะ อดทน กล้าหาญ และไม่เกรงต่ออุปสรรค์ ความยากลำบากที่จะเสาะแสวงหาความจริงใจข้อมูลข่าวสารอันเป็นคุณประโยชน์ต่อสังคม และงานในหน้าที่ของตนและองค์กร

16. มีอุดมการณ์ ความมั่นคงในอารมณ์ และจิตใจที่แข็งแกร่งพร้อมที่จะเสียสละชีวิตในหน้าที่การงาน ความมั่นคงปลอดภัยและการรักษาความลับของประเทศชาติ

17. มีความยุติธรรมในจิตสำนึก ทั้งมีการตัดสินใจใดๆ โดยอาศัยความรู้และหลักวิชา ความมีเหตุผล และกล้าแสดงออกซึ่งแนวคิดและหลักการอย่างเปิดเผยเพื่อสาธารณชน และสังคมประเทศชาติ

18. มีศรัทธาในหลักการแห่งความเฉลียวฉลาดสามารถ และเห็นว่าเป็นคุณลักษณะที่มีค่าความสำคัญที่สังคมควรลงทุนด้านการศึกษา ฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อปลูกฝังพัฒนาคนส่วนใหญ่ของประเทศให้กลายเป็นทรัพยากรกำลังคนที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

19. มีจิตใจที่เปิดกว้าง พร้อมจะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยแต่เป็นความจริงเชิงสร้างสรรค์และถูกหลักวิชาการ หรือศาสตร์แขนงต่างๆ เพื่อประยุกต์และประมวลเข้าหลักและวิธีการทำงานเพื่อส่วนรวม

20. มีความละเอียดรอบคอบ ระมัดระวัง ตรวจตรา ตรวจสอบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าการทำงานเพื่อความสำเร็จแห่งงานและวิชาชีพ

จากข้อความข้างต้น จริยธรรมของนักนิเทศศาสตร์นั้นมีอยู่มากมาย แต่โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่า ครอบคลุมไปถึงลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์อยู่ด้วย ซึ่งนักนิเทศศาสตร์ควรปฏิบัติได้ตามข้อกำหนดข้างต้น เพื่อจะได้ส่วนหนึ่งในการพัฒนาวิชาชีพนี้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อสังคมไทย

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์

3.1 ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์

ในการศึกษาลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารต่างๆ ซึ่งมีการกล่าวถึง ดังนี้

ปดิวรัดา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา (2545 : 82) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีหรือพึงประสงค์ของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ ดังนี้

1. มีความรู้ความสามารถนิเทศศาสตร์ใหม่ๆ อยู่เสมอ
2. มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติเป็นอย่างดี
3. มีความสามารถใช้เครื่องมือสื่อสารทางด้านนิเทศศาสตร์ได้เป็นอย่างดี
4. มีความรู้ดรงศาสตร์ (ตามสาขาวิชาเอก) นิเทศศาสตร์
5. มีความสามารถในการประสานการทำงานเป็นทีมเพื่อประสิทธิผล
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
7. มีความสามารถในการเรียนรู้งานที่รับผิดชอบและงานใหม่ได้ดีและรวดเร็ว
8. มีความสามารถด้านการประชาสัมพันธ์เป็นอย่างดี
9. มีความสามารถเป็นผู้นำและรู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
10. มีศรัทธา จริงใจ และซื่อสัตย์ สุจริต ในหน้าที่การงาน
11. มีความรับผิดชอบ ขยัน เสียสละ อดทน และละเอียดรอบคอบ
12. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
13. มีระเบียบ วินัย อุทิศตน และเป็นผู้ตรงต่อเวลา

โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ (เฉลิมศรี เลาหภักดี. 2546 : 8 ; อ้างอิงจาก คู่มือนักศึกษา สถาบันราชภัฏเพรชบุรี. 2544 : 248) ระบุว่า บัณฑิตที่สามารถประกอบอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความรู้ในทฤษฎีและหลักการทางนิเทศศาสตร์ และข่าวสารข้อมูลโดยรู้ลึกรู้กว้าง รู้จริง และรู้ทัน สามารถวิเคราะห์และเข้าใจวิธีการประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม
2. มีทักษะในการใช้กระบวนทางวิชาชีพนิเทศศาสตร์ ทั้งกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลและกระบวนการสื่อสารมวลชน โดยสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยได้
3. มีทัศนคติเชิงวิชาชีพนิเทศศาสตร์ สำนึกรักในวิชาชีพมีความรู้สึกนึกคิดที่จะใช้ข้อมูลข่าวสารและกระบวนการทางวิชาชีพ สร้างสรรค์ผลงานโดยสำนึกรักรับผิดชอบต่อสังคม
4. มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ มีวินัย รับผิดชอบ อดทน สู้งาน มองโลกเป็นกลาง โดยยึดมั่นจรรยาบรรณในวิชาชีพ
5. มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับวิชานิเทศศาสตร์ คล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง มีลักษณะความเป็นผู้นำอยู่ในตัว

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2538 : 549) กล่าวถึง ลักษณะที่ดีของนักนิเทศศาสตร์เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการพัฒนาตนเอง ซึ่งจากการรวบรวมคุณสมบัติของนักนิเทศศาสตร์ ทั้งที่เป็นนักประชาสัมพันธ์ นักหนังสือพิมพ์ นักสื่อสารมวลชน (วิทยุ - โทรทัศน์) พอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. จะต้องระลึกถึงความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม
2. จะต้องเข้าใจและรู้ซึ้งถึงความรู้สึกนึกคิดของประชาชนหรือประชามติ รวมทั้งสามารถโน้มน้าวใจประชาชนในทางที่ถูกที่ควร
3. จะต้องมีความอยากรู้อยากเห็น หมั่นศึกษาค้นคว้าให้เข้าใจถึงข้อเท็จจริงต่างๆ ตลอดจนต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ถึงปัญหาต่างๆ
4. จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญหรือทักษะในด้านการสื่อสารเป็นอย่างดี รู้จักใช้เครื่องมือในการสื่อสารตลอดจนเข้าใจความหมายของการสื่อสารแต่ละชนิดอย่างลึกซึ้ง
5. จะต้องมีความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว เพราะนักนิเทศศาสตร์โดยส่วนใหญ่มักจะต้องทำงานแข่งขันกับเวลาเสมอ
6. จะต้องมีความเป็นกลาง ตัดสินความคิดและการกระทำของผู้อื่นโดยปราศจากอคติ
7. จะต้องมีความศรัทธาอย่างแรงกล้าในวิชาชีพ ตลอดจนมีความซื่อสัตย์และมีจริยธรรม
8. จะต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีและรู้จักปรับตัวเองให้เข้ากับทุกฝ่าย เพื่อสามารถสร้างความเข้าใจและความร่วมมือให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชนได้โดยง่าย
9. จะต้องมีความเข้มแข็งอดทนและมีความมั่นใจในตัวเอง
10. จะต้องมีรสนิยมที่ดี คือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีไหวพริบ และเป็นนักวางแผนที่ดี

สิทธิชัย เทวธีระรัตน์ (2543 : 93) กล่าวว่า คุณสมบัติที่พึงประสงค์ของบุคลากรด้านการสื่อสาร ดังนี้

1. มีความทันเหตุการณ์ ทันสมัยทางด้านการสื่อสาร
2. มีความสามารถในการบูรณาการวิชาการ เข้ากับวิชาชีพ
3. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ และความรับผิดชอบทางสังคม
4. มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศขั้นใช้การได้มีการปฏิบัติงาน
5. มีความคิดวิพากษ์วิจารณ์ กล้าแสดงออกทางวิชาการ
6. มีความคิดริเริ่ม
7. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน
8. รู้รอบ รู้ลึก ทางด้านการบริหารจัดการการสื่อสาร
9. มีความสามารถในการทำงานได้ภายใต้สถานการณ์ต่างๆ
10. มีความสามารถในทักษะที่จำเป็นในสังคมสารสนเทศ
11. มีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน
12. มีบุคลิกภาพที่ดีในการทำงาน

อลิศรา เจริญวานิช (2544 : 145) ได้กล่าวว่า นักประชาสัมพันธ์ ต้องติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลกลุ่มต่างๆ ในสังคม ดังนั้นจึงต้องมีความรู้และคุณลักษณะดังนี้

1. มีความรู้ทางวิชาการ
2. มีความสามารถในการวางแผนงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. บุคลิกภาพ
4. มีบุคลิกที่เป็นมิตร
5. เป็นผู้ที่ใฝ่รู้อยู่เสมอ
6. มีมนุษย์สัมพันธ์ดี สามารถเข้าใจผู้อื่น เข้าใจสถานการณ์
7. เป็นคนมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ สามารถอดทนอดกลั้นต่อภาวะต่างๆ ได้ดี
8. มีความวิริยะอุตสาหะไม่ย่อท้อต่อความผิดหวัง
9. เป็นผู้มีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง
10. เป็นผู้ที่สนใจติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหว และความเป็นไปในสังคมอยู่เสมอ
11. มีความสุภาพ เรียบร้อย มีมารยาท
12. มีการตัดสินใจที่ดี รู้จักกาละเทศะ
13. มีสุขภาพแข็งแรง
14. มีความซื่อสัตย์ จงรักภักดีต่อสถาบันที่ตนสังกัดอยู่
15. มีจิตใจที่พร้อมจะให้บริการ ให้ความร่วมมือกับบุคคลต่างๆ

ปรมะ สตะเวทิน (2541 : 51) กล่าวว่า นักสื่อสารมวลชนประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

1. คุณสมบัติด้านการศึกษา นักสื่อสารมวลชนควรศึกษาในหลักสูตรทางด้านนิเทศศาสตร์ หรือวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

2. คุณสมบัติด้านบุคลิกภาพ การทำงานด้านการสื่อสารมวลชนเป็นงานที่ท้าทาย เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ผู้ที่จะประกอบอาชีพนักสื่อสารมวลชนจึงควรมีบุคลิกภาพที่สอดคล้องกับลักษณะของงาน ซึ่งได้แก่

2.1 มีความกระตือรือร้น (Curiosity)

บุคลิกดังกล่าวได้แก่ ลักษณะอยากรู้อยากเห็น แสวงหา ช่างสงสัย ต้องการการพิสูจน์ความจริง ช่างซักช่างถาม "ทำไม? อย่างไร? ใคร? อะไร? เมื่อไหร่? ที่ไหน?"

2.2 มีจินตนาการ (Imagination)

คือ ความสามารถในการนำเอาข้อเท็จจริงต่างๆ มารวมกัน มาสร้างสรรค์เพื่อถ่ายทอดไปสู่ประชาชนให้เกิดความเข้าใจหรือเกิดความพอใจได้

2.3 มีความรู้ (Knowledge)

หมายความถึง การมีการศึกษาและความสามารถในการค้นคว้าวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่น่าพอใจ และเพื่อการใช้วิจารณญาณในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบุคคล สถานที่และสถานการณ์

2.4 มีความไวต่อข่าว (Nose for News)

บุคลิกนี้เป็นลักษณะของความสนใจและใส่ใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมรอบตัวและมีความตื่นตัวที่จะใช้วิจารณญาณที่จะนำเหตุการณ์ที่มีคุณค่าของข่าวนำมาเสนอเป็นข่าวโดยฉับพลันทันที

วัฒนา พุทรางกูรานนท์ (2542 : 229) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของนักประชาสัมพันธ์ ดังนี้

1. ควรมีบุคลิกที่ดี สิ่งสำคัญคือ ควรมีความเชื่อมั่นในตนเอง ยิ้มแย่มแจ่มใส แต่งกายสะอาดเรียบร้อย สง่าผ่าเผย สามารถทำตัวให้เป็นที่น่าสนใจ

2. อุปนิสัยดี นักประชาสัมพันธ์ควรเป็นคนดี ซื่อสัตย์ ยุติธรรม อดทน ยินดีบริการและช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ

3. มีความเฉลียวฉลาด กระตือรือร้น สนใจในกิจกรรมต่างๆ ในสังคมและคุณสมบัติพิเศษ คือ ไม่อยู่นิ่งเฉย ศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ พยายามเข้าใจชุมชน เป็นที่ยอมรับนับถือ และมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นสังคม

4. มีการศึกษาและประสบการณ์ นักประชาสัมพันธ์ที่ดีควรผ่านการศึกษาด้านสื่อมวลชนหรือได้รับการฝึกอบรมด้านการประชาสัมพันธ์พอสมควร

5. มีความสามารถในการบริหารงาน เพราะจะต้องกำหนดนโยบายและประสานงานกับผู้ร่วมงานทุกฝ่าย

วิทยาธร ท่อแก้ว (2547 : ออนไลน์) กล่าวว่าผู้ที่จะมาทำงานในหน้าที่นักประชาสัมพันธ์ควรมีคุณสมบัติพื้นฐานดังนี้

1. มีใจรักงานประชาสัมพันธ์ ผู้ที่สนใจงานด้านนี้จะต้องสำรวจตัวเองว่ารักงานเหล่านี้หรือไม่หรือลองทดสอบตอบคำถามเหล่านี้ดูว่า ท่านอยู่ในข่ายที่รักงานนี้ หรืองานนี้ไม่เหมาะสมกับท่าน

1.1 ชอบติดต่อพบปะกับบุคคลอื่น

1.2 ชอบการอธิบาย การพูดเพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคคลอื่น

1.3 ชอบคิดหลายๆ ด้านหลายๆ ทางไม่ยอมแพ้ในการคิด

1.4 ชอบทำงานงานหนักอย่างต่อเนื่อง

1.5 ชอบงานขอความร่วมมือกับบุคคลอื่น

1.6 ชอบหรือเต็มใจรับคำติชม หรือวิพากษ์วิจารณ์

1.7 ชอบบริการบุคคลอื่น

1.8 ชอบแสดงความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

1.9 ชอบทำงานเพื่อคนอื่นมิใช่ตัวเอง

1.10 ชอบวิเคราะห์หาเหตุหาผลในการแก้ปัญหา

2. มีความรอบรู้ และลุ่มลึก การรอบรู้นั้น หมายความว่า นักประชาสัมพันธ์จะต้องเปิดหูเปิดตาเปิดประสาทสัมผัสต่างๆ และต้องเป็นความรู้ที่เกื้อหนุนในงานที่ทำ เช่น นักประชาสัมพันธ์ธนาคารต้องมีความรู้ด้านการเงิน หุ้น การลงทุน การเปลี่ยนแปลงของตลาดเงิน เป็นต้น

3. มีความสามารถในการถ่ายทอด ทั้งถ่ายทอดด้วยการพูด การเขียนผ่านสื่ออื่นๆ รวมทั้งภาษาท่าทางต่างๆ ในการสื่อความหมายให้บุคคลอื่นได้เข้าใจ การเป็นนักถ่ายทอดที่ดีนั้นจะต้องมีพื้นฐานจากการมีความรู้ การจัดลำดับความคิดการเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย เข้าใจสิ่งแวดล้อม รู้วิธีการใช้สื่อต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดการสื่อความหมายที่ดี

4. มีความคิดสร้างสรรค์ นักประชาสัมพันธ์จะต้องพัฒนาความคิดใหม่ๆ นำกลยุทธ์ยุทธวิธีแปลกใหม่มาปรับเปลี่ยนในการประชาสัมพันธ์ คิดสร้างสรรค์จะเป็นตัวทำให้งานประชาสัมพันธ์พัฒนาสำเร็จได้ อีกทั้งทำให้นักประชาสัมพันธ์ไม่จำเจกับกรอบเดิมๆ วิธีเดิมๆ

5. มีภาวะผู้นำ ในการทำงานด้านประชาสัมพันธ์จะต้องทำหน้าที่ในการนำความคิดหรือขายความคิด หรือข่าวสารของหน่วยงานต่อกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นการประชาสัมพันธ์ภายในหน่วยงานหรือการประชาสัมพันธ์ภายนอกก็ตาม นักประชาสัมพันธ์ที่มีภาวะผู้นำ (Leadership) จะสามารถสร้างความน่าเชื่อถือไว้วางใจจากกลุ่มเป้าหมายมาก

6. มีบุคลิกภาพดี การประชาสัมพันธ์จะต้องสร้างสิ่งต่างๆ ให้เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ผู้ที่ทำหน้าที่ที่เรียกกันว่า "นักประชาสัมพันธ์" หรือเป็น "ทูต" ความสัมพันธ์จะต้องสามารถสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ติดต่อสัมพันธ์ด้วย ดังนั้นนักประชาสัมพันธ์จะต้องเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพดีทั้งทางกายภาพทางจิตภาพและทางสังคม

7. มีคุณธรรมและจริยธรรม การทำงานด้านประชาสัมพันธ์สิ่งสำคัญที่ยึดถือคือ "ความโปร่งใส" กล่าวคือ ให้ข้อมูลข้อเท็จจริง

ธิติพัฒน์ เอี่ยมนิรันดร์ (2547 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของนักโฆษณาที่ตลาดแรงงานต้องการว่าควรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. ความเฉลียวฉลาด (intelligence)
2. ความมีจินตนาการ (imagination)
3. ความช่างสังเกต (observation)
4. การมองทุกสิ่งทุกอย่างด้วยใจเป็นกลาง (objectivity)
5. ความสามารถในการตัดสินใจ (determination)
6. ความสามารถในการดำเนินงานตามกรอบที่กำหนดไว้ (persistence)
7. ความอดทน (patience)

8. ความสนใจใฝ่รู้ (curiosity)
9. ความสนใจในธรรมชาติเรื่องราวของมนุษย์ (interest in Human nature)
10. ความมั่นใจในตนเอง (self-confidence)
11. ความยึดมั่นในเกียรติภูมิทางวิชาชีพ (intergrity)
12. ความสามารถด้านภาษา (verbal skills)
13. ความยอมรับในข้อผิดพลาด (humility)
14. ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (empathy)
15. ความสมบูรณ์ทางร่างกายและจิตใจ

รายงานผลการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง "นักนิเทศศาสตร์ที่พึงประสงค์ในทศวรรษหน้า" (2538 : 57) ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมเสวนาทางวิชาการ พบว่า

1. มีความเข้าใจแนวคิดและความรู้พื้นฐานในการสื่อสารเป็นอย่างดี
2. มีความสามารถในการใช้ Human Skill
3. มีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณในการสื่อสาร
2. มีความสามารถในการบริหารจัดการ รู้จักการบริหารคน บริหารงบประมาณและเวลา
3. มีความสามารถทางด้านเทคนิคและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
4. เสาะแสวงหาความรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในวิชาชีพ
5. ไม่ควรมีทิฐิมากนัก
6. มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ร่วมรับรู้ปัญหา มีอุดมคติทางวิชาชีพ
7. มีความเป็นนักวิชาการ รู้จริง และมีความเชี่ยวชาญในศาสตรนั้น
8. มีความสามารถนำความรู้ที่เรียนมาออกมาใช้ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้
9. มีความเป็นนักบริการ รู้จักความเคารพ อ่อนน้อม ถ่อมตน มีความอดทน
10. รู้จักการวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์วงการ และพัฒนาวงการของตนเอง
11. มีความทันสมัย แต่ไม่ถูกกลืนด้วยวัฒนธรรมตะวันตก ยึดถือวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม
12. มีความรู้พื้นฐานในสาขาวิชาอื่น ๆ พอสมควร รอบรู้ ทั้งในแนวกว้างและแนวลึก
13. มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและการจัดการ
14. กล้าคิด กล้าทำ กระตือรือร้น เพื่อความสำเร็จของงาน
15. รักการเรียนรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
16. มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวิชาชีพนิเทศศาสตร์
17. ใจกว้าง ใฝ่รู้ มั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก

อย่างไรก็ตาม นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดจากการสอบถามถึงลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ดังนี้

อุบลวรรณ ปิติพัฒนะโฆษิต (2547 : สัมภาษณ์) กล่าวถึงลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. กระตือรือร้นต่อทุกเรื่อง ไม่เชื่องช้าหรือเฉื่อยชา
2. ชอบติดต่อกับบุคคลอื่นๆ ในสังคม
3. มีความอดทนสูง สามารถทำงานได้ในทุกสถานการณ์
4. เป็นคนที่รักทำงานอิสระ
5. มีความคิดจินตนาการ
6. เข้าใจและรับรู้เรื่องต่างๆ ได้ง่าย
7. กล้าแสดงออก
8. มีคุณธรรม รับผิดชอบต่อสังคม
9. เป็นคนทันสมัย
10. เป็นคนฉลาด มีความรอบรู้กว้างขวาง

ภุชงค์ โรจน์แสงรัตน์ (2547 : สัมภาษณ์) กล่าวว่า นักนิเทศศาสตร์ว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. มีมนุษยสัมพันธ์ดี เข้าสังคมได้ทุกระดับ
2. มีความสามารถในการสื่อสารในทางภาษาได้ดี
3. มีความคิดสร้างสรรค์
4. เป็นคนใจกว้าง เปิดรับความคิดของผู้อื่น
5. มีมุมมองในเรื่องๆ หนึ่งได้หลายๆ มุม วิเคราะห์เรื่องนั้นๆ ได้
6. เป็นคนที่ติดตามข้อมูลข่าวสารอยู่สม่ำเสมอ
7. กล้าแสดงออก (ในทางที่ถูกต้อง) มีความเชื่อมั่นในตนเอง
8. มีความอดทนต่อสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัว
9. ยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ๆ ในสังคม
10. มีระเบียบ อยู่ในกฎเกณฑ์ของสังคม อ่อนน้อมถ่อมตน

จาระไน แกลโกศล (2547 : สัมภาษณ์) กล่าวถึงลักษณะของนักนิเทศศาสตร์ ดังนี้

1. มีความสนใจและชอบในวิชาการด้านนิเทศศาสตร์
2. เป็นคนคิดเก่ง เขียนเก่ง
3. มีความรู้กว้างขวาง
4. ทำงานดี ละเอียดถี่ถ้วนและรวดเร็ว
5. มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ดี

6. มีใจเป็นธรรม
7. มีความรู้รอบตัวดี
8. มีความถนัด และชอบงานนิเทศศาสตร์

ปาริชาด สถาปิตานนท์ (2547 : สัมภาษณ์) กล่าวถึงลักษณะของนักนิเทศศาสตร์ ดังนี้

1. สนใจใฝ่รู้ ทั้งการบ้านการเมือง
2. ขยันอดทน
3. ชอบดูหนัง ฟังเพลง อ่านวรรณกรรม
4. มีทักษะการเขียน การพูด การอ่าน การจับประเด็นดี
5. มีฐานความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ภาษาไทย สังคม ฯลฯ

จุมพล รอดคำดี (2547 : สัมภาษณ์) กล่าวถึงลักษณะของนักนิเทศศาสตร์ ดังนี้

1. มีมนุษย์สัมพันธ์ดี
2. กล้าแสดงออก คิดแตกต่าง
3. พูดจาฉะฉาน ออกเสียงชัดเจน
4. มีความรู้ทางด้านภาษาไทย/อังกฤษ ดีทั้งการพูด การอ่าน การเขียน
5. ขยันและอดทน
6. ติดตามข่าวสาร รักการค้นคว้าและเรียนรู้
7. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
8. มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา
9. รู้จักกาละเทศะ สุภาพ อ่อนน้อม
10. มีความมุ่งมั่น ไม่ยอมแพ้อะไรง่ายๆ
11. คล่องแคล่ว ว่องไว
12. บุคลิกภาพดี
13. มีความเป็นผู้นำ

วิรัช ลภิรัตนกุล (2547 : สัมภาษณ์) กล่าวถึงลักษณะของนักนิเทศศาสตร์ ดังนี้

1. มี Human Relations ที่ดี ชอบ Communicate กับผู้อื่นทั้งในชีวิตประจำวัน และการร่วมทำงานกับผู้อื่น

2. มีความพร้อมที่จะฝึกฝนทักษะต่างๆ ในการใช้ media สำหรับงานนิเทศศาสตร์อย่างมีประสิทธิผล

3. มีความรู้ที่กว้างขวาง มิใช่เฉพาะแต่นิเทศศาสตร์เพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงวิชาความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

ธนวดี บุญลือ (2547 : สัมภาษณ์) กล่าวถึงลักษณะของนักนิเทศศาสตร์ ดังนี้

1. เป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี
2. เป็นคน "Active" มีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมเพื่อสังคม หรือเป็นนักกิจกรรม
3. เป็นคนมีทักษะการสื่อสาร ทั้งภาษาเขียนและพูดดี
4. เป็นคนคล่องแคล่ว
5. รู้จักกาละเทศะ อาทิ การแต่งกายที่เหมาะสมกับโอกาส
6. มีความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน
7. เป็นคนมองโลกในแง่ดี
8. เป็นคนไวต่อความรู้สึกของคนอื่น
9. เป็นคนไม่ก้าวร้าว หรือพูดจาให้ผู้อื่นเสียใจ/ลำบากใจ
10. เป็นคนมีปฏิภาณไหวพริบในการโต้ตอบ
11. เป็นคนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
12. บุคลิกดี
13. เป็นคนกล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสม

รุ่งนภา พิตรปรีชา (2547 : สัมภาษณ์) กล่าวถึงลักษณะของนักนิเทศศาสตร์ ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. ตรงเวลา
3. ติดตามข่าวสาร
4. มีความรอบรู้
5. ชอบดูภาพยนตร์ ฟังเพลง
6. พูดจาฉะฉาน
7. ขยันอดทน
8. ซื่อสัตย์

จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ (2547 : สัมภาษณ์) กล่าวถึงลักษณะของนักนิเทศศาสตร์ ดังนี้

1. มีความรอบรู้ในเหตุการณ์ปัจจุบัน มีความทันสมัยในข่าว เหตุการณ์ ความเคลื่อนไหว
2. มีความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล
3. มีรู้จักกาละเทศะ และการวางตัวที่เหมาะสมในฐานะที่เป็นผู้ทำงานด้านสื่อต่างๆ
4. มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ตรงเวลา มีความจริงใจ
5. มีความอดทน และพยายาม ไม่ท้อถอย ถึงแม้ว่างานนั้นจะเป็นงานที่ยากลำบากแสนเข็ญเพียงใดก็ตาม

จากการศึกษาข้อมูลต่างๆ สรุปได้ว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ควรมีคุณลักษณะโดยสรุปดังนี้

1. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. สนใจติดตามข่าวสาร
3. สนใจอาชีพด้านนิเทศศาสตร์
4. กล้าแสดงออก
5. กระตือรือร้นในการทำงาน คล่องแคล่ว
6. มีพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น

3.2 ประเภทของผู้มีลักษณะที่พึงประสงค์

จรวยพร ธรณินทร์ (2546 : ออนไลน์) ได้ให้แบ่งประเภทของผู้มีลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

1. ลักษณะนักคิด เป็นเด็กช่างสังเกต มองเห็นรายละเอียดได้มากกว่าเด็กวัยเดียวกัน จดจำแม่นยำ รวดเร็ว สนใจสิ่งแปลกๆ ที่ทำให้ผู้ใหญ่ประหลาดใจ ใช้ภาษาได้ดี ไม่ชอบคบเพื่อน วัยเดียวกันแต่คบคนที่อายุมากกว่า รู้เกินเด็กวัยเดียวกัน ชอบทำงานคนเดียว คิดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้อย่างลึกซึ้งกว่าเด็กวัยเดียวกัน เช่น ความซื่อสัตย์

2. ลักษณะนักวิชาการ เป็นเด็กมีสมาธิดี เรียนรู้ได้รวดเร็ว ภาษาดี อ่านหนังสือยากและเร็วกว่าเด็กวัยเดียวกัน ชอบการเรียนรู้แบบถึงแก่น ชอบซักถาม ชอบเรียนวิชายากๆ สนุกกับการเรียน ชอบทำงานเกินคำสั่งในสิ่งที่สนใจ ชอบวิเคราะห์ตนเอง ประเมินข้อมูล และแก้ไขสถานการณ์

3. ลักษณะนักสร้างสรรค์ เป็นเด็กไม่ยอมทำกิจกรรมที่ไม่ชอบ ไม่ยอมร่วมมือถ้าไม่เห็นด้วย ชอบทำงานคนเดียว สนใจสิ่งประดิษฐ์และความคิดใหม่ๆ ไม่หงุดหงิดกับการไร้ระเบียบหรือสภาพที่คนอื่นหงุดหงิดทนไม่ได้ สังเกตรายละเอียดต่างๆ ได้ดี มีความคิดอิสระ มีความยืดหยุ่นคิดได้หลายอย่างและมีความคิดแปลกใหม่

4. ลักษณะนักวิทยาศาสตร์ เป็นเด็กกระหายใคร่รู้ในสิ่งต่างๆ ว่าทำได้อย่างไร ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์ ชอบเฝ้าดู จับต้อง ดม มองเห็นความเชื่อมโยงของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ชอบทำงานที่ต้องลงมือปฏิบัติ ทดลอง ชอบวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์เรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผล

5. ลักษณะนักคณิตศาสตร์ เป็นเด็กสนใจศึกษาเกี่ยวกับตัวเลข ปฏิทินเวลา แผนภูมิ มิติเวลา หมกมุ่นครุ่นคิด มีวิธีแปลกใหม่ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีจินตนาการ ชอบตั้งคำถามที่เป็นเหตุเป็นผล มีความสามารถในการแก้ปัญหาได้หลายวิธีทางคณิตศาสตร์ และเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับเรื่องคณิตศาสตร์ได้

6. ลักษณะผู้นำ เป็นเด็กชอบขบคิด ไม่ยอมจำนนต่อปัญหาอุปสรรคใดๆ ชอบเป็นผู้นำกลุ่ม มีอารมณ์ขัน ชอบทำงานกับคนกลุ่มมาก ทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์และควบคุมการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย

7. ลักษณะนักภาษา เป็นเด็กพูดอ่านเขียนเร็ว มีภาษาก้าวหน้ากว่าเด็กวัยเดียวกัน ชอบท่องจำ อ่านโคลงกลอน พกหนังสือติดตัวไปทุกที่ ชอบแต่งเรื่องเขียนเรื่อง มีภาษาพูดเขียนสละสลวยงดงามกว่าเด็กวัยเดียวกัน เข้าใจเรื่องที่อ่านอย่างถ่องแท้ วิจารณ์เชิงสร้างสรรค์จากเรื่องที่อ่านได้ ใช้ภาษาสร้างจินตนาการได้

8. ลักษณะนักกีฬา เป็นเด็กสนุกสนานกับการเคลื่อนไหว ออกกำลัง ปีนป่าย ใช้เวลาว่างเล่นกีฬา มีสมาธิในการเล่นกีฬาได้แม้มีเสียงรบกวน ชอบคิดวิธีใหม่ๆ มาใช้เล่นกีฬา สามารถ ควบคุมความสมดุลของร่างกายได้อย่างโดดเด่น และมีสภาพร่างกายที่เหมาะสม เช่น ช่วงขาแข็งแรง

9. ลักษณะนักดนตรี เป็นเด็กใช้เวลาว่างกับกิจกรรมด้านดนตรี อยากมีอาชีพเกี่ยวกับดนตรี เช่น เป็นนักดนตรี นักแต่งเพลง มีความไวต่อเสียง แยกแยะความแตกต่างของเสียงได้ชอบการวิเคราะห์เพลงว่าดีหรือไม่ดี

10. ลักษณะศิลปิน เป็นเด็กสนใจศิลปะ ใช้เวลาว่างวาดภาพ ขีดเขียน มีสมาธินานกับศิลปะ มีความสุขกับงานศิลปะ อยากมีอาชีพทางศิลปะ มีประสาทสัมผัส มือ ตา ดี มีทักษะสามารถใช้กริยาท่าทางสื่ออารมณ์ได้ดี

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นลักษณะที่พึงประสงค์ จึงเปรียบเสมือนลักษณะพิเศษของบุคคล ซึ่งแสดงออกถึงความคิด ความถนัดในแต่ละด้าน จนเกิดความสนใจและต้องการพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ ส่งผลให้เป็นบุคลิกภาพที่สามารถวัดและสังเกตเห็นได้ เด็กมีลักษณะที่พึงประสงค์ประเภทใดก็จะแสดงออกในด้านนั้นๆ อย่างชัดเจน

ดังนั้น ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเน้นศึกษาผู้มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ โดยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

3.2.1 ความถนัด

ก. ความหมายความถนัด

บุญส่ง นิลแก้ว (2519 : 177) ได้ให้ความหมายว่า ความถนัด หมายถึง สมรรถภาพหรือศักยภาพที่มีอยู่ในตัวบุคคลอันก่อให้เกิดความสำเร็จในการทำกิจกรรมใดๆ

ประภาศรี โอภาสานนท์ (2537 : 65) ได้ให้ความหมายว่า ความถนัด หมายถึง ศักยภาพ หรือความสามารถของบุคคลในการที่จะเรียนรู้หรือฝึกฝนทักษะบางอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ความถนัดทางดนตรี ทางศิลปะ ทางภาษา และความถนัดทางการเรียน เป็นต้น

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2541 : 17) ได้สรุปว่า ความถนัดเป็นความสามารถที่บุคคลได้รับประสบการณ์ฝึกฝนตนเอง และมีการสั่งสมไว้จนเกิดทักษะพิเศษ แสดงเด่นชัดด้านใดด้านหนึ่งพร้อมที่จะปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้อย่างดี

ชนินทร์ชัย อินทิราภรณ์; สุวิทย์ หิรัณยกาณฑ์; และสิริวรรณ เมธิวิวัฒน์ (2545 : 18) ให้ความหมายว่า ความถนัด หมายถึง สมรรถวิสัย (Capacity) หรือความสามารถ (Ability) ที่ติดตัวมาตามธรรมชาติ ในอันที่จะกระทำการอันใดอันหนึ่งให้งอกเป็นผลดี

อ็อกฟอร์ด (Oxford. 1985 : 38) ได้ให้ความหมายว่า ความถนัด คือ ความสามารถพิเศษที่ได้มาหรือมีอยู่โดยธรรมชาติ ความสามารถพิเศษที่เฉพาะด้าน (สำหรับแบบทดสอบ) การทดสอบเพื่อค้นหาและประเมินทักษะ

จากความหมายของความถนัดดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความถนัด หมายถึง ศักยภาพหรือความสามารถของบุคคล อาจจะเกิดจากประสบการณ์หรือการเรียนรู้ เป็นความชำนาญ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ได้ว่าบุคคลนั้นสามารถประสบความสำเร็จในด้านที่ตนมีความถนัด

ข. ประเภทของแบบทดสอบความถนัด

ลักขณา สริวัฒน์ (2543 : 279) ได้กล่าวว่า ประเภทของแบบทดสอบความถนัด สามารถจำแนกออกเป็นประเภทตามลักษณะความถนัดที่วัดได้ 2 ประเภท

1. แบบทดสอบความถนัดพหุคูณ หรือแบบทดสอบความถนัดเชิงผสม (Multiple Aptitude Test) เป็นแบบทดสอบที่วัดความถนัดทางด้านต่างๆ หลายด้านหรือเป็นความถนัดในการทำกิจกรรมต่างๆ ทั่วไป แบบทดสอบประเภทนี้มักประกอบด้วยความสามารถเฉพาะด้าน เช่น ความเข้าใจทางภาษา ความคล่องของการใช้คำ เลขจำนวน มิติสัมพันธ์ ความจำความรวดเร็วในการรับรู้ ความมีเหตุผลและทดสอบบางส่วนของความถนัดที่เป็นความสามารถของกลไกของร่างกายที่เป็นทักษะของกล้ามเนื้อ โดยเฉพาะทักษะความคล่องแคล่วในการใช้มือและการใช้นิ้ว

2. แบบทดสอบความถนัดพิเศษ (Special Aptitude Test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อทดสอบความถนัดทางด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะเพียงด้านเดียว แบบทดสอบประเภทนี้ถึงแม้ประกอบด้วยแบบทดสอบย่อยก็ตาม แต่ละแบบต่างก็มุ่งทดสอบความสามารถในทางเดียวกันหมด แบบทดสอบประเภทนี้ ได้แก่ แบบทดสอบความถนัดทางด้านดนตรี แบบทดสอบความถนัดเชิงจักรกล แบบทดสอบความถนัดเชิงเสมียน แบบทดสอบความถนัดเชิงศิลปะ แบบทดสอบความถนัดเชิงความคิดสร้างสรรค์และความมีเหตุผลเป็นต้น

ค. ประโยชน์ของแบบทดสอบความถนัด

วัชรี ทรัพย์มี (2531 : 63) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของแบบทดสอบความถนัดมีดังนี้ คือ

1. เป็นเครื่องทำนายแนวโน้มที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในการเรียน หรือการทำงานเฉพาะอย่างในอนาคต

2. เป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ โดยพิจารณาประกอบกับข้อมูลอื่นๆ

จากข้อความข้างต้น กล่าวได้ว่า แบบทดสอบวัดความถนัดนั้นสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากมาย โดยเฉพาะในงานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ เนื่องจากผลคะแนนของการทำแบบทดสอบวัดความถนัดสามารถนำมาใช้ในการทำนายถึงความสำเร็จในการเรียนและแนวโน้มในการประกอบอาชีพได้

3.2.2 ความสนใจ

ก. ความหมายของความสนใจ

ประภาศรี โอภาสานนท์ (2537 : 66) กล่าวว่า ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกของความอยากรู้อยากเห็น อยากกระทำในสิ่งที่ชอบ ความสนใจเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในกิจกรรมที่กระทำ การสำรวจความสนใจนักเรียนก็เพื่อใช้ช่วยประกอบการพิจารณาวางแผนการศึกษาต่อและประกอบอาชีพร่วมกับข้อมูลอื่นๆ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ (2541 : 50) ได้ให้ความหมายว่า ความสนใจหมายถึง ความเอาใจใส่ ความสนใจของแต่ละคนว่ามีความสนใจในเรื่องราวต่างๆ มากน้อยเพียงไร เช่น การเมือง กีฬา งานอดิเรก วิชาการที่ตนร่ำเรียนมา เป็นต้น

ชนินทร์ชัย อินทิราภรณ์; สุวิทย์ หิรัณยกาณฑ์; และสิริวรรณ เมธิวิวัฒน์ (2545 : 132) ให้ความหมายว่า ความสนใจ หมายถึง สภาวะที่เกิดขึ้นระหว่างแรงจูงใจ และทัศนคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การรู้สึกยอมรับในคุณค่าและมีใจฝักใฝ่ผูกพันกับสิ่งนั้น ซึ่งการแสดงออกจะเห็นได้ชัดด้วยการตอบสนองต่อสิ่งนั้น ด้วยความเต็มใจ โดยไม่มีอิทธิพลภายนอกมาบังคับ

เพจ และมาร์แชลล์ (Page and Marshall. 1977 : 181) กล่าวว่า ความสนใจ หมายถึง ความประสงค์ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่เหมาะสมบางอย่าง จิตใจเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรืออาการสนุกสนานเพลิดเพลินใจในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

นันแนลลี่ (Nunnally. 1970 : 415) กล่าวว่า ความสนใจ หมายถึง ความชอบในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยเฉพาะ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกชื่นชอบพอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จนเกิดเป็นแรงจูงใจให้บุคคลกระทำการหรือกิจกรรมที่ตนเองสนใจได้อย่างเต็มใจโดยไม่ต้องบังคับ

ข. การวัดความสนใจ

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2543ก : 35) กล่าวว่า ความสนใจเป็นความรู้สึกขั้นแรกที่จะนำไปสู่ขั้นอื่นๆ เช่น ความซาบซึ้ง เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม และบุคลิกภาพ ดังนั้นการรู้ข้อมูลว่าใครมีความสนใจด้านใดมากน้อยแค่ไหน จึงเป็นประโยชน์ในการแนะแนวอย่างยิ่ง และการที่จะวัดความสนใจให้ได้ผลถูกต้องนั้น เป็นเรื่องทำได้ยาก เพราะความสนใจของแต่ละคนย่อมแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น อายุ เพศ สติปัญญา สิ่งแวดล้อม ประสบการณ์เดิม พัฒนาการทางร่างกาย สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม การศึกษา อาชีพ เป็นต้น อย่างไรก็ตามมีผู้เสนอวิธีการวัดความสนใจไว้ ดังเช่น เพาเวลล์ (Powell. 1963 : 189-192) ได้เสนอไว้ 3 วิธีดังนี้

1. การใช้แบบวัดความสนใจ (Interest Inventories) โดยให้แสดงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบต่อข้อความต่างๆ ของแบบวัดความสนใจ

2. การใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) โดยให้อิสระในการตอบคำถามได้ตามความรู้สึกที่แท้จริงของตน

3. การสัมภาษณ์ (Interviews) จะทำให้ผู้สัมภาษณ์สามารถสังเกตเห็นพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์ได้

จะเห็นได้ว่า แม้ว่าการวัดความสนใจจะทำได้ยาก เพราะแต่ละบุคคลมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันไป แต่การวัดความสนใจก็สามารถทำได้หลายวิธี ซึ่งสิ่งสำคัญในการสร้างแบบวัดความสนใจผู้สร้างควรคำนึงว่าแบบวัดความสนใจที่สร้างขึ้นจะนำไปใช้กับใคร อันจะส่งผลทำให้แบบวัดความสนใจนั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามวัดความสนใจด้านนิเทศศาสตร์ขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อจะทำให้ทราบว่านักเรียนมีความสนใจด้านนิเทศศาสตร์มากน้อยเพียงใด

3.2.3 บุคลิกภาพ

ก. ความหมายของบุคลิกภาพ

วัลนิภา ฉลากบาง (2535: 67) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมที่ประกอบขึ้นเป็นตัวบุคคลซึ่งประกอบด้วยความคิด ความรู้สึก ค่านิยม ความเชื่อ ทัศนคติ และพฤติกรรมทั้งปวงที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคน

ประภาศรี โอภาสานนท์ (2537 : 66) ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนพฤติกรรมเหล่านี้แสดงถึง อารมณ์ ทัศนะการมองโลก ความต้องการ ความหวัง ความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองและผู้อื่น เป็นต้น

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2539: 5) กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่างๆ ทั้งส่วนภายนอกและส่วนภายใน

ส่วนภายนอก คือ ส่วนที่มองเห็นชัดเจน เช่น รูปร่าง หน้าตา กิริยา มารยาท การแต่งตัว วิธีพูดจา การนั่ง การยืน ฯลฯ และ

ส่วนภายใน คือ ส่วนที่มองเห็นได้ยาก แต่อาจทราบได้โดยการอนุมาน เช่น สติปัญญา ความถนัด ลักษณะอารมณ์ประจำตัว ความใฝ่ฝัน ปรารถนา ปรัชญาชีวิต ค่านิยม ความสนใจ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ (2541 : 49) ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพ หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเป็นลักษณะเอกลักษณ์ที่แสดงออกทั้งทางด้านความคิด ความรู้สึก ความสนใจ สติปัญญา รวมทั้งด้านสรีระ เน้นบุคลิกภาพภายนอกและภายในทำให้สามารถแยกแยะความแตกต่างของบุคคลได้

มธุรส สว่างบำรุง (2542: 304) ได้ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพเป็นความคงที่ของแบบแผนทางด้านพฤติกรรม ซึ่งเป็นภาพรวมของบุคคลที่แสดงออกถึงลักษณะภายในและลักษณะภายนอกที่ปรากฏออกมา โดยจะมีแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะทางพันธุกรรมและปัจจัยทางสภาพแวดล้อมเป็นตัวกำหนด

สถิต วงศ์สวรรค์ (2544 : 4) บุคลิกภาพ คือ ลักษณะโดยส่วนรวมของแต่ละบุคคล ทั้งลักษณะภายนอก ภายใน และปัจจัยต่างๆ อันมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้พบเห็น

ลักขณา สริวัฒน์ (2544 : 132) ได้ให้ความหมายว่า คุณสมบัติส่วนรวมทั้งหมดของบุคคลทั้งที่มองเห็นจากภายนอกได้แก่ รูปร่าง หน้าตา กิริยาท่าทางต่าง ๆ และที่มองไม่เห็น เช่น ความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ เป็นต้น

ถวิล ธาราโภชน์และศรัณย์ ดำริสุข (2545 : 125) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นแบบแผนของพฤติกรรมของบุคคล อันเป็นผลรวมของลักษณะภายนอกและลักษณะภายในของบุคคล อันทำให้บุคคลนั้นมีลักษณะเฉพาะตัวที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งทำให้เขาแตกต่างจากบุคคลอื่น

วิทยากร เชียงกูล (2546 : 138) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นผลรวมของความคิด ท่าที อุปนิสัยของบุคคลแต่ละคน ซึ่งสร้างสมจากมูลฐานองค์ประกอบของจิตและทางกายภาพที่มีที่มาทั้งจากการถ่ายทอดทางชีววิทยาและสภาพแวดล้อมทางสังคมและความมุ่งประสงค์ของบุคคลนั้น

คริส (Chris. 1992 : Online) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นลักษณะท่าทางส่วนตัวของแต่ละบุคคลที่ทำให้แต่ละคนแตกต่างกัน

จากความหมายของบุคลิกภาพดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า บุคลิกภาพหมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่บ่งชี้ให้เห็นว่า บุคคลนั้นมีความแตกต่างจากคนอื่น ทั้งด้านพฤติกรรมการแสดงออก อารมณ์ ความคิด และความสนใจ เป็นต้น

ข. การวัดบุคลิกภาพ

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543ก : 258-285) ได้กล่าวถึง การวัดบุคลิกภาพว่ามีรูปแบบที่นิยมใช้มี 5 วิธี ดังนี้

1. การสังเกต เป็นการเฝ้ามองดูสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย การสังเกตเป็นการยากที่จะสังเกตได้ตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องวางแผนสังเกตเป็นบางเวลาผู้สังเกตควรมีการรับรู้ที่ดี มีความแม่นยำจดจำสิ่งสังเกตได้อย่างดี เพื่อความแน่ใจในการวิจัยจึงให้ผู้สังเกตมีอย่างน้อย 2 คน เพื่อเอาผลการสังเกตมาทดสอบกัน ว่าสอดคล้องกันหรือไม่ และผู้สังเกตต้องได้รับการอบรมวิธีสังเกตที่ดีถูกต้องด้วย

การวัดโดยวิธีการสังเกตจะทำได้ดีถ้าสิ่งที่เราสังเกตแสดงพฤติกรรมออกมาจากความเป็นจริง ถ้าการแสดงพฤติกรรมเป็นการเสแสร้ง ผลการสังเกตเชื่อถือไม่ได้ หรือผู้ที่เราต้องการสังเกตไม่แสดงพฤติกรรมก็ไม่สามารถวัดอะไรได้เหมือนกัน การสังเกตที่ดีไม่ควรให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว และควรเฝ้าดูพฤติกรรมที่ต้องการวัด (Target Behaviors) ให้ดีด้วย

ในบางกรณีการสังเกตพฤติกรรมท่าทาง (Nonverbal Behavior) ก็เป็นสิ่งจำเป็น แต่ต้องศึกษาการแปลผลให้ดีจึงจะใช้ประโยชน์ในการสังเกตได้

ถ้านักสร้างเครื่องมือสามารถนิยามบุคลิกภาพในรูปของพฤติกรรมท่าทางได้ชัดเจนเพียงพอที่จะสังเกต จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สังเกตอย่างมาก และจะวัดบุคลิกภาพได้ตรงตามความเป็นจริงมากกว่าเครื่องมืออื่นๆ

2. การสัมภาษณ์ เป็นการพูดจากับคนใดคนหนึ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีหลักจิตวิทยาในการพูด การถาม เพื่อให้ได้พฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยที่ต้องการทราบ ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์ก็ต้องมีลักษณะเปิดเผยตรงไปตรงมา มีนิสัยในการแสดงออกโดยการพูดจา ถ้าเป็นคนเงียบเฉย ไม่แสดงกิริยาตอบโต้ การสัมภาษณ์ก็ไร้ความหมาย

เมื่อตั้งจุดมุ่งหมายว่าจะวัดบุคลิกภาพแบบใด ก็ต้องสร้างข้อคำถามที่สามารถกระตุ้นให้ผู้สัมภาษณ์แสดงการตอบพฤติกรรมที่ต้องการนั้นได้ คำถามแต่ละข้อจึงควรทดลองให้ดีก่อนให้แน่ใจว่ามีคุณภาพจึงไปฝึกอบรมคนสัมภาษณ์ ซึ่งจะต้องวางท่าทาง กิริยาการแสดงออก การพูดจาให้เป็นที่เชื่อถือ และน่าไว้วางใจ การสร้างข้อคำถามอย่าให้มากนัก เป็นคำถามสั้นๆ และชัดเจน ถ้าใช้เวลานานเกินไปคนถูกสัมภาษณ์จะเบื่อไม่ให้ความร่วมมือ การตอบออกมาเป็นเสแสร้ง ข้อมูลก็จะเสียหาย ไม่มีความเที่ยงตรง คือวัดในสิ่งที่เราต้องการวัดไม่ได้

การสัมภาษณ์เพื่อวัดบุคลิกภาพควรเป็นการสัมภาษณ์แบบมาตรฐาน (Structured Interview) คือ มีการวางแผนที่ดี มีจุดมุ่งหมาย คำถามมีคุณภาพ มีความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรงสูง การทดลองเครื่องมือในการสัมภาษณ์จึงต้องทำให้ดี

การสัมภาษณ์ที่ดี คนที่สัมภาษณ์จะต้องพูดน้อย แต่จะต้องกระตุ้นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์พูดออกมากๆ จึงจะดี จะได้รู้ความในใจของเขาตามที่เราต้องการ ยิ่งคนถูกสัมภาษณ์แสดงพฤติกรรมมากเท่าไรก็ยิ่งดีมากเท่านั้น

3. การเขียนตอบ แบบนี้จะมีตัวเร้าที่อาจเป็นข้อความ คำถามและสถานการณ์แล้วแต่ความเหมาะสมในการนำเสนอตัวเร้าหรือตัวกระตุ้นเพราะเป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากแต่ละคนจะได้รับตัวเร้าเหล่านี้ เขามีความรู้สึกนึกคิดอย่างไร ก็จะตอบออกมาด้วยตัวเขาเอง บางทีเรียกว่าเป็นการรายงานตัวเอง (self-report) ออกมา เครื่องมือวัดแบบนี้มีชื่อหลายอย่างบางที เรียกว่าแบบทดสอบ แบบสำรวจ แบบสอบถาม มาตรวัด เป็นต้น

รูปแบบของการเขียนข้อสอบ

3.1 ประสบพบเห็น หรือเกิดขึ้นกับตนเองหรือไม่ โดยมีข้อตกลง (Assumption) ว่าผู้ตอบจะตอบสนองสิ่งเร้าตามที่ตนมีอยู่จริงหรือเกิดขึ้นจริงกับตน การเขียนข้อความจึงต้องให้เป็นตัวเร้าที่ดี โดยมากจะเป็นประโยคง่าย ๆ สั้น มีใจความกระทัดรัด อาจจะเป็นข้อความธรรมดา หรือเป็นข้อความคำถามก็ได้

3.2 ประเภทข้อความคู่ การเขียนข้อสอบแบบนี้จะต้องกำหนดคุณลักษณะของบุคลิกภาพอย่างน้อย 2 คุณลักษณะขึ้นไป แล้วนำข้อความที่อธิบายคุณลักษณะแต่ละอย่างมาเขียนเป็นคู่ๆ ให้ผู้ตอบเลือกตอบที่ตรงกับลักษณะตนเองเพียงข้อความเดียว

3.3 ประเภทกำหนดตัวเลือกหลายตัว การเขียนข้อสอบแบบนี้มักเลือกคุณลักษณะที่ประกอบเป็นบุคลิกภาพ 3-5 คุณลักษณะ เมื่อนิยามคุณลักษณะนั้นดีแล้ว เอามาเขียนการแสดงออกหรือพฤติกรรมคุณลักษณะใดคุณลักษณะหนึ่งหรืออาจกำหนดให้เลือกชอบมากที่สุดคุณลักษณะหนึ่งและเลือกที่ชอบน้อยที่สุดอีกคุณลักษณะหนึ่ง

3.4 ประเภทสถานการณ์ คำว่า สถานการณ์ หมายถึง การสร้างเหตุการณ์จำลองอาจจะเป็นด้านภาษาหรือเป็นภาพก็ได้ แล้วให้ผู้ตอบสมมติตัวเองเป็นตัวละครตัวหนึ่งในสถานการณ์ถ้าพบกับเหตุการณ์อย่างที่กำหนดให้จะทำตัวอย่างไร ผู้ที่ตอบจะระลึกถึงเหตุการณ์เท่าที่เคยเกิดขึ้นกับตน หรือเรียกว่าประสบการณ์ที่เคยได้รับหรือความรู้สึกที่สั่งสมมาเพื่อให้แก้ปัญหาที่จะประสบขึ้น ข้อสอบลักษณะนี้มีอยู่ 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นคำถาม และส่วนที่เป็นคำตอบ

3.5 ประเภทสถานการณ์ตอบใช่-ไม่ใช่ วิธีการคือ เขียนสถานการณ์แล้วเลือกพฤติกรรมที่มีโอกาสเกิดขึ้นจากสถานการณ์นั้น แล้วให้ผู้ตอบตอบแค่ ใช่ หรือไม่ใช่เท่านั้น ผู้เขียนข้อสอบจะต้องพิจารณาการให้คะแนนให้ดี และสอดคล้องกับบุคลิกภาพที่วัดด้วย

3.6 ประเภทสถานการณ์หรือข้อคำถามเป็นภาพ วิธีการเขียนข้อสอบวัดบุคลิกภาพแบบนี้ต้องอาศัยคนมีฝีมือวาดภาพจึงจะสำเร็จ ขั้นแรกก็ต้องกำหนดว่าวัดบุคลิกด้านใด แล้วแยกพฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยให้กระจ่างชัด แล้วเขียนรูปตามพฤติกรรมที่แยกแยะไว้ เพื่อให้ผู้สอบให้ใช้ความรู้สึก ความคิดในการแปลความหมายนั้นๆ เราก็สามารถเข้าใจบุคลิกภาพ ผู้นั้นได้

4. การใช้จินตนาการ (Projective technique) เป็นวิธีที่ผู้วัดได้จัดสิ่งเร้าขึ้นมาเพื่อให้ผู้ตอบใช้จินตนาการอันเกิดจากสำนึกที่ซึมซาบอยู่ในส่วนลึกของความรู้สึกในตัวคนแต่ละคน

เทคนิคการใช้จินตนาการ สิ่งเร้าเป็นแบบไม่มีโครงสร้างโดยตรง การตอบจึงตอบได้แบบเสรีตามความรู้สึกส่วนลึกในตัวของแต่ละบุคคล การแปลผลจึงยุ่งยากซับซ้อน แนวคิดนี้อาศัยทฤษฎีจิตวิเคราะห์มาอธิบายในเรื่องของจิตใต้สำนึกของบุคคล ถ้ามีเหตุการณ์หรือสิ่งเร้าที่แปลกประหลาดเกิดขึ้น จิตนั้นก็จะแสดงความรู้สึกออกมา การหาแนวทางแปลที่ดีจึงน่าจะเป็นกลุ่มที่รู้ชัด (Known Groups) ว่าถ้าเป็นกลุ่มที่รู้ชัดนี้ได้เห็นสถานการณ์หรือภาพนี้แล้ว จะจินตนาการว่าเป็นอะไร ศึกษาให้แน่ใจว่ามีความเที่ยงตรง (Validity) ดีแล้ว จึงนำไปใช้ แต่ในทางปฏิบัติการศึกษาด้านนี้ขาดความเที่ยงตรง ขาดความเชื่อมั่น (Reliability) อยู่มาก

ชนิดของแบบทดสอบจินตนาการที่นิยมสร้างมีดังนี้

4.1 คำสัมพันธ์ (Word Association)

4.2 การเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion)

4.3 การเติมเต็มเรื่องราว (Story Completion)

4.4 การแปลผลจากภาพที่กำหนดให้

5. การใช้อุปกรณ์วัดทางกายภาพ (Physiological measures) เนื่องจากมีความเชื่อว่าการแสดงบุคลิกภาพของบุคคลนั้นเกิดมากจากระบบของฮอร์โมน (Hormones) ระบบของต่อมและระบบประสาทอัตโนมัติ (Autonomic Nervous System) เป็นการวัดอาการบางประการของ

ระบบประสาทอัตโนมัติ เช่น การดกใจ กลัว ทำให้ส่วนผสมของเลือดเปลี่ยนแปลงแม้แต่อัตราการหายใจยังสามารถวัดความเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ได้ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายแบบนี้ทำให้นักจิตวิทยาสนใจมาวัดทางกายเพื่อทำนายด้านจิตใจ

จากองค์ประกอบของการวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ที่กล่าวถึงไปดังกล่าวข้างต้น ซึ่งประกอบไปด้วย ความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพนั้น จะเห็นว่าผู้วิจัยเน้นการวัดที่ครอบคลุมทุกด้านเพื่อให้ได้แบบวัดที่มีคุณภาพสูงสุด

3.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้มีลักษณะที่พึงประสงค์

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหลายทฤษฎี เนื่องจากการศึกษาผู้มีลักษณะที่พึงประสงค์นั้นจำเป็นต้องศึกษาให้ครอบคลุมทั้งความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ ตลอดจนศึกษาพฤติกรรมของผู้มีลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ ดังนั้นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจึงมีดังต่อไปนี้

3.3.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความถนัด

ก. ทฤษฎีหลายองค์ประกอบ (Multiple-Factor Theory) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2541 : 45 - 47)

ผู้นำในการสร้างทฤษฎีนี้คือ เธอร์สโตน (L.L. Thurstone) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันเสนอทฤษฎีเมื่อปี ค.ศ. 1993 เขาได้ทำการวิจัยโครงสร้างทางสมองและได้ใช้หลักการวิเคราะห์ที่เรียกว่า "การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)" มาใช้ ทำให้สามารถแยกแยะความสามารถทางสมองออกเป็นส่วนย่อยๆ ได้หลายอย่าง องค์ประกอบย่อยๆ นี้ เธอร์สโตนเรียกว่า ความสามารถปฐมภูมิของสมอง (Primary Mental Abilities) ซึ่งเขาจำแนกออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่

1. องค์ประกอบทางภาษา (Verbal factor ใช้อักษรย่อว่า V.) ความสามารถด้านความเข้าใจภาษาและการสื่อสารทั่วๆ ไป ผู้ที่มีองค์ประกอบด้านนี้สูง จะมีความสามารถในการอ่านเอาเรื่อง อ่านแบบเข้าใจความหมาย รู้ความสัมพันธ์ของคำ รู้ความหมายของศัพท์ได้อย่างดี

2. องค์ประกอบด้านความคล่องแคล่วในการใช้ถ้อยคำ (Word Fluency factor ใช้อักษรย่อว่า W.) เป็นความสามารถที่จะใช้คำได้มากในเวลาจำกัด เช่น ให้หาคำขึ้นต้น "ต" มามากที่สุดในเวลาจำกัด ความสามารถด้านนี้จะส่งผลให้มีความสามารถในการเจรจา มีปฏิภาณไหวพริบในการเจรจา ความสามารถนี้ไม่เหมือนกับข้อแรกที่มองความสามารถด้านภาษาในทางความคิดความเข้าใจทางภาษา ข้อนี้มองผลในด้านเจรจาเป็นสำคัญ

3. องค์ประกอบด้านจำนวน (Number factor ใช้อักษรย่อว่า N.) ความเข้าใจในวิชาคณิตศาสตร์ต่างๆ ได้ดี มีความสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ และความหมายของจำนวนและมีความแม่นยำคล่องแคล่วในการบวก ลบ คูณ หาร ในวิชาเลขคณิตได้อย่างดี

4. องค์ประกอบด้านมิติสัมพันธ์ (Space factor ใช้อักษรย่อว่า S.) ความสามารถด้านขนาดและมิติต่างๆ อันได้แก่ ความสั้น ยาว ไกล ใกล้ และพื้นที่หรือทรวดทรงที่มีขนาดและปริมาตรแตกต่างกัน สามารถสร้างจินตนาการให้เห็นส่วนย่อยและส่วนผสมของวัตถุต่างๆ เมื่อนำมาซ้อนทับกันสามารถรู้ความสัมพันธ์ของรูปทรงเลขาคณิตเมื่อเปลี่ยนแปลงที่อยู่

5. องค์ประกอบด้านความจำ (Memory factor ใช้อักษรย่อว่า M.) เป็นความสามารถด้านความทรงจำเรื่องราว และมีสติระลึกรู้จนสามารถถ่ายทอดได้

6. องค์ประกอบด้านสังเกตพิจารณา (Perceptual Speed factor ใช้อักษรย่อว่า P.) แสดงให้เห็นถึงความสามารถด้านเห็นรายละเอียด ความคล้ายคลึงหรือความแตกต่างระหว่างสิ่งของต่างๆ อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

7. องค์ประกอบด้านเหตุผล (Reasoning factor ใช้อักษรย่อว่า R.) แสดงให้เห็นถึงความสามารถด้านวิจารณญาณ หาเหตุผลค้นคว้าความสำคัญ ความสัมพันธ์ และหลักการทั้งหลายที่สร้างกฎหรือทฤษฎี

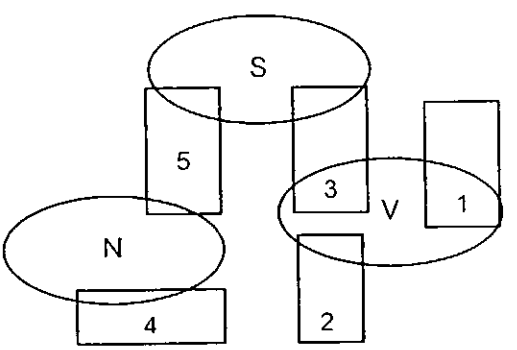

ความสามารถปฐมภูมิของสมอง (Primary Mental Abilities)

ภาพประกอบ 1 ความสามารถปฐมภูมิของสมอง (Primary Mental Abilities)
ที่มา: ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2541 : 45 ; อ้างอิงจาก Anastasi, Anne. Psychological Testing. 4th ed. 1976 p. 371

จากภาพทำให้เราทราบว่าสหสัมพันธ์ของแบบทดสอบ 1 2 และ 3 ที่มีต่อกันและกันมีองค์ประกอบร่วมทางภาษา (Verbal factor ย่อว่า V.) ในทำนองเดียวกันสหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบ 3 และ 5 เป็นผลจากองค์ประกอบมิติสัมพันธ์ (Spatial factor ย่อว่า S.) และความสัมพันธ์ระหว่าแบบทดสอบ 4 และ 5 เป็นผลจากองค์ประกอบทางตัวเลข (Number factor ย่อว่า N.) ที่น่าสังเกต คือ แบบทดสอบ 3 และ 5 มีองค์ประกอบซ้อนขึ้นมา นั่นคือ V กับ S มีอยู่ในแบบทดสอบ 3 N และ S มีอยู่ในแบบทดสอบ 5

ข. ทฤษฎีโครงสร้างสามมิติของปัญญา (Three Faces of Intellect Model) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2541 : 48 - 50)

ทฤษฎีนี้สร้างขึ้นมาโดย กิลฟอร์ด (Guilford) เมื่อ ค.ศ. 1967 มีชื่อเรียกหลายอย่าง เช่น Structure-of-Intellect Model หรือ Three-Dimensional Model of the Structure of Intellect กิลฟอร์ดได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะโดยจัดระบบของคุณลักษณะให้อยู่ในรูปใหม่เป็นลูกบาศก์รวมกัน 120 ก้อน และนิยามคุณลักษณะของเชาวน์ปัญญาเป็น 3 มิติดังนี้

มิติที่ 1 ด้านกระบวนการหรือวิธีการของการคิด (Operations) มีส่วนประกอบย่อย 5 ส่วน

1. การรู้การเข้าใจ (Cognition) หมายถึง ความสามารถที่เห็นสิ่งเร้าแล้วเกิดการรับรู้ เข้าใจในสิ่งนั้นๆ และบอกได้ว่า สิ่งนั้นๆ คืออะไร

2. ความจำ (Memory) หมายถึง ความสามารถในการเก็บสะสมความรู้แล้วสามารถระลึกนึกออกมาได้

3. การคิดอเนกนัย (Divergent Production) เป็นความสามารถในการตอบสิ่งเร้าได้หลายแง่หลายมุมแตกต่างกันไป เช่น ให้บอกประโยชน์ของก้อนอิฐมาให้มากที่สุดที่จะบอกได้ ถ้าผู้ใดคิดได้มากและแปลกที่สุดมีเหตุมีผล ถือว่าผู้นั้นมีความคิดแบบอเนกนัย

4. การคิดแบบเอกนัย (Convergent Production) เป็นความสามารถในการคิดหาคำตอบที่ดีที่สุดหาเกณฑ์ที่เหมาะสมได้ดีที่สุด ดังนั้นคำตอบแบบนี้ก็ต้องถูกเพียงคำตอบเดียว

5. การคิดแบบประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการตีราคาลงสรุป โดยอาศัยเกณฑ์ที่ดีที่สุด

มิติที่ 2 ด้านเนื้อหา (Content) เป็นด้านที่ประกอบด้วยสิ่งเร้าและข้อมูลต่างๆ แบ่งออกได้ 4 อย่าง คือ

1. ภาพ (Figural) หมายถึง สิ่งเร้าที่เป็นรูปธรรมหรือรูปที่แน่นอน สามารถจับต้องได้ หรือเป็นรูปภาพที่ระลึกนึกออกได้ดังรูปนั้นก็ได้

2. สัญลักษณ์ (Symbolic) หมายถึง ข้อมูลที่เป็นเครื่องหมายต่างๆ เช่น ตัวอักษร ตัวเลข โน้ตดนตรี รวมทั้งสัญญาณต่างๆ ด้วย

3. ภาษา (Semantic) หมายถึง ข้อมูลที่เป็นถ้อยคำพูดหรือภาษาเขียนที่มีความหมาย สามารถใช้ติดต่อสื่อสารแต่ละกลุ่มได้ แต่ส่วนใหญ่มองในด้านคิด (Verbal Thinking) มากกว่าเขียนหรือมองความหมาย

4. พฤติกรรม (Behavioral) หมายถึง ข้อมูลที่เป็นการแสดงออก รวมถึงทัศนคติความต้องการ การรับรู้ ความคิด ฯลฯ

มิติที่ 3 ผลของการคิด (Products) เป็นผลของกระบวนการจัดกระทำของความคิดกับข้อมูลจากเนื้อหา ผลิตผลของความคิดแยกได้เป็นรูปร่างต่างๆ กัน ซึ่งแบ่งออกได้ 6 อย่างคือ

1. หน่วย (Units) หมายถึง สิ่งที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัวและแตกต่างไปจากสิ่งอื่นๆ เช่น คน สุนัข แมว เป็นต้น

2. จำพวก (Classes) หมายถึง ชุดของหน่วยที่มีคุณสมบัติร่วมกัน เช่น ข้าวโพดกับมะพร้าวเป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยวเหมือนกัน ดังนี้เป็นต้น

3. ความสัมพันธ์ (Relations) หมายถึง ผลของการโยงความคิดสองประเภทหรือหลายประเภทเข้าด้วยกัน โดยอาศัยลักษณะบางประการเป็นเกณฑ์ อาจจะเป็นหน่วยกับหน่วยจำพวกกับจำพวก ระบบกับระบบ ก็ได้ เช่น คนกับอาหาร ต้นไม้กับปุ๋ย ดังนี้เป็นต้น

4. ระบบ (Systems) หมายถึงการจัดองค์การ จัดแบบแผนหรือจัดรวมโครงสร้างให้อยู่ในระบบว่าอะไรมาก่อนมาหลัง

5. การแปลงรูป (Transformations) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่ให้มีรูปแบบใหม่ การเปลี่ยนแปลงอาจจะมองในรูปแบบของข้อมูลหรือประโยชน์ก็ได้

6. การเกี่ยวพัน (Implications) หมายถึง ความเข้าใจในการนำข้อมูลไปใช้ขยายความเพื่อการพยากรณ์หรือคาดคะเนข้อความในตรรกวิทยา ประเภท "ถ้า...แล้ว..." ก็เป็นพวกใช้คาดคะเนโดยอาศัยเหตุและผล

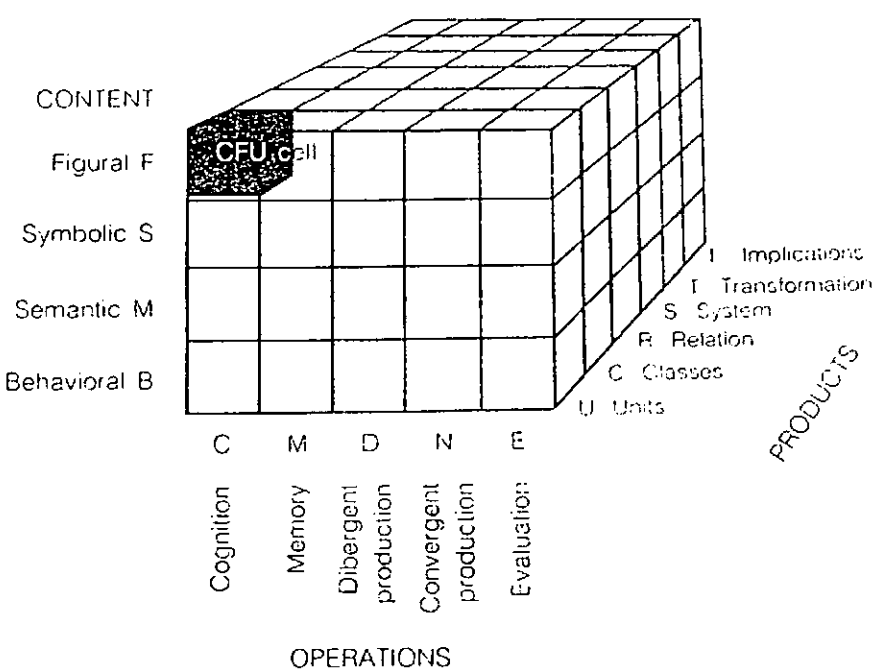

โครงสร้างของเชาวน์ปัญญาตามทฤษฎีของกิลฟอร์ด

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างของเชาวน์ปัญญาตามทฤษฎีของกิลฟอร์ด
ที่มา: ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2541 : 50

ภาพข้างบนนี้แสดงถึงโครงสร้างของเชาวน์ปัญญาตามทฤษฎีของกิลฟอร์ด จะเห็นได้ว่าโครงสร้างของการวัดเชาวน์ปัญญาอันนี้แบ่งออกเป็น 5 x 4 x 6 = 120 ตัว แบบจุลภาค (Micro-model) โดยในแต่ละตัวจะประกอบด้วยหน่วยย่อยของ 3 มิติ โดยเรียงจากวิธีการคิด-เนื้อหา-ผลการคิด (Operation-Content-Product)

3.3.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพ

ก. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวคิดของอัลพอท (Gordon AllPort)

แอลพอร์ท (Allport) (Boeree, George C. 2004 : Online) เชื่อว่าอุปนิสัยของแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกัน เช่น คนๆ หนึ่งอาจมีความเกรงกลัวลัทธิคอมมิวนิสต์ ขณะที่คนอื่นอาจจะไม่รู้สึกอะไร เป็นต้น และเราก็ไม่สามารถคาดหวังให้ใครมาอธิบายลักษณะของคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะได้ แนวคิดสำคัญของแอลพอร์ท ก็คือ การอธิบายความหมายจากสิ่งที่ปรากฏ (Ideographic Methods) ซึ่งเป็นวิธีการเน้นการศึกษาบุคคลใดบุคคลหนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่ง วิธีที่ใช้มีหลายวิธี เช่นการสัมภาษณ์ การสังเกต การวิเคราะห์จากจดหมาย หรือไดอารี่ เป็นต้น ซึ่งก็คือการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) ในปัจจุบันนั่นเอง

แอลพอร์ทเห็นว่า ในสังคมหนึ่งๆ ก็จะมีคุณลักษณะร่วม (Common traits) ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โดยที่ทุกคนในสังคมรับรู้และมีการเรียกขานร่วมกัน เช่น ในสังคมของเราจะมีการจำแนกลักษณะบุคคลออกเป็นกลุ่มต่างๆ เช่น คนที่ใส่ใจแต่เรื่องของตนเองกับคนที่ใส่ใจสิ่งรอบข้าง หรือพวกเสรีนิยมกับพวกอนุรักษ์นิยม โดยเราต่างก็รู้ว่ามีความหมายอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสมัยยุคกลางขณะที่คนในสังคมอื่นไม่เข้าใจ เป็นต้น

นอกจากนี้ แอลพอร์ทยังเห็นว่าคนบางคนอาจมีบุคลิกหรือลักษณะเฉพาะบางอย่างชัดเจนกว่าคนอื่นๆ บุคลิกหรือลักษณะเฉพาะเหล่านี้ ได้แก่

Central traits เป็นชุดของบุคลิกภาพใหญ่ๆ ประกอบขึ้นเป็นแกนบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ได้แก่ บุคลิกภายนอก ซึ่งโดยทั่วไปเรามักบรรยายลักษณะบุคลิกภายนอกของแต่ละคนว่าเป็นคนสวย/หล่อ เงียบขรึม ป่าเถื่อน ขี้อาย ลับๆล่อๆ เชื่องช้า หรืออารมณ์บูดบึ้ง เป็นต้น ซึ่งแอลพอร์ทเห็นว่าคนส่วนใหญ่จะมีบุคลิกลักษณะต่างๆ 5-10 ลักษณะด้วยกัน

Secondary traits ได้แก่ อุปนิสัยหรือลักษณะที่ไม่ปรากฏให้เห็นได้ชัดนัก เช่น ความชอบส่วนตัว ทัศนคติ และอุปนิสัยตามแต่สถานการณ์ เช่น อารมณ์โกรธเมื่อมีคนมายุแหย่ความต้องการทางเพศแบบผิดปกติ เป็นต้น

Cardinal traits เป็นคุณลักษณะเดี่ยวที่เด่นออกมา มีอิทธิพลอย่างมากที่สุดต่อการแสดงพฤติกรรม ได้แก่ อุปนิสัยเฉพาะซึ่งบ่งบอกจากแนวการใช้ชีวิตของแต่ละบุคคล เช่น คนที่พยายามเสาะแสวงหาความมีชื่อเสียงหรือโชคชะตาหรือความต้องการทางเพศตลอดทั้งชีวิตก็แสดงว่าเป็นคนที่ต้องการชื่อเสียงหรือเชื่อถือโชคชะตาหรือหมกหมุ่นกับเรื่องเพศ เป็นต้น บ่อยครั้งที่เราใช้ชื่อของบุคคลในประวัติศาสตร์เพื่อเรียกหรืออธิบายลักษณะอุปนิสัยดังกล่าว เช่น สครูจ (Scrooge) หมายถึง คนที่มีความโลภ โจน ออฟ อาร์ค (Joan of Arc) หมายถึง ผู้หญิงที่เสียสละตนเยี่ยงวีรสตรี แม่ซีเทเรซ่า (Mother Teresa) หมายถึง คนที่ใจบุญ มาควิส เดอ ซาด (Marquis de Sade) หมายถึง คนที่ชอบความซาดิสก์ และมาคีอาเวลลี่ (Machiavelli) หมายถึง คนชอบเผด็จการ เป็นต้น อย่างไรก็ดี อุปนิสัยเหล่านี้มักเกิดขึ้นกับคนเป็นส่วนน้อยและในช่วงบั้นปลายชีวิตเท่านั้น

ข. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวคิดของ คาร์ล โรเจอร์ (Carl Rogers)

โรเจอร์ (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2539: 123-124) แบ่งตัวตนออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. อัตมโนมติหรืออัตมโนทัศน์ (Self Concept) คือ ภาพของตนที่เห็นเองว่าตนเป็นคนอย่างไร คือใคร มีความรู้ ความสามารถ ลักษณะเฉพาะตนอย่างไร เช่น คนสวย คนเก่ง คนช่างพูด คนเก็บตัว เป็นต้น โดยทั่วไปคนรับรู้ตนเองหลายแง่มุม อาจไม่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือภาพที่คนอื่นมองเห็น เช่น คนที่ชอบเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น อาจไม่เคยนึกเลยว่าตนเองเป็นบุคคลประเภทนั้น

2. ตนตามที่เป็นจริง (Real Self) คือ ลักษณะตัวตนที่เป็นไปตามข้อเท็จจริง บ่อยครั้งที่ตนมองไม่เห็นข้อเท็จจริงของตน เพราะเป็นกรณีที่ทำให้รู้สึกเสียใจ เศร้าใจ ไม่เทียมหน้าเทียมตากับบุคคลอื่นๆ รู้สึกผิด เป็นบาป เป็นต้น

3. ตนตามอุดมคติ (Ideal Self) คือ ตัวตนที่อยากมี อยากเป็น แต่ยังไม่มี ไม่เป็นในสภาวะปัจจุบัน เช่น นาย ก เป็นคนขับรถรับจ้าง แต่นึกฝันอยากจะเป็นเศรษฐีมีคนขับรถให้นั่ง เป็นต้น

3.3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม

บลูม (Bloom) และคณะ (เพราพรรณ เปลี่ยนภู่. 2542 : 265-289) ได้วิเคราะห์ความสามารถ ของมนุษย์ออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความคิด ความรู้สึก และความสามารถในการลงมือปฏิบัติงาน โดยเรียกความสามารถทั้ง 3 ว่า พุทธพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ซึ่งการจำแนกหมวดหมู่ และระดับของความสามารถ หรือกระบวนการในแต่ละพิสัย มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. พุทธพิสัย (Cognitive Domain) ซึ่งเป็นความสามารถด้านการคิด และแบ่งระดับของความสามารถนี้ ออกเป็น 6 ระดับ ดังนี้

1.1 ความรู้ (Knowledge) คือ ข้อมูลที่สะสมอยู่ในความคิด หรือ ความทรงจำของมนุษย์ ดังนั้นผู้ที่มีความรู้ หมายถึง ความสามารถในการจำหรือเก็บรักษาข้อเท็จจริง และรายละเอียดของเรื่องราวและประสบการณ์ที่ผ่านมา สามารถแสดงออกได้ด้วยการระลึกเรื่องราว การทบทวน การรู้จัก และการอธิบาย ในลักษณะทบทวนเรื่องราวและถ่ายทอดได้ถูกต้องตามลักษณะเดิมของเรื่อง

1.2 ความเข้าใจ (Comprehension) คือ ความสามารถในการดัดแปลง ปรับปรุง หรือเสริมแต่งความรู้เดิมให้มีลักษณะใหม่ แต่ยังคงอาศัยความรู้ที่มีอยู่เป็นพื้นฐาน เป็นการขยายความรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ ผู้เรียนที่มีความเข้าใจจะสามารถจับใจความสำคัญจากสิ่งที่ตนเรียนรู้ไปแล้วโดยใช้ความสามารถแปลความ ถอดความ หรือสรุปอ้างอิง

1.3 การนำไปใช้ (Application) คือ ความสามารถในการนำความรู้ความเข้าใจไปแก้ปัญหาที่พบเห็นได้อย่างถูกต้อง เป็นการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่

1.4 การวิเคราะห์ (Analysis) คือ ความสามารถในการกระจายหรือแยกแยะข้อมูลหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องออกมาเป็นส่วนย่อยๆ โดยใช้หลักการ กฎเกณฑ์ เพื่อค้นหาสาระที่ซ่อนเร้นอยู่

ผู้ที่มีความสามารถนี้จะต้องเป็นผู้ที่เห็นความสำคัญ ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวโยงกับข้อมูลและปรากฏการณ์และเหตุการณ์ต่างๆ ที่กำหนดให้

1.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานสิ่งที่เรียนรู้ให้เกิดเป็นผลงานใหม่ หรือหลักการใหม่ หรือเกิดสิ่งผลิตใหม่ที่มีคุณค่าและมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม เพื่อให้ได้รูปแบบโครงสร้างที่ชัดเจน กิลฟอร์ด (Guilford) กล่าวว่า เป็นสมรรถภาพของการคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) ร่วมกับความสามารถในการนำไปใช้ (Application) หรือวิเคราะห์การริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งการวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์เป็นงานที่เกื้อกูลกัน การริเริ่มสร้างสรรค์นั้นมิได้หมายความเฉพาะการประดิษฐ์คิดค้นงานใหม่เท่านั้น การปรับปรุงแก้ไขเสริมสร้างงานเดิมให้มีลักษณะหน้าที่ คุณค่า ตลอดจนให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิมจัดว่าเป็นงานสร้างสรรค์ได้

1.6 การประเมินผล/การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง การพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณค่าภายใต้วัตถุประสงค์หนึ่งๆ เป็นความสามารถในการวินิจฉัย ตีราคา โดยอาศัยเกณฑ์หรือมาตรฐานในการตัดสิน ซึ่งสิ่งที่ตีราคานั้นอาจจะเป็นงานวัสดุ สิ่งของ หรือผลงานต่างๆ ที่เป็นรูปธรรม หรือเป็นความคิดเห็นและทัศนคติที่เป็นนามธรรมก็ได้ สิ่งสำคัญในการประเมินค่าอย่างเป็นวิทยาศาสตร์จะต้องตีราคาหรือประเมินคุณค่า โดยใช้มาตรฐานหรือเกณฑ์ที่ยึดถือ เพื่อเปรียบเทียบเมื่อทำการวินิจฉัยเกณฑ์ที่ใช้ประเมินนี้ อาจเป็นเชิงปริมาณ หรือ เชิงคุณภาพ

ในการแสดงออกของความสามารถด้านพุทธิพิสัย จะใช้คำกิริยาที่แสดงพฤติกรรมในการคิด การใช้สมองระดับต่างๆ ในตารางต่อไปนี้ ซึ่งคำเหล่านี้จะเป็นคำที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมที่สังเกตได้และวัดได้

ตาราง 1 การแสดงออกความสามารถด้านพุทธิพิสัย

ระดับความสามารถ	กลุ่มคำที่แสดงพฤติกรรม
ความรู้ (Knowledge)	อธิบาย นิยาม ให้ความหมาย ระบุ เรียกชื่อ บอกชื่อ เขียนสูตร ระลึก ทบทวน ให้คำจำกัดความ เรียงจับคู่ บรรยาย บอกโครงร่าง
ความเข้าใจ (Comprehension)	สรุป เลือก จำแนก อธิบาย จัดประเภท ตีความหมาย ยกตัวอย่าง ทำนาย อธิบาย ความแตกต่าง คาดคะเน ถอดความ ย่อ อ้างอิง การเปรียบเทียบ แปลง แยกประเภท ขยาย
การนำไปใช้ (Application)	คำนวณ แก้ปัญหา ประยุกต์ สาธิต ปรับปรุง แก้ไข ดัดแปลง เปลี่ยนแปลง แสดง ใช้กฎ ดำเนินการสร้าง การลงมือปฏิบัติ ตระเตรียม ผลิต นำไปใช้
การวิเคราะห์ (Analysis)	จำแนก แยกแยะ ตรวจสอบ ปรับปรุง ค้นหา ความสัมพันธ์ เปลี่ยนแปลงแก้ไข หาเหตุผล ค้นหา หลักการ หาข้อผิดพลาด หาองค์ประกอบ ค้นหาเทคนิค การทำงาน
การสังเคราะห์ (Synthesis)	ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง วิจารณ์ สร้างสรรค์ วางแผน ทบทวน สร้างโครงงาน พัฒนา รวบรวมเรียบเรียง วางรูปแบบใหม่ สร้างงานให้แนวคิดใหม่ วางโครงงานออกแบบ
การประเมินผล	ตรวจสอบ วินิจฉัย วิจารณ์ ตัดสิน พิสูจน์ หาข้อสรุป ประเมิน แสดงความแตกต่าง ชี้แจงเหตุผล เปรียบเทียบ

2. ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นกระบวนการของความรู้สึกทางใจ ที่มีต่อสิ่งต่างๆ องค์ประกอบของจิตพิสัยเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับอารมณ์ที่มีต่อวัตถุ กิจกรรม เหตุการณ์ แนวคิดหรือต่อบุคคลด้วยกันอารมณ์หรือความรู้สึกนี้มีลักษณะเฉพาะตัว อาจเกิดขึ้นได้ทั้งบวกและลบ หรือดีและไม่ดี และอาจมีปริมาณของความรุนแรงที่แสดงออกในระดับต่างๆ กัน ตั้งแต่การให้ความร่วมมือจนถึงการต่อต้าน เป็นต้น

ตารางต่อไปนี้ เป็นกลุ่มคำกิริยา ที่ใช้อธิบายการแสองออกของพฤติกรรมด้านจิตพิสัย ผู้ที่มีระดับของความรู้สึกแตกต่างกันก็จะแสดงพฤติกรรมแตกต่างกันไปด้วย

ตาราง 2 การแสดงออกความสามารถด้านจิตพิสัย

ความสามารถ	การแสดงออก
ความสามารถด้านจิตพิสัย	ฟัง เขียน เอาใจใส่ สนใจ ชอบ พอใจ ถาม ตอบ เพลิน เห็นด้วย ยืนยัน ยึดมั่น เชื่อมั่น ดี นิยม กระตือรือร้น เห็นความสำคัญ ทัศนคติที่ดี แสดงความเห็น วิจารณ์เปรียบเทียบ เสนอแนะ ร่วมกิจกรรม ให้ความร่วมมือ มีความรับผิดชอบ ปรับปรุง เลือก ลงมือ กระทำ เห็นคุณค่า ใจกว้าง ขยัน รับผิดชอบ มีวินัย ควบคุม

3. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) หมายถึง ทักษะความสามารถด้านการเคลื่อนไหวทั้งร่างกาย การเคลื่อนไหวที่ต้องอาศัยการประสานของประสาทสัมผัสต่างๆ เช่น มือ นิ้ว ตา เท้า และหู เป็นต้น หรือการสื่อสารโดยใช้ท่าทาง (Non-Verbal Communication Behaviors) ได้แก่ การแสดงสีหน้า ท่าทาง และการเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อสื่อสาร พฤติกรรมทางการพูด (Speech Behavior) เป็นพฤติกรรมในการใช้ภาษา ได้แก่ การแยกเสียง การออกเสียงคำ ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับท่าทาง เป็นต้น

กันยา สุวรรณแสง (2544 : 156) ได้กล่าวถึง ประเภทของด้านทักษะพิสัยนี้ว่าสามารถแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- ทักษะที่เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือต่างๆ ในการทำงานต้องใช้กล้ามเนื้อประสานกับประสาทอื่นๆ ได้แก่ ประสาทตา ประสาทหู ประสาทสัมผัส เช่น พิมพ์ดีด ทอผ้า ขับรถ
- ทักษะที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ซึ่งต้องอาศัยความรู้ ความจำเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น การอ่าน การเขียน การพูด
- ทักษะที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางศิลปะ ซึ่งต้องอาศัยความถนัดตามธรรมชาติเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น การเต้นรำ ร้องเพลง การเล่นดนตรี การวาดรูป ปั้น แกะสลัก เป็นต้น

การแสดงออกของความสามารถด้านทักษะพิสัย คำที่ใช้แสดงพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้และใช้วัดการแสดงออกได้มีดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 การแสดงออกความสามารถด้านทักษะพิสัย

ความสามารถ	การแสดงออก
ความสามารถด้านทักษะพิสัย	ถอด ประกอบ ออกแบบ ปฏิบัติ เดินวงจร ทดลอง สาธิต ซ่อม ผสม วัด จับ ปรับแต่ง เคลือบ ปิด เสียบสาย ถ่ายแบบ ตัด อ่าน วาด เขียน ขัด ต่อ เจาะ ใส่ ใช้ ติดตั้ง เปลี่ยน ผลิต รวบรวม ลงมือ ดำเนินงาน เลือก วางโครงการ ประดิษฐ์ สร้าง ทำความสะอาด รักษา ระมัดระวัง แสดง ตรวจสอบ สร้างสรรค์ วินิจฉัย พิสูจน์ จัดเตรียม หาข้อผิดพลาด แก้ไข วางแผน หาจุดบกพร่อง เดินเครื่อง

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีของผู้มีลักษณะที่พึงประสงค์ จะเห็นได้ว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้มีลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งความถนัด บุคลิกภาพ และทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูมนั้น ล้วนแล้วแต่มีส่วนสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ทั้งสิ้น เนื่องจากทำให้เราได้ทราบถึงลักษณะที่พึงประสงค์ครบทุกด้าน อันจะส่งผลให้แบบวัดนี้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3.4 โครงสร้างการวัดลักษณะที่พึงประสงค์

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2541 : 11 - 12) ได้กล่าวว่า การวัดผลที่ดีควรวัดให้ครบ 3 ประการ ดังนี้

1. ด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) เป็นการวัดด้านความคิด ดังนั้นสิ่งที่ต้องสอบวัดก็ควรจะเป็นพฤติกรรมด้านความจำ คือ ความสามารถในการระลึกนึกออกได้จากสิ่งที่เรียนรู้มาแล้วได้อย่างดี ความเข้าใจคือ ความสามารถในการแปลความ ตีความ และขยายความ ความสามารถด้านนำไปใช้ คือ พฤติกรรมการแก้ปัญหาเมื่อพบกับสถานการณ์ใหม่ การวิเคราะห์ คือ ความสามารถในการหาเหตุผล ว่าอะไรเด่น อะไรสัมพันธ์กัน อะไรเป็นต้นตอให้เกิดสิ่งนั้น การสังเคราะห์ คือ ความสามารถในการผสมผสานประสบการณ์ใหม่ สร้างสิ่งใหม่ เป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดสูตร คิดทฤษฎี เสนอแนวคิดใหม่ๆ การประเมินค่า คือ ความสามารถในการพิจารณาตัดสินลงสรุปว่าจะทำอย่างไร ปฏิบัติอย่างไร โดยอาศัยเหตุผลและยึดเกณฑ์หรือหลักฐานมาตรฐานทั้งภายในและภายนอกเพื่อความเหมาะสม

2. ด้านความรู้สึก (Affective Domain) เป็นการวัดด้านจิตใจว่าแสดงความรู้สึกอย่างไร สั่งสมความรู้สึกชื่นชมไปทางใด กระแสการรับรู้ของจิตจะเริ่มจากการสัมผัส ถ้าเกิดความรู้สึกขึ้นก็จะแสดงการตอบสนอง นั่นคือเกิดความสนใจขึ้นแล้ว ถ้าเห็นว่าสิ่งนั้นมีคุณค่า มีความสำคัญ มีประโยชน์ก็นำมายึดติด บางคนจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ตัว นี่ก็มองคุณค่าคุณธรรมกลุ่มหนึ่ง

แต่บางคนก้าวร้าวเห็นแก่ได้ เห็นแก่ตัว กลุ่มนี้มองสิ่งนี้มีคุณค่า เขาก็จัดระบบคุณค่าประเภทนี้ยึดติด ในที่สุดคุณค่าความรู้สึกเหล่านี้จะสั่งสมในใจตกผลึกแน่นหนา ก็จะแสดงออกเป็นลักษณะนิสัยประจำแต่ละบุคคล ดังนั้นแต่ละคนมีความเชื่อว่าอะไรดีไม่ดีแตกต่างกัน เมื่อเชื่อและรู้สึกแตกต่างกัน เจตคติ ค่านิยม การแสดงจริยธรรมตลอดบุคลิกภาพย่อมแตกต่างกันไป

3. ด้านทักษะกลไก (Psychomotor Domain) เป็นการวัดด้านความคล่องแคล่วว่องไว ในการใช้อวัยวะของร่างกายตามบัญชาของสมอง บางทีก็เรียกว่า เป็นทักษะกำกับเข้าไป เช่น ทักษะการคิด ทักษะการเขียน ทักษะการเต้นรำ ทักษะการประกอบโต๊ะ ทักษะการพูด ฯลฯ ทักษะหมายถึง การทำอะไรได้รวดเร็ว คล่องแคล่ว ถูกต้องในเวลาจำกัด

จากข้อความดังกล่าว จึงกล่าวได้ว่า การศึกษามนุษย์นั้นที่ดีควรวัดให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) ด้านอารมณ์และความรู้สึก (Affective Domain) และด้านทักษะกลไก (Psychomotor Domain) ซึ่งในการวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคคลก็ควรวัดให้ครบทั้ง 3 ด้านนี้ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการประเมินว่าบุคคลนั้นมีลักษณะอย่างไรในแต่ละด้าน

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์

ดวงรัตน์ ดูหเจริญ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาการประชาสัมพันธ์และการโฆษณาตามความคิดเห็นและความต้องการของหัวหน้าหน่วยงาน พบว่า หัวหน้าหน่วยงานประชาสัมพันธ์ต้องการให้บัณฑิตมีคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความสามารถในการสื่อสารด้านการเขียนในระดับมากที่สุด คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพในการปฏิบัติงานนั้น ต้องการให้บัณฑิตมีมนุษยสัมพันธ์ และความรับผิดชอบในระดับมากที่สุด

รุ่งรัตน์ ศิริกิจวัฒนา (2536 : 35) ได้ศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาการหนังสือพิมพ์ตามความคิดเห็นและความต้องการของหัวหน้าหน่วยงานประเภทหนังสือพิมพ์และประเภทนิตยสาร พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาการหนังสือพิมพ์ที่หัวหน้าหน่วยงานประเภทหนังสือพิมพ์และ ประเภทนิตยสารต้องการอยู่ในระดับมากและระดับมากที่สุด เช่น ความรู้เรื่องสถานการณ์ปัจจุบัน ความสามารถในการจับประเด็นข่าวหรือเหตุการณ์ที่น่าสนใจ การสื่อข่าวและการเขียนข่าว การใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องแม่นยำ การแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์อย่างเป็นระบบ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้เป็นนิจ เป็นต้น

ปัทมน สินานุเคราะห์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่คาดหวังของนักข่าวเศรษฐกิจในทัศนะของนักข่าวและบรรณาธิการข่าว พบว่า คุณลักษณะที่เป็นจริงด้านคุณลักษณะทั่วไป ได้แก่ คล่องแคล่วว่องไว มีความมั่นใจในตนเอง คุณลักษณะที่คาดหวัง ได้แก่ ตรงต่อเวลา มีความสามารถในการตั้งประเด็นข่าว และไม่รับสินบนในรูปแบบใดๆ

กุลธิดา ธรรมวิภัชน์ (2543 : 238) ได้ศึกษาคุณสมบัติของนักประชาสัมพันธ์ไทย ปี 2000 พบว่าปัจจุบันมีความต้องการนักประชาสัมพันธ์ที่มีคุณสมบัติอันพึงประสงค์อยู่ 20 ประการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. คุณสมบัติด้านความรู้ ได้แก่ มีพื้นฐานการศึกษาระดับปริญญา จบด้านนิเทศศาสตร์ มีความรู้เรื่องสถานการณ์ความเคลื่อนไหวต่างๆ ของบ้านเมือง มีความรู้ในเรื่องภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มีความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร มีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2. คุณสมบัติด้านความคิด ได้แก่ มีความคิดสร้างสรรค์ที่อยู่ภายใต้กรอบศีลธรรมจรรยาและวัฒนาที่ดีของไทย มีวิจารณญาณที่ดี รู้จักกาละเทศะ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ มีไหวพริบปฏิภาณดี เฉลียวฉลาด ว่องไว มีทัศนคติที่ดี มีใจรักในงานประชาสัมพันธ์ มีความรักในองค์กรที่ตนทำงานอยู่ มีความอดทนและมุ่งมั่น พร้อมที่จะเผชิญกับทุกสถานการณ์ มีรสนิยมที่ดี ทั้งในเรื่องบุคลิกภาพ การแต่งกายของตนเอง และรสนิยมในการทำงานอย่างมีศิลปะ ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพนักประชาสัมพันธ์

3. คุณสมบัติด้านทักษะ ได้แก่ มีทักษะการสื่อสารที่ดีทุกทักษะทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน มีทักษะในการบริหารเวลากับงานที่รับผิดชอบหลายอย่างในขณะเดียวกันได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีทักษะในการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ มีทักษะในการวิจัยและประเมินผล มีทักษะในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น มีทักษะในการทำงานเป็นทีม

พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ (2544 : 158 - 159) ได้ศึกษาทัศนะต่อลักษณะอันพึงประสงค์ของนักแสดงและผู้กำกับการแสดงละครโทรทัศน์ โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 258 คน พบว่า คุณสมบัติที่มีความสำคัญในอันดับสูงสุด คือ เป็นคนตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบในหน้าที่และภาระงานของตน และมีความอดทนและรักงานแสดง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าคุณลักษณะดังกล่าวมีความสำคัญมากกว่าศักยภาพในเชิงการแสดงที่เกี่ยวข้องกับการแสดงเสียอีก

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิเทศศาสตร์ จะเห็นได้ว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ในสาขาต่างๆ จะมีส่วนที่คล้ายคลึงกัน สรุปได้ว่า นักนิเทศศาสตร์ที่ดี ได้แก่ ตรงต่อเวลา มีความสามารถในการสื่อสาร การฟัง พูด อ่าน เขียน มีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้เรื่องสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

4.1 ความหมายของอาชีพ

อรอนงค์ ธัญญะวัน (2539 : 34) ให้ความหมายว่า อาชีพ เป็นกลุ่มของกิจกรรมการทำงานที่อาจจะมีกิจกรรมหลายชนิดอยู่ในกลุ่มการทำงานนั้นได้ เช่น อาชีพครู อาจมีกิจกรรมการสอนหนังสือ การให้คำปรึกษา และการทำวิจัยอยู่ในอาชีพนี้ เป็นต้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 1362) ได้ให้ความหมายว่า อาชีพ คือ การเลี้ยงชีวิต การทำมาหากิน

ประสิทธิ์ คำภูแสน (2542 : 1) ได้ให้ความหมายว่า อาชีพ หมายถึง การรู้จักทำมาหากินเพื่อเลี้ยงชีพ ทำงานโดยสุจริต ไม่ผิดศีลธรรม และเป็นการส่งเสริม คุณธรรม วัฒนธรรม ดังนั้น อาชีพจึงมีมากมายหลายลักษณะ เช่น งานช่าง งานเกษตร งานบริการ การค้าขาย ฯลฯ ซึ่งทั้งหมดรวมเรียกว่า โลกของอาชีพในที่นี้พอแบ่งออกได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพใดก็ตามที่ผู้ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการเอง เป็นนายตนเอง ทั้งนี้กิจการอาจจะใหญ่หรือเล็กขึ้นอยู่กับกำลังความสามารถและทุนทรัพย์ อาชีพอิสระจำแนกเป็น

1.1 อาชีพผู้ผลิต ได้แก่ การที่ผู้ดำเนินกิจการได้ผลิตชิ้นงานออกมาเพื่อจำหน่าย เช่น เจ้าของโรงงานตุ๊กตา เจ้าของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา เกษตรกร ฯลฯ

1.2 อาชีพบริการ ได้แก่ การที่ผู้ดำเนินกิจการได้อำนวยความสะดวกหรือให้บริการแก่ผู้บริโภค เช่น ช่างซ่อมวิทยุโทรทัศน์ แม่ค้า พ่อค้า ช่างตัดผม ช่างเสริมสวย ฯลฯ

2. อาชีพรับจ้าง หมายถึง อาชีพใดก็ตามที่ผู้ประกอบอาชีพไม่ได้เป็นเจ้าของกิจการเอง แต่ทำงานภายใต้ระบบหรือข้อกำหนดของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ เช่น การเป็นข้าราชการ พนักงานห้างร้าน ฯลฯ

เธียรชัย เอี่ยมวรเมธ (2544 : 630) ให้ความหมายว่า อาชีพ หมายถึง กิจที่ประกอบเพื่อเลี้ยงตนและครอบครัว เช่น อาชีพของเขาคือหมอ เขามีอาชีพเป็นช่างไม้ ประชาชนอาชีพต่างๆ

พิภพ วชังเงิน (2545 : 18) กล่าวว่า อาชีพ คือ การยังชีพหรือประกอบกิจ เพื่อการดำรงชีวิต ผู้มีหน้าที่ในสังคมทำงานไม่ว่าจะเป็นการบริหาร หรือหาเงิน เช่น นักบวช แม่บ้าน

ชนินทร์ชัย อินทิราภรณ์; สุวิทย์ หิรัณยกาณฑ์; และสิริวรรณ เมธิวัฒน์ (2545 : 172) ให้ความหมายว่า อาชีพเป็นกิจกรรมที่บุคคลกระทำถือเป็นรายได้หาเลี้ยงชีพ มีหลายประเภท เช่น

1. อาชีพชั้นสูง (Profession) ประเภทที่ใช้สติปัญญา ได้แก่ ครู ทนายความ แพทย์ นักประพันธ์ ฯลฯ
2. กสิกรรมและประมง (Farming and Fishing)
3. ธุรกิจการค้า (Business)
4. อาชีพบริการ (Service) ได้แก่ พนักงานโรงแรม คนรับใช้
5. อาชีพทางช่าง (Artesian) ได้แก่ ช่างต่างๆ เช่น ช่างเขียน ช่างไม้ ช่างก่อสร้าง

6. อาชีพกรรมกรที่มีทักษะ

7. อาชีพกรรมกรที่ไร้ทักษะ

เกษม รุจิเรจและสุพจน์ มงคลพิชญรักษ์ (2547 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายว่า อาชีพ หมายถึง การทำกิจกรรม การทำงาน การประกอบการที่ไม่เป็นโทษแก่สังคม และมีรายได้ตอบแทน โดยอาศัยแรงงาน ความรู้ ทักษะ อุปกรณ์ เครื่องมือ วิธีการ แตกต่างกันไป

ไอซ์แอคสัน และ บราวน์ (Isaacson and Brown. 1993 : 12) ให้ความหมายว่า อาชีพเป็นผลรวมของประสบการณ์ในชีวิต รวมถึง การศึกษา การทำงาน กิจกรรมในยามว่าง ความรับผิดชอบทางสังคม และครอบครัว ซึ่งก็หมายถึง การพัฒนาในชีวิตนั่นเอง

จากคำจำกัดความของอาชีพ ผู้วิจัยขอสรุปความหมายของอาชีพว่า หมายถึง การทำมาหาเลี้ยงชีพโดยการประกอบกิจกรรมที่ต้องอาศัยความรู้ หรือแรงงาน ซึ่งมีรายได้เป็นค่าตอบแทน

4.2 การวิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับอาชีพ

เกษม รุจิเรจและสุพจน์ มงคลพิชญรักษ์ (2547 : ออนไลน์) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพ คือ ตัวผู้ประกอบอาชีพจะต้องมีความสนใจ ความถนัด ความสามารถ ทักษะทางอาชีพ รวมทั้งคุณสมบัติที่พึงมีในการประกอบอาชีพนั้นๆ ดังนั้นผู้ที่ตัดสินใจประกอบอาชีพ อย่างใดอย่างหนึ่งจึงต้องสำรวจ วิเคราะห์ตนเองให้รู้จักและเข้าใจตนเอง โดยพิจารณาด้านต่างๆ ต่อไปนี้

1. ด้านความสนใจ ความชอบ ความต้องการ ควรจะพิจารณาว่าตนเองมีความสนใจ ความชอบ ความต้องการที่จะประกอบอาชีพใดบ้าง เพราะเหตุใด

2. ด้านความรู้ ความสามารถ ความถนัด ควรจะพิจารณาว่าอาชีพที่สนใจจะทำนั้นต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ความถนัด ทักษะทางอาชีพนั้นๆ หรือไม่ ถ้ายังไม่มีหรือยังขาดอยู่จะสามารถหาความรู้หรือทักษะเพิ่มเติมได้อย่างไร หรือจะแก้ปัญหาโดยหาผู้ร่วมงานที่มีความรู้นั้นๆ ได้หรือไม่ อย่างไร

3. ด้านคุณลักษณะที่พึงมีในการประกอบอาชีพนั้นๆ เนื่องจากคุณลักษณะนิสัยที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการในแต่ละอาชีพจะมีความแตกต่างกัน เช่น ผู้ประกอบอาชีพผลิตสินค้าหรือจำหน่ายสินค้า ควรเป็นผู้มีนิสัยกล้าได้กล้าเสีย มีความอดทน มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ รู้ความต้องการของตลาด รู้กลยุทธ์การแข่งขัน ด้านตลาด ผู้ประกอบอาชีพด้านบริการ ควรเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความยิ้มแย้มแจ่มใส ชอบให้บริการผู้อื่นๆ อดทน อดกลั้น ฯลฯ ผู้ประกอบอาชีพรับจ้าง ควรเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น ขยัน อดทน ยอมรับกฎเกณฑ์ มีความซื่อสัตย์

คุณลักษณะที่สำคัญของบุคคลที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพนั้นประกอบด้วย

1. ความขยันอดทน ทำงานประเภทหนักเอาเบาสู้ ไม่ท้อถอยในการทำงาน
2. ประหยัด
3. ฉลาดมีไหวพริบ
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
5. รู้เท่าทันคน เหตุการณ์ และมองเห็นการณ์ไกล
6. ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม
7. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
8. มีสุขภาพดี
9. มีความสามารถและความถนัดในงานอาชีพ
10. มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพที่ทำ รักงานที่ทำ
11. ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ
12. ใฝ่หาความรู้ แสวงหาแนวทางใหม่ในการทำงาน

กองส่งเสริมการมีงานทำ (2540 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า คนเรามีความถนัด ความสามารถและความสนใจในงานอาชีพแตกต่างกัน บางคนเหมาะที่จะทำงานด้านหัตถกรรม บางคนเหมาะที่จะทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักรกล หรืองานที่เกี่ยวข้องกับด้านวิทยาศาสตร์ส่วนบางคนอาจเหมาะที่จะทำงานเกี่ยวกับการสอน การดนตรี การช่วยเหลือติดต่อประชาชน เป็นต้น แต่ละคนมีพรสวรรค์ไม่เหมือนกัน ไม่สามารถทำงานชนิดเดียวกันได้หมดทุกคน ข้อสำคัญคือ ต้องรู้จักตัวเองและรู้จักงานอาชีพต่างๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งรู้จักพิจารณาดูว่า มีงานอะไรบ้างที่ชอบ และสนใจมากที่สุด และงานนั้นๆ เหมาะสมกับอุปนิสัยและบุคลิกลักษณะของเราหรือไม่

จากเอกสารดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การวิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับอาชีพว่าบุคคลใดเหมาะสมกับอาชีพใด อันดับแรกต้องรู้ว่าตนเองมีความต้องการอย่างไร มีความสนใจด้านใด หรือมีความถนัดเกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองต้องการหรือไม่ เพราะถ้าบุคคลรู้ถึงความต้องการ ความสนใจหรือความถนัดของตนเองแล้ว ก็จะทำให้สามารถประกอบอาชีพได้เหมาะสมกับตนเองและประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพได้

4.3 วัยรุ่นกับการเลือกอาชีพ

วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการค้นหาความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างแท้จริง เนื่องจากสมองเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ ทำให้วัยรุ่นสามารถใช้ความคิดของตนเองแก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งการพิจารณาตัดสินใจเลือกอาชีพที่ตนสนใจในอนาคตนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540 : 361) ได้กล่าวถึง ความต้องการในการเลือกอาชีพว่า เด็กวัยรุ่นโตพอที่จะมองเห็นความสำคัญของอาชีพ และเข้าใจว่าอาชีพนำมาซึ่งสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม อาชีพเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงสภาวะความเป็นผู้ใหญ่ การที่คนใดจะมีอาชีพ

อย่างไรนั้น จะต้องมีความรู้เป็นฐาน เด็กบางคนจะเริ่มมีความต้องการเลือกอาชีพในระยะนี้ ทั้งจากความประสงค์ภายในตนเองหรือและจากอิทธิพลของเพื่อนร่วมวัย พ่อแม่ผู้ปกครอง และสังคม

การเลือกอาชีพก่อให้เกิดความรู้สึกวุ่นวายใจต่อวัยรุ่นไม่น้อย ทั้งนี้เพราะสาเหตุหลายประการ เช่น วัยรุ่นยังไม่เข้าใจตนเองดีพอในด้านความชอบ ความถนัด ความสนใจ ระดับสติปัญญาที่แท้จริงของตน อีกทั้งสภาพเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว การศึกษาตามท้องถิ่นที่เด็กวัยรุ่นมีชีวิตอยู่ อาจไม่เอื้อให้เลือกอาชีพตามแนวนิยมและความถนัดของตนหรือของบิดามารดา นอกจากนี้ยังมีกรณีที่บิดามารดาเลือกอาชีพที่ต้องการแทนความต้องการของบุตรซึ่งอาจขัดแย้งกับความสนใจ ความถนัด และความสามารถของเด็กวัยรุ่น หรือเด็กวัยรุ่นอาจเลือกอาชีพตามเพื่อนซึ่งเขาอาจไม่มีความชอบ ความสามารถ และอื่นๆ เหมือนเพื่อน จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาแก่ตัวเด็กวัยรุ่นได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ความต้องการในอาชีพดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของเกษม รุจิเรจ และสุพจน์ มงคลพิชญรักษ์ (2547 : ออนไลน์) ที่กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่ควรเลือกแนวทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคต บางคนอาจเริ่มแนวทางเพื่อการประกอบอาชีพแล้ว การเลือกศึกษาเพื่อเตรียมตัวประกอบอาชีพต่อไป หรือการเลือกอาชีพเป็นเรื่องที่สำคัญและทำให้วัยรุ่นเกิดความสับสนได้ เนื่องจากในเรื่องนี้จะมีผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่มาก นับตั้งแต่บุคคลที่ใกล้ชิดที่สุดและมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพมากที่สุด คือ พ่อ แม่ บุคคลอื่นๆ ภายในครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน เนื่องมาจากเด็กวัยรุ่นไทยยังอยู่ ภายใต้ข้อจำกัดของระบบการศึกษา สติปัญญา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความนิยมของท้องถิ่น โรงเรียน และสังคมส่วนรวม และวัยรุ่นเองก็ยังไม่ตระหนักชัดในความสนใจ ความถนัด ความต้องการ และลักษณะบุคลิกภาพของตนเองอย่างแท้จริง

ในการตัดสินใจเลือกอาชีพ วัยรุ่นจะต้องคำนึงถึง

1. ความถนัดส่วนตัว คนเราแต่ละคนมีความถนัดไม่เหมือนกัน การได้ทำงาน หรือประกอบอาชีพที่ตนถนัด โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานหรืออาชีพนั้นย่อมมีมาก ตรงข้ามถ้าได้ทำงานที่ตนเองไม่ถนัด นอกจากจะทำได้ไม่ดีเท่าที่ควรแล้ว ยังทำทำให้ขาดความสุขในการทำงานนั้นๆ อีกด้วย ความถนัดส่วนตัวเป็นสิ่งที่วัยรุ่นจะต้องค้นหาให้พบในตนเอง โดยต้องพิจารณาอย่างถ่องแท้ ไม่ใช่พิจารณาโดยผิวเผินจากความชอบความสนใจเพียงอย่างเดียว บางคนมีความชอบ มีความสนใจ แต่อาจจะไม่มีความถนัด ความถนัดจึงเป็นความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ดีเป็นพิเศษ เช่น ความถนัดทางตัวเลข ความถนัดในการพูดการใช้ภาษา ความถนัดในการแสดง ถึงแม้ว่าการทำงานใดๆ ย่อมต้องอาศัยการฝึกฝน การมีความรู้เบื้องต้น แต่ความถนัดก็ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการทำงานให้ได้ดี

2. ความสนใจ ความชอบในอาชีพนั้นๆ โดยความเป็นจริงแล้วในวัยรุ่นเรามักจะสนใจและชอบอาชีพที่เด่นและโก้มากกว่าจะพิจารณาอาชีพต่างๆ ที่เรามีความสามารถหรือมีแนวโน้มที่จะถนัดในอาชีพนั้น ความสนใจ ความรักในการที่จะประกอบอาชีพนั้น ก็มีส่วนสำคัญอยู่บ้าง แต่ถ้าสนใจแล้วไม่ถนัดเลยก็จะไม่สามารถทำให้อาชีพนั้นเจริญก้าวหน้าได้ เช่น วัยรุ่นหลายคนที่สนใจ

อาชีพที่เกี่ยวกับเครื่องยนต์กลไก แต่กลับมีความถนัดในการพูดการใช้ภาษา ไม่ถนัดในด้านการใช้เครื่องมือเครื่องไม้ต่าง ๆ ก็ไม่ควรเลือกอาชีพในด้านนี้ เพราะการทำสิ่งที่ไม่มีความถนัด จะทำให้ประสบความสำเร็จได้ยาก

3. การเลือกอาชีพตามความคาดหวังของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่ต้องเลือกอาชีพตามที่พ่อแม่คาดหวังเพียงเพื่อให้พ่อแม่พอใจ ซึ่งเป็นเรื่องที่วัยรุ่นจะต้องพิจารณาให้ดี การเลือกอาชีพโดยตามใจพ่อแม่ โดยไม่พิจารณาถึงความพอใจ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตนเอง อาจทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ คำแนะนำของพ่อแม่นั้นเต็มเปี่ยมด้วยความรักและปรารถนาดี ประกอบกับความรู้และประสบการณ์ชีวิต ย่อมเป็นคำแนะนำที่ดีมีประโยชน์ต่อเรา แต่การตัดสินใจขั้นสุดท้าย วัยรุ่นจะต้องมีแผนการเลือกอาชีพที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของตนเองให้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้ โดยจะต้องพิจารณาข้อมูลต่างๆ ให้รอบคอบ

4. การเลือกอาชีพตามเพื่อน ในช่วงวัยรุ่นเพื่อนจะเป็นผู้มีอิทธิพลต่อชีวิตเรามากที่สุด ดังนั้นจึงมีวัยรุ่นเป็นจำนวนมากที่ตัดสินใจเลือกเรียนเพื่อการประกอบอาชีพตามเพื่อน เพียงเพราะว่าต้องการเรียนหรืออยู่ร่วมกลุ่มเดียวกับเพื่อนที่ใกล้ชิด เพื่อนอาจให้ข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ แต่เราจำเป็นต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตนเองมากที่สุด

5. โอกาสที่จะเข้าทำงาน ในปัจจุบันในการเลือกเรียนอะไรก็ตาม เราจะต้องคำนึงถึงโอกาสที่จะทำงานด้วย เช่น อาชีพครูในปัจจุบันจะมีการแข่งขันเพื่อสอบคัดเลือกเข้าทำงาน โดยมีผู้สมัครจำนวนมาก มีตำแหน่งน้อย โอกาสที่จะเข้าทำงานจึงยาก ถ้าเราจะเลือกเรียนเพื่อประกอบอาชีพนี้ก็จะต้องมั่นใจตนเองว่ามีระดับสติปัญญา มีความสามารถสูงกว่าธรรมดา เพื่อจะมีโอกาสที่จะได้งานทำ

6. การเลือกอาชีพ จำเป็นต้องคำนึงถึงปัญหาในด้านสุขภาพด้วย คนที่สายตาสั้นไม่ควรเลือกอาชีพที่จะต้องใช้สายตามาก หรือในการประกอบอาชีพบางอย่าง ไม่รับคนที่มีปัญหาในทางสายตา เช่น อาชีพแอร์โฮสเตส คนที่มีปัญหาสุขภาพ เช่น โรคภูมิแพ้ฝุ่น แพ้ผงละออง ไม่ควรเลือกอาชีพที่ทำให้ต้องอยู่กับสิ่งที่จะทำให้เกิดแพ้ เช่น อาชีพช่างตัดผม เสริมสวย ช่างก่อสร้าง เป็นต้น

7. สติปัญญาหรือความสามารถ การเรียนวิชาชีพขั้นสูง จำเป็นต้องอาศัยสติปัญญาดี ซึ่งอาจดูได้จากระดับคะแนนหรือผลการเรียนที่ผ่านมา นอกจากนั้น การสอบได้คะแนนสูงๆ ในวิชาใดก็พอจะชี้ให้เรารู้ได้ว่ามีแนวโน้มที่จะเรียนได้ดีมีความสามารถสูงในวิชานั้น ซึ่งควรนำมาพิจารณาเพื่อการตัดสินใจด้วย

8. ทุนทรัพย์ในการเตรียมตัวเพื่อการประกอบอาชีพนั้นๆ เช่น ถ้าเราต้องการเป็นวิศวกรเราต้อง เรียนวิศวกรรมในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งต้องใช้ทุนทรัพย์มาก ผู้ปกครองมีทุนเพียงพอให้เราเรียนต่อได้หรือไม่ เราจะสามารถหาทุนได้จากแหล่งใด

9. ข้อมูลรายละเอียดที่เกี่ยวกับอาชีพที่เลือก โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับลักษณะงาน คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพนั้น แนวโน้มในอนาคต รายได้หรือผลตอบแทน

ข้อจำกัดและความเสี่ยง โอกาสก้าวหน้า วัยรุ่นจะต้องรู้จักนำข้อมูลหลายๆ ด้าน มาเปรียบเทียบแล้วจึงตัดสินใจ นอกจากนั้นวัยรุ่นควรพิจารณาความรู้สึกของตนเองให้ถ่องแท้ เนื่องจากในช่วงวัยรุ่นความสนใจและความต้องการอาจจะมีลักษณะที่หวือหวา ไม่มีการไตร่ตรองโดยแท้จริง การเลือกอาชีพนอกจากจะต้องพิจารณาสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วเรายังพบว่า ลักษณะการเลือกอาชีพของวัยรุ่นมักเลือกเพราะอิทธิพลจากสื่อมวลชน และผู้ปกครอง เพื่อนฝูงอีกด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สิ่งสำคัญในการตัดสินใจเลือกอาชีพของวัยรุ่นนั้น ควรพิจารณาก่อนว่าตนเองมีความเหมาะสมกับอาชีพที่เลือกหรือไม่ วัยรุ่นไม่ควรเลือกอาชีพเพียงเพราะค่านิยมจากสังคม หรือเพื่อน แต่ควรพิจารณาถึงด้านความถนัด ความสนใจ สติปัญญา บุคลิกภาพ ความพร้อม และความต้องการของตนอย่างแท้จริง

4.4 ทฤษฎีการเลือกอาชีพและพัฒนาการทางอาชีพ

4.4.1 ทฤษฎีการพัฒนาของซุปเปอร์ (Super's Developmental Theory) (Samuel Johnson. 2004 : Online ; อ้างอิงจาก Super. 1957)

ซุปเปอร์ ได้ตระหนักถึงภาวะการเปลี่ยนแปลงโดยทั่วไปของคนที่ประสบความสำเร็จเมื่อเติบโตขึ้น โดยเชื่อว่ารูปแบบการทำงานของแต่ละบุคคลจะถูกกำหนดโดยปัจจัยต่างๆ อันได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ประสิทธิภาพทางร่างกายและจิตใจ บุคลิกลักษณะของแต่ละบุคคล และการหยิบยื่นโอกาสให้ และแต่ละบุคคลมักจะแสวงหาความพึงพอใจในอาชีพจากหน้าที่ความรับผิดชอบที่ตนสามารถแสดงความเป็นตัวของตัวเองและสามารถพัฒนาแนวทางของตัวเองได้เต็มที่ ดังนั้น แนวคิดหลักของซุปเปอร์ก็คือ การบรรลุความสำเร็จในหน้าที่การงาน (Career Maturity) ซึ่งหมายถึงการบรรลุวุฒิภาวะและความสำเร็จในการพัฒนาตัวเองในช่วงอายุขัยของมนุษย์

ในแบบจำลองของซุปเปอร์ แนวคิดของตัวเอง (Self-concept) เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญ ซึ่งซุปเปอร์เชื่อว่า แนวคิดของตนเองเกี่ยวกับการประกอบอาชีพโดยมากจะพัฒนามาจากภาวะการเติบโตทางร่างกายและจิตใจ ข้อสังเกตเกี่ยวกับงาน การทำงานร่วมกับผู้อาวุโสกว่า สภาพแวดล้อม และประสบการณ์ทั่วไป ทั้งนี้ เมื่อคนเรามีประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้น ก็จะทำให้เรามีความเชี่ยวชาญในการพิจารณาประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ซุปเปอร์ยังได้จำแนกภาวะการเจริญเติบโตและรูปแบบการพัฒนาตัวเองตามภาวะต่างๆ ในช่วงอายุของมนุษย์ ดังต่อไปนี้

1. ขั้นการเจริญเติบโต (Growth stage) ช่วงอายุตั้งแต่เกิด ถึง 14 - 15 ปี มีรูปแบบการพัฒนาตนเอง ได้แก่ เริ่มสร้างแนวคิดเกี่ยวกับตัวเอง มีการพัฒนาความสามารถ ทัศนคติ ความสนใจ และความต้องการของตน

2. ขั้นการเรียนรู้และการสำรวจ (Exploring stage) ช่วงอายุ 15 – 24 ปี มีรูปแบบการพัฒนาตนเอง ได้แก่ ลองผิดลองถูกผ่านการเรียนรู้ในชั้นเรียน ประสบการณ์การทำงาน และ

งานอดิเรก สะสมข้อมูลของงานที่เกี่ยวข้อง มีความไม่แน่นอนในการตัดสินใจ และการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้อง

3. ขั้นก่อร่างสร้างตัว (Establishment stage) เป็นช่วงระหว่างอายุ 25 - 44 ปี ขั้นนี้เริ่มฝึกฝนทักษะและสร้างความมั่นคงของตนผ่านประสบการณ์การทำงาน

4. ขั้นดำเนินชีวิต (Maintenance stage) อายุ 45 - 64 ปี พยายามพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเลื่อนตำแหน่ง

5. ขั้นความเสื่อมถอย (Decline stage) เป็นขั้นที่บุคคลอายุ 65 ปี ขึ้นไป ผลิตผลงานลดลงและรอการเกษียณ

อย่างไรก็ดี แม้ว่าซุปเปอร์จะเคยนำเสนอภาวะการเจริญเติบโตและรูปแบบการพัฒนาตามภาวะต่างๆ เป็นลำดับขั้นตอน แต่ภายหลังเขาพบว่ารูปแบบการพัฒนาดังกล่าวนี้อาจนำกลับมาเริ่มใหม่ได้ไม่รู้จบตลอดช่วงชีวิต ทั้งนี้เนื่องจากคนเรามักจะพยายามปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งกับตัวเรา หรือตามแนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นในที่ทำงานตลอดเวลา ดังนั้น หากเราสามารถเข้าใจภาวะการเติบโตต่างๆ ในแต่ละช่วงวัยและรูปแบบการพัฒนาในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวเนื่องกันก็จะทำให้เราสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

สำหรับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบรรลุความสำเร็จในหน้าที่การงาน ซุปเปอร์ กล่าวว่ามีอยู่ด้วยกัน 6 ปัจจัย ได้แก่ (1) การตระหนักถึงความจำเป็นในการวางแผนล่วงหน้า (2) ทักษะในการตัดสินใจ (3) ความรู้ความเข้าใจในการใช้แหล่งข้อมูลต่างๆ (4) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอาชีพการงาน (5) ข้อมูลทั่วไปในโลกการทำงาน และ (6) ข้อมูลในรายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพที่ตนชอบ นอกจากนี้ ซูเปอร์ยังพิจารณาถึงบทบาทที่แตกต่างกันของคนเราในช่วงชีวิตหนึ่งและการให้ความสำคัญกับบทบาทดังกล่าวในแต่ละช่วงชีวิตด้วย

4.4.2 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ (Holland's Theory of Vocational Choice) จอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland) (Samuel Johnson. 2004 : Online)

ทฤษฎีนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลในสายอาชีพต่างๆ ที่มีอยู่มากมาย และข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะโดยทั่วไปของแต่ละอาชีพที่แตกต่างกัน เพื่ออธิบายว่าแต่ละบุคคลมีเกณฑ์อย่างไรในการเลือกประกอบอาชีพ และอธิบายว่าความพึงพอใจและความสำเร็จในงานนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ฮอลแลนด์เชื่อว่าคนเราจะสามารถปฏิบัติหน้าที่การงานและพัฒนาตัวเองให้ดีที่สุดได้ โดยจะเกิดความรู้สึกพึงพอใจต่องานที่ทำเมื่อลักษณะของงานเข้ากับบุคลิกลักษณะของตนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ เขายังตั้งสมมติฐานของทฤษฎีนี้ไว้หลายสมมติฐานด้วยกัน โดยสมมติฐานหนึ่งเชื่อว่าคนเรามักจะเลือกประกอบอาชีพซึ่งสะท้อนบุคลิกลักษณะของตน เนื่องจากคนเราจะมีความสนใจในการประกอบอาชีพเพียงบางอาชีพเท่านั้น ลักษณะของอาชีพที่เราเลือกจึงสามารถสะท้อนบุคลิกลักษณะของเราได้ ทั้งนี้ ฮอลแลนด์ได้จำแนกบุคลิกลักษณะของบุคคลและลักษณะของอาชีพต่างๆ ออกเป็น 6 ประเภท ซึ่งได้แก่ จริงจัง (Realistic) นักคิด (Investigative)

นักศิลปะ (Artistic) ชอบสังคม (Social) นักธุรกิจ (Enterprising) และ แบบมีระเบียบ (Conventional) (หรือ RIASEC) โดยเชื่อว่ายิ่งบุคลิกลักษณะของแต่ละบุคคลสามารถเข้ากับอาชีพที่ทำได้มากเท่าใด ความพึงพอใจในงานก็จะยิ่งมีมากขึ้น

อย่างไรก็ดี แม้บุคลิกลักษณะต่างๆ จะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของแต่ละบุคคล แต่โดยทั่วไปแล้วแต่ละบุคคลมักจะมีลักษณะนิสัยประเภทใดประเภทหนึ่งโดดเด่นขึ้นมา โดยบางคนอาจมีถึง 3 ประเภทด้วยกัน ทั้งนี้ ฮอลแลนด์ได้พัฒนาแบบจำลองหกเหลี่ยมขึ้นเพื่อใช้อธิบายแนวคิดสำคัญๆ เกี่ยวกับความสอดคล้องกัน (Consistency) ความแตกต่างกัน (Differentiation) ลักษณะจำเพาะ (Identity) และความสมเหตุสมผล (Congruence) ระหว่างบุคลิกลักษณะทั้ง 6 ประเภท ลักษณะของงาน และตัวอย่างอาชีพต่างๆ ดังต่อไปนี้

ฮอลแลนด์ได้จำแนกลักษณะบุคลิกภาพตามความสนใจอาชีพต่างๆ 6 ประเภท ดังนี้

1. บุคลิกภาพแบบจริงจัง (Realistic) บุคคลกลุ่มนี้ชอบเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม หรือกิจกรรมที่ไม่ค่อยมีความสลับซับซ้อน มีร่างกายแข็งแรงคล่องแคล่วว่องไว เป็นงานที่อาศัยอุปกรณ์ในการทำงาน เช่น เครื่องมือช่าง เครื่องจักรกล อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ เกษตรกร ช่างไม้ วิศวกรเครื่องจักรกล เป็นต้น

2. บุคลิกภาพแบบจริงจัง (Investigative) บุคคลกลุ่มนี้ชอบใช้ความคิดแก้ปัญหา เป็นงานที่เกี่ยวกับข้อมูล เช่น ความคิด ทฤษฎี มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาที่เป็นนามธรรมได้ดี ชอบความอิสระ อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ นักชีววิทยา นักเคมี นักฟิสิกส์ เป็นต้น

3. บุคลิกภาพแบบชอบสังคม (Social) บุคคลกลุ่มนี้ชอบสังคมกับบุคคลอื่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ ครู นักจิตวิทยา จิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ ที่ปรึกษาปัญหาส่วนตัว เป็นต้น

4. บุคลิกภาพมีระเบียบแบบแผน (Conventional) บุคคลกลุ่มนี้ชอบทำตามระเบียบแบบแผน เป็นบุคคลที่เคร่งครัดในกฎหมาย ไม่ค่อยมีความยืดหยุ่น มีความรอบคอบและขยันหมั่นเพียร บุคคลที่มีบุคลิกภาพเช่นนี้มักชอบทำงานเป็นระบบระเบียบ ปฏิบัติไปตามระบบระเบียบที่มีอยู่ อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ นักบัญชี ผู้ดูแลสินค้าในสต็อก ผู้ควบคุมเครื่องคอมพิวเตอร์ เสมียน พนักงานจดคำให้การในศาล เป็นต้น

5. บุคลิกภาพแบบนักธุรกิจ (Enterprising) บุคคลกลุ่มนี้มีความทะเยอทะยาน เป็นผู้นำคนอื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถในการพูดเพื่อโน้มน้าวชักจูงผู้อื่น มีความกล้าได้กล้าเสีย บุคคลประเภทนี้มักจะชอบอาชีพที่ตนจะได้แสดงลักษณะของตน อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ นักธุรกิจ พ่อค้า แอร์โฮสเตส นายหน้า นักจัดรายการโทรทัศน์ เป็นต้น

6. บุคลิกภาพแบบนักศิลปะ (Artistic) บุคคลกลุ่มนี้ชอบศิลปะ ความงาม เป็นบุคคลที่เป็นตัวของตัวเองสูง มีจินตนาการ ชอบอิสรภาพ ไม่ชอบระเบียบแบบแผน อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ ได้แก่ นักดนตรี นักประพันธ์ นักโฆษณา นักร้อง เป็นต้น

4.4.3 ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของกินซ์เบอร์ก (Ginzberg's Theory of Career Development) (Macdonal. 2004 : Online) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาอาชีพออกเป็น 3 ระยะ แบ่งเป็นตามช่วงอายุต่างๆ ได้แก่

1. ภาวะที่เต็มไปด้วยการใช้จินตนาการ (Fantasy) ได้แก่ เด็กที่มีอายุระหว่าง 3 - 11 ปี บ่อยครั้งเมื่อถูกถามว่า "โตขึ้น อยากเป็นอะไร" เด็กส่วนมากจะตอบว่า อยากเป็นดาราหรือ เป็นนักกีฬาที่มีชื่อเสียง หรือไม่ก็เป็นหมอ ซึ่งส่วนมากเมื่อเด็กโตขึ้นก็อาจจะไม่ได้เป็นอย่างที่ตั้งใจไว้เสมอไป ตัวอย่างเช่น เด็กกลุ่มหนึ่งที่อยากเป็นนักบาสเกตบอลมืออาชีพ แต่เมื่อโตขึ้นก็จะมีเพียงไม่กี่คนที่ได้เป็นมืออาชีพหรือได้เล่นใน NBA เป็นต้น ดังนั้น เด็กที่อยู่ในภาวะนี้จึงยังมีโอกาสในการเลือกประกอบอาชีพในอนาคตอย่างไม่จำกัดอยู่

2. ภาวะการลองผิดลองถูก (Tentative) ได้แก่ เด็กอายุระหว่าง 11 - 17 ปี ซึ่งเป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงจากภาวะที่เต็มไปด้วยจินตนาการในวัยเด็กมาสู่ภาวะที่ต้องทำการตัดสินใจแบบผู้ใหญ่มากขึ้น ดังนั้น ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเด็กในวัยนี้มากที่สุด ก็คือ ความสนใจส่วนตัว ความสามารถของตน และค่านิยมต่างๆ

3. ภาวะที่เข้าสู่ความเป็นจริง (Realistic) ได้แก่ เด็กที่อายุระหว่าง 17 ปี ถึง 20 ปี โดยจะเริ่มจาก (1) สำรวจอาชีพต่างๆ ที่เหมาะสมและสามารถทำได้ (2) มีความสนใจในสาขาอาชีพหนึ่ง เช่น แพทย์ และ (3) เลือกประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยเฉพาะในสาขาอาชีพที่ตนสนใจ เช่น แพทย์ผู้เชี่ยวชาญโรคผิวหนัง เป็นต้น

4.4.4 ทฤษฎีโครงสร้าง (Structural Theory) (Samuel Johnson. 2004 : Online ; อ้างอิงจาก Parsons. 1985 : 5) พาร์สัน (Parsons) ซึ่งเป็นผู้นำเสนอทฤษฎีนี้เป็นคนแรก เชื่อว่าสิ่งที่มีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพของบุคคลมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ ได้แก่ (1) ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับตัวเอง (2) ความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดของงานที่จะทำ และ (3) ความสามารถในการประสานความต้องการของตนเข้ากับงานที่ต้องการทำ ซึ่งทั้งหมดสามารถจำแนกเป็นปัจจัยกว้างๆ 3 ปัจจัย ได้แก่ (1) ความเข้าใจตัวเองอย่างถ่องแท้ รวมถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ความทะเยอทะยาน ความสามารถในการจัดการ และข้อจำกัดของตน (2) ความรู้เกี่ยวกับข้อกำหนดและเงื่อนไขทั่วไป ของการสร้างความสำเร็จ ข้อดีข้อเสีย การชดเชย โอกาสและแนวโน้มอนาคตในการทำงานในสาขาอาชีพที่แตกต่างกัน และ (3) การสร้างความมีเหตุมีผลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ปัจจัยข้างต้น

สมมติฐานหลักของทฤษฎีเกี่ยวกับอุปนิสัยและปัจจัยต่างๆ นี้มีอยู่ 2 สมมติฐาน คือ สมมติฐานที่หนึ่ง เชื่อว่าปัจจัยด้านตัวบุคคลและปัจจัยของงานสามารถเข้าคู่กันได้ ขณะที่อีกสมมติฐานหนึ่ง เชื่อว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กันมากที่สุดก็คือความสำเร็จในการทำงานและความพึงพอใจที่ได้รับ โดยทั้งสองแนวคิดยังได้เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการให้คำปรึกษาในการทำงานในปัจจุบันด้วย

4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

ชัยวัฒน์ วารี (2545 : 33-37) ได้ศึกษาเรื่องการวางแผนชีวิตด้านอาชีพและเปรียบเทียบการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโครงการพัฒนาการวางแผนชีวิตด้านอาชีพเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีการวางแผนชีวิตด้านอาชีพตั้งแต่เปอร์เซนไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามการวางแผนชีวิตด้านอาชีพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t-test พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีการวางแผนชีวิตด้านอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการวางแผนชีวิตด้านอาชีพมีการวางแผนชีวิตด้านอาชีพเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อาสาพห์ พรหมรักษ์ (2543 : 58-60) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเปรียบเทียบวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการพัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาวุฒิภาวะทางอาชีพเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีคะแนนวุฒิภาวะทางอาชีพต่ำ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามวุฒิภาวะทางอาชีพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t-test พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 49 คน มีวุฒิภาวะทางอาชีพด้านเจตคติในการเลือกอาชีพ และด้านความสามารถในการเลือกอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนา วุฒิภาวะทางอาชีพมีวุฒิภาวะทางอาชีพด้านเจตคติในการเลือกอาชีพและด้านความสามารถในการเลือกอาชีพสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วลัยพรรณ ชำนาญเศรษฐกุล (2543 : 88-93) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ พบว่า บุคลิกภาพด้านความหวั่นไหวในสภาวะอารมณ์ บุคลิกภาพ ด้านการแสดงตัว เพศ และชั้นปี กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพ

วิลเลี่ยม (William. 1996 : Online) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของฮอลแลนด์กับความเหมาะสมของงาน ได้แก่ การปฏิบัติงานและความพอใจในการงาน โดยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ที่ถูกมองข้ามระหว่างความเหมาะสมและความพอใจในการทำงาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ลูกจ้างที่ทำงานเวลาปกติ จำนวน 116 คน โดยเลือกจากการรับสมัครจากหลายองค์กร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความเหมาะสมในการทำงานไม่สัมพันธ์กับทั้งความพอใจในการทำงานและการปฏิบัติงาน

เพนเนอร์ (Penner. 1990 : Online) งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานศึกษาเพิ่มเติมจากงานวิจัยของ บาร์บาร่า แนชมันน์ (Barbara Nachmann) ที่ทำขึ้นในปี 1957 ซึ่งเป็นการทดสอบสมมติฐานตามทฤษฎีทางจิตวิทยาว่าด้วยการเลือกประกอบอาชีพ (Theory of vocational choice) โดยเชื่อว่าความชอบความสนใจของแต่ละบุคคลในการเลือกประกอบอาชีพมักเกิดจากความรู้สึกพึงพอใจหรือความผิดหวังจากความต้องการในช่วงวัยเด็ก และจากการศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษาจากคณะนิติศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ และสังคมสงเคราะห์สามารถยืนยันสมมติฐานได้เป็นอย่างดี แต่

อย่างไรก็ดี งานวิจัยของแนชมันน์ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เหมาะกับปัจจุบัน งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนางานวิจัยของแนชมันน์ (2) ทดสอบแนวคิดของทฤษฎีกับกลุ่มตัวอย่างหญิง และ (3) ศึกษาว่าปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ตลอด 30 ปีที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะนิติศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ และสังคมสงเคราะห์ จำนวน 108 คน เป็นชาย 54 คน และหญิง 54 คน โดยจะเก็บข้อมูลของนักศึกษาชายจากวิธีการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นวิธีเดียวกับงานวิจัยของแนชมันน์ ประกอบกับการใช้แบบสอบถาม ส่วนนักศึกษาหญิงจะใช้วิธีการใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงเป็นการทดสอบการใช้แบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลอีกวิธีหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า ผลที่ได้จากการศึกษานักศึกษาชายส่วนใหญ่ยังเป็นไปตามสมมติฐานของแนชมันน์ ขณะที่ผลการศึกษาของนักศึกษาหญิงก็สามารถยืนยันสมมติฐานต่างๆ ซึ่งดัดแปลงมาจากงานแนชมันน์ได้เป็นอย่างดีเช่นกัน นอกจากนี้ ยังพบความแตกต่างระหว่างงานวิจัยชิ้นนี้และของแนชมันน์อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงบทบาทระหว่างชายและหญิงในสังคมตะวันตกและโครงสร้างของครอบครัวในปัจจุบัน ทั้งนี้ จากผลการศึกษาดังกล่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่งของผู้หญิงอาจทำให้เกิดการตั้งคำถามต่อทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกลักษณะของผู้หญิงหลายทฤษฎี โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทความเป็นพ่อที่เริ่มมีความสำคัญมากขึ้น ซึ่งขัดกับแนวคิดทั่วไปของทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกลักษณะของผู้หญิง โดยรวมแล้ว งานวิจัยนี้เห็นว่าประสบการณ์ในวัยเด็กและการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองมีผลสำคัญมากต่อการเลือกประกอบอาชีพ

บราดี้ (Brady. 1998 : Online) งายวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเคารพในตัวเองและความสอดคล้องกันของตัวบุคคลและสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล ซึ่งหมายถึงการเข้าคู่กันระหว่างรูปแบบบุคลิกลักษณะของแต่ละบุคคลกับการเลือกประกอบอาชีพ โดยเชื่อว่ายิ่งรูปแบบทางบุคลิกลักษณะของแต่ละบุคคลสามารถประสานเข้ากับทางเลือกในการประกอบอาชีพมากเท่าใด บุคคลนั้นก็ยิ่งมีความเคารพในตัวเองสูง รวมถึงความพึงพอใจ ความมั่นคง และความสำเร็จในการประกอบอาชีพสูงด้วย นอกจากนี้ ยังศึกษาถึงความสำคัญของความแตกต่างระหว่างชายและหญิงที่มีผลต่อความเคารพในตัวเองและความสอดคล้องกันของสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลด้วย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ นักเรียนเกรด 12 ทั้งหมด 55 คน (ชาย 25 คน และหญิง 30 คน) ที่เลือกฝึกงานในศูนย์เล็กๆ แห่งหนึ่งในเมือง โดยให้ตอบแบบ Coopersmith Self-Esteem Inventory (CSI) และแบบ Self-Directed Search (SDS) และตอบคำถามเกี่ยวกับอาชีพที่ตั้งใจจะทำในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความเคารพในตัวเองสูงจะมีความสอดคล้องกันของสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล แตกต่างจากนักเรียนที่มีความเคารพในตัวเองระดับปานกลาง งานวิจัยนี้ยังได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเคารพในตัวเองกับประเภทบุคลิกลักษณะด้วย ซึ่งพบว่าไม่มีความสำคัญมากนัก เช่นเดียวกับปัจจัยความแตกต่างระหว่างชายและหญิงซึ่งก็พบว่าไม่มีผลต่อความเคารพในตัวเองหรือความสอดคล้องของ

สภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลแต่อย่างใด โดยได้มีการอธิบายเกี่ยวกับผลที่ได้จากการศึกษา รวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ เพิ่มเติม เพื่อเป็นประโยชน์ในงานวิจัยอื่นต่อไป

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพนั้น จะเห็นได้ว่า ในการเลือกอาชีพนั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่หลายประการ ซึ่งจากงานวิจัยข้างต้นชี้ให้เห็นว่า สภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กมีผลต่อการเลือกอาชีพ ซึ่งงานวิจัยบางเรื่องยังชี้ให้เห็นว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เริ่มให้ความสนใจกับการวางแผนในการเลือกอาชีพ ซึ่งบุคลิกภาพและความสนใจเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการเลือกอาชีพในอนาคต เพราะหากอาชีพที่ตนเลือกนั้นไม่สัมพันธ์กับบุคลิกภาพและความสนใจอาจทำให้เกิดความไม่พอใจหรือไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่การงานก็ได้

5. การสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์

ไพศาล หวังพานิช (2547: 36) กล่าวว่า การวัดเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการหาจำนวน ปริมาณ หรือคุณภาพของสิ่งหนึ่งสิ่งใด กิจกรรมนี้มีองค์ประกอบหลักสามประการ คือ สิ่งที่ต้องการจะวัด เครื่องมือวัด และผลการวัด

อุทุมพร จามรมาน (2532: 53) ได้กล่าวว่า การได้มาซึ่งเครื่องมือวัดลักษณะผู้เรียนแยกตามขั้นตอนการดำเนินงานได้เป็น 2 ตอน คือ ขั้นตอนในการสร้างกับขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือ การสร้างเริ่มตั้งแต่การกำหนดแนวคิด ขอบเขต การตีความหมายลักษณะที่จะวัด การกำหนดจำนวนข้อความและรูปแบบ การเขียนคำชี้แจง การเขียนข้อความ การทดลองใช้ และการปรับปรุงเครื่องมือวัด ส่วนขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือนั้นจะเริ่มจากการนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ใหญ่ขึ้น วิเคราะห์ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ จัดทำคู่มือที่เกี่ยวกับวิธีการแปลผลและการใช้เครื่องมือนั้น

5.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัด

อุทุมพร จามรมาน (2532: 53 – 63) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัดลักษณะผู้เรียนซึ่งมีทั้งหมด 9 ขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดขอบเขต
ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย
ขั้นที่ 3 การระบุเนื้อหาที่จะวัด
ขั้นที่ 4 การทำตารางโครงสร้าง
ขั้นที่ 5 การให้น้ำหนักในตารางโครงสร้าง
ขั้นที่ 6 การกำหนดประเภทของข้อ ประเภทเครื่องมือ คะแนนรายข้อ และจำนวนข้อ
ขั้นที่ 7การเขียนข้อความ
ขั้นที่ 8 การจัดทำเครื่องมือ
ขั้นที่ 9 การทดลองใช้

5.2 ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ

อุทุมพร จามรมาน (2532: 65 – 69) ได้กล่าวว่า เมื่อสร้างเครื่องมือและทดลองใช้ดลอดจนแก้ไขปรับปรุงแล้ว จึงนำมาใช้กับกลุ่มจริง และวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือต่อไป ซึ่ง ขั้นตอนในการพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะผู้เรียนมีทั้งหมด 9 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การทดลองใช้กับกลุ่มจริง

ผู้สร้างพิจารณาจำนวนคนตอบ จัดพิมพ์เครื่องมือตามจำนวนที่ต้องการแล้วเตรียมการทดสอบ โดยกำหนดสถานที่ทดสอบ ผู้ควบคุมที่เข้าใจกระบวนการให้การทดสอบ ผู้สร้างต้องซักซ้อมกับผู้ควบคุมการทดสอบตั้งแต่เริ่มต้นทดสอบจนถึงการสิ้นสุดการทดสอบ ถ้ามีปัญหาจะแก้ไขอย่างไร ผู้สร้างควรเป็นผู้หนึ่งในกระบวนการทดสอบและบันทึกขั้นตอนการทดสอบ ตลอดจนปัญหาและการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้น นำผลการตอบมาวิเคราะห์และให้คะแนนเป็นรายคน รายข้อ พร้อมทั้งสรุปปัญหารายข้ออย่างละเอียด

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติภาคบรรยาย

เลือกเฉพาะข้อที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ ฉบับที่ตอบไม่ครบ ควรจัดแยกไว้ต่างหาก การวิเคราะห์ในขั้นนี้ คือ การตรวจให้คะแนนแต่ละคน แต่ละข้อ แจกแจงความถี่ และคำนวณค่าต่าง ๆ เป็นรายข้อ และเป็นกลุ่มคนดังนี้

(1) ค่าเฉลี่ย มัธยฐาน ฐานนิยม

(2) พิสัย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปรปรวน

(3) ความเบ้ ความโด่งแบน

(4) สหสัมพันธ์ระหว่างข้อ (Inter item correlation)

(5) สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวม (item – total correlation)

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์รายข้อ

การคำนวณค่าต่างๆ เป็นรายข้อทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการตอบเป็นรายข้อ คือ

(1) ข้อใดบ้างมีผู้ตอบมาก/น้อย

(2) ข้อใดมีความสัมพันธ์กับข้อใดสูงหรือต่ำ

(3) ข้อใดมีความสัมพันธ์กับคะแนนรวมสูงหรือต่ำ

(4) ลักษณะการแจกแจงข้อมูลของคนเป็นรายข้อเป็นอย่างไร ลักษณะการแจกแจงของแต่ละข้อเหมือนกันหรือไม่ โดยพิจารณาจากค่าความเบ้และความโด่ง-แบน

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์คะแนนรวม

การเสนอลักษณะการแจกแจงข้อมูลกลุ่ม จะทำให้ได้ข้อสรุปว่า คะแนนเป็นอย่างไร ปรกติ หรือเบ้ แบบวัดนี้มีผู้ตอบได้มากหรือน้อย ค่าสถิติภาคบรรยายช่วยอธิบายลักษณะของแบบวัดนี้

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ค่าความตรง (Validity)

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ความตรงจำแนกได้ 3 ประเภทใหญ่ คือ ความตรงตามเนื้อหา ความตรงตามทฤษฎี และความตรงตามเกณฑ์ การหาค่าความตรงประเภทต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน คือ

(1) ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

การหาความตรงตามเนื้อหาจะไม่มีค่าหรือตัวเลข หากแต่ใช้การบรรยายแทน โดยพิจารณาจากตารางโครงสร้างว่า ผู้สร้างได้จำแนกเนื้อหาอย่างถูกต้องเหมาะสม ครบถ้วนหรือไม่ ความตรงเชิงเนื้อหาที่ได้จากตารางโครงสร้าง จำแนกเป็นความตรงตามเนื้อหารายข้อกับความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ

ความตรงตามเนื้อหารายข้อ (Item Content Validity) ได้จากการวิเคราะห์ว่า ข้อความแต่ละข้อมีความสอดคล้องกับเนื้อหาอย่างถูกต้องสมบูรณ์หรือไม่ การจำแนกเนื้อหาออกเป็นข้อความมีความถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วนหรือไม่ ข้อความแต่ละข้อวัดเนื้อหาเหล่านี้ได้จริงหรือไม่

ความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ (Test Content Validity) ได้จากการวิเคราะห์ว่าเครื่องมือนี้มีความเป็นตัวแทนของประชากรเนื้อหาอย่างครบถ้วน ถูกต้องสมบูรณ์หรือไม่ การจำแนกเนื้อหาออกเป็นหมวด หน่วย เรื่อง ถูกต้องหรือไม่ และ ข้อความที่ปรากฏในเครื่องมือเป็นสัดส่วนตามน้ำหนักของเนื้อหาที่จำแนกหรือไม่

(2) ความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity)

ความตรงชนิดนี้นิยมใช้กับการวัดเนื้อหาทางจิตวิทยาซึ่งเป็นนามธรรม ผู้สร้างต้องให้คำนิยามที่เป็นรูปธรรมหรือเป็นพฤติกรรมก่อน การตรวจสอบความตรงแบบนี้มี 2 วิธี คือ การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อความกับพฤติกรรมที่นิยาม กับ การวิเคราะห์ความตรงแบบแรก เป็นการพิจารณาความสอดคล้อง ระหว่างพฤติกรรมที่นิยามไว้กับข้อความที่เขียนขึ้นว่าสอดคล้องมากน้อยเพียงไร ส่วนแบบหลังเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลตัวเลขที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลนั้น

(3) ความตรงตามเกณฑ์ (Criterion Related Validity)

การหาค่าความตรงแบบนี้ ผู้พัฒนาเครื่องมือต้องระบุเกณฑ์ชัดเจน เช่น เกณฑ์คือลักษณะที่ปรากฏ การหาความตรงตามเกณฑ์ก็คือ การให้กลุ่มที่แสดงลักษณะปรากฏอยู่นั้นทดสอบกับแบบวัดที่สร้างขึ้น ถ้าพบว่าได้คะแนนสอดคล้องกัน ก็เรียกว่า แบบวัดนี้มีความตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นที่ 6 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (Reliability Coefficient)

การหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของเครื่องมือส่วนใหญ่ใช้การหาค่าความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) หรือความคงเส้นคงวา (Stability)

ขั้นที่ 7 การปรับปรุงเครื่องมือ

หลังจากที่วิเคราะห์ข้อความและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือแล้ว ผู้สร้างควรนำผลวิเคราะห์มาพิจารณารายข้อว่า จะตัดทิ้ง ปรับปรุง อย่างไร แล้วจึงดำเนินการแก้ไข แต่ให้อยู่ในตารางโครงสร้าง แล้วจึงไปทดลองกับกลุ่มใหม่ ทำเช่นนี้หลาย ๆ ครั้ง จนไม่มีข้อความใดที่จำเป็นต้องปรับปรุง จึงคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ แล้วสรุปผล

ขั้นที่ 8 ปรกติวิสัย (Norm)

ถ้าพัฒนาเครื่องมือไปถึงขั้นที่มีความเชื่อถือได้สูงแล้ว การหาค่าปรกติวิสัยจะช่วยให้การใช้เครื่องมือ การแปลความหมายเป็นไปได้ง่ายและสะดวก ค่าปรกติวิสัยนี้ส่วนใหญ่ได้จากกลุ่มจริงที่มีขนาดใหญ่และมีความเป็นตัวแทนของประชากร การคำนวณค่าปรกติวิสัยได้แก่ การคำนวณคะแนนมาตรฐานและการคำนวณค่าเปอร์เซนต์ไทล์ของข้อมูลกลุ่มใหญ่นั่นเอง

ขั้นที่ 9 การสรุปผล

เครื่องมือที่พัฒนาจนถึงขั้นสุดท้ายแล้วผู้สร้างจะต้องเขียนคู่มือการใช้ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อดังนี้

(1) แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องมือ

(2) กรอบการสร้าง ตารางโครงสร้าง

(3) ข้อความทั้งหมด (เครื่องมือวัด หรือแบบทดสอบ)

(4) การสรุปผลด้านคุณภาพ

(5) วิธีการใช้และการแปลผล

5.3 เกณฑ์ปกติ

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543ข : 313 – 317) ได้กล่าวว่า เกณฑ์ปกติ หมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้อย่างดีแล้ว และเป็นคะแนนตัวที่จะบอกระดับความสามารถของผู้สอบว่าอยู่ระดับใดของกลุ่มประชากร การสร้างเกณฑ์ปกติจึงขึ้นอยู่กับเกณฑ์ 3 ประการ

5.3.1 ความเป็นตัวแทนที่ดี การสุ่มกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่นิยามทำได้หลายวิธี เช่น สุ่มแบบธรรมดา สุ่มแบบแบ่งชั้น สุ่มแบบเป็นระบบ หรือสุ่มแบบเชิงกลุ่ม เป็นต้น เลือกสุ่มตามความเหมาะสม โดยการพิจารณาประชากรเป็นตัวสำคัญ ถ้าประชากรมีลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่มีคุณสมบัติแตกต่างกันมากนัก ใช้วิธีสุ่มแบบธรรมดาดีที่สุด ถ้าเป็นลักษณะมีสิ่งที่แตกต่างกันมากเช่น ขนาดโรงเรียนต่างกัน ระดับความสามารถแตกต่างกัน ทำเลที่ตั้งแตกต่างกันและมีผลต่อการเรียน กรณีนี้ควรใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ถ้าแต่ละหน่วยการสุ่ม เช่น โรงเรียน ห้องเรียน มีคุณลักษณะไม่แตกต่างกัน แต่แบ่งหน่วยการสุ่มไว้แล้ว การสุ่มแบบนี้ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มจะดีที่สุด 3 วิธีนี้ใช้ในการสุ่มเพื่อสร้างเกณฑ์ปกติมากที่สุด ดังนั้น ก่อนสร้างเกณฑ์ปกติต้องวางแผนการสุ่มให้ดีก่อน เพื่อให้เกณฑ์ปกติเชื่อมั่นได้

5.3.2 มีความเที่ยงตรง ในที่นี้หมายถึง การนำคะแนนดิบไปเทียบกับเกณฑ์ปกติที่ทำไว้แล้ว สามารถแปลความหมายได้ตรงกับความเป็นจริง เช่น คนหนึ่งสอบเลขได้ 20 คะแนน ตรงกับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 และตรงกับคะแนนที (T) 50 แปลว่าเป็นความสามารถปานกลางของกลุ่ม ความเป็นจริงจะเป็นอย่างตัวเลขในเกณฑ์ปกติดังกล่าวได้หรือไม่ ดังนั้นความสอดคล้องของคะแนนการสอบกับเกณฑ์ปกติตามความเป็นจริง จึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในการแปลความหมายของคะแนนการสอบแต่ละครั้ง

5.3.3 มีความทันสมัย เกณฑ์ปกตินั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของประชากรกลุ่มนั้น การพัฒนาคนมีอยู่ตลอดเวลา เทคโนโลยี สภาพแวดล้อม อาหารกินเหล่านี้ คนจะเก่งขึ้นหรืออ่อนลงได้ ดังนั้นเกณฑ์ปกติที่เคยศึกษาไว้นานหลายปี อาจมีความผิดพลาดจากความเป็นจริง จำเป็นต้องศึกษาใหม่หรือเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยอยู่เรื่อยๆ โดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ปกติควรจะเปลี่ยนทุกๆ 5 ปี

ชนิดของเกณฑ์ปกติ เกณฑ์ปกติแบ่งชนิดได้ตามลักษณะของประชากรและตามลักษณะของการใช้สถิติการเปรียบเทียบ การแบ่งตามลักษณะของประชากร แบ่งได้ดังนี้

1. เกณฑ์ปกติระดับชาติ (National norms) การสร้างเกณฑ์ปกติระดับชาตินั้นใช้ประชากรที่นิยามไว้มากมายทั่วประเทศ เช่น หาเกณฑ์ปกติของวิชาเลขคณิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระดับชาติ ก็ต้องสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั่วประเทศ หรือสุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมทั่วประเทศ จำนวนนักเรียนที่จะต้องสอบจึงมีมาก เพื่อให้รู้ว่าสร้างเมื่อปี พ.ศ. ใด ก็ต้องกำหนดวันเดือนปีการสร้างไว้ด้วย เพื่อคนใช้เกณฑ์ปกติจะได้รู้ว่าทันสมัยหรือไม่

2. เกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่น (Local norms) เป็นการสร้างเกณฑ์ปกติระดับเล็กลงมา เช่น ระดับจังหวัด หรือระดับอำเภอ การสร้างเกณฑ์ปกติระดับนี้ค่าใช้จ่ายจะน้อยลง และเป็นประโยชน์ในการเปรียบเทียบคะแนนของผู้สอบกับคนทั้งจังหวัดหรืออำเภอ ในการจัดการศึกษา บางครั้งจังหวัดแต่ละจังหวัดอาจเน้นเนื้อหาวิชาบางวิชาไม่เหมือนกัน โดยเฉพาะทางด้านวิชาชีพ บางจังหวัดเน้นเกษตร บางจังหวัดเน้นการประมง เป็นต้น วิชาที่มีการเน้นแตกต่างกัน การสร้างเกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่นจะมีประโยชน์มาก แต่วิชาพื้นฐานอื่นๆ ก็สามารถหาเกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่นได้เหมือนกัน เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบความสามารถในวิชาการของนักเรียนคนหนึ่งกับคนทั้งจังหวัดหรืออำเภอ ว่าเด็กคนหนึ่งสอบแล้วจะอยู่ระดับใด เก่งหรืออ่อนกว่าคนอื่นเพียงใด เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขได้

3. เกณฑ์ปกติของโรงเรียน (School norms) โรงเรียนบางแห่งมีขนาดใหญ่นักเรียนแต่ละชั้นมีจำนวนมาก เวลาสร้างข้อสอบแต่ละวิชา แต่ละระดับชั้นได้ดีมีมาตรฐานแล้ว จะสร้างเกณฑ์ปกติของโรงเรียนตนเองก็ได้ กรณีสร้างเกณฑ์ปกติของโรงเรียนเดียวหรือกลุ่มโรงเรียนในเครือ เรียกว่าเกณฑ์ปกติของโรงเรียน ใช้ประเมินเปรียบเทียบนักเรียนแต่ละคนกับนักเรียนส่วนรวมของโรงเรียน และใช้ประเมินการพัฒนาของโรงเรียนได้ด้วย โดยดูจากการศึกษาว่าแต่ละปีเด่นหรือด้อยกว่าปีที่สร้างเกณฑ์ปกติเอาไว้

การสร้างเกณฑ์ปกติมีการสร้างโดยยึดหลักการทางสถิติหลายอย่าง

1. เกณฑ์ปกติเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile norms) เกณฑ์แบบนี้สร้างจากคะแนนดิบที่มาจากประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดี แล้วดำเนินการตามวิธีการสร้างเกณฑ์ปกติ แต่พอถึงหาค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ก็หยุดแค่นั้น เกณฑ์ปกติแบบนี้เป็นคะแนนจัดอันดับเท่านั้น จะนำไปบวกลบกันไม่ได้ แต่สามารถเปรียบเทียบและแปลความหมายได้ เช่น เด็กคนหนึ่งสอบได้ 25 คะแนน ไปเทียบกับเกณฑ์ปกติตรงกับตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 80 แสดงว่าเขามีความสามารถเหนือคนอื่น 80% เกณฑ์ปกติเปอร์เซ็นต์ไทล์ใช้ควบคู่กับเกณฑ์ปกติคะแนนมาตรฐานอื่นๆ อยู่เสมอ เพราะแปลผลได้ง่าย ไม่ซับซ้อน

2. เกณฑ์ปกติคะแนนที (T-score norms) นิยมใช้กันมากเพราะเป็นคะแนนมาตรฐานสามารถนำมาบวกลบและเฉลี่ยได้ มีค่าเหมาะสมในการแปลความหมาย คือ มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 100 มีคะแนนเฉลี่ย 50 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10

3. เกณฑ์ปกติสเตไนน์ (Staninies norms) คะแนนแบบนี้เป็นคะแนนมาตรฐานชนิดหนึ่ง แต่มีค่าเพียง 9 ตัว (Standard nine points) ค่าตั้งแต่ 1 ถึง 9 คะแนน เฉลี่ยอยู่ที่ 5 คะแนน มีความเบี่ยงเบนมาตรฐานประมาณ 2 คะแนน วิธีการหามักจะเทียบจากเปอร์เซ็นต์ของความถี่ที่คะแนนเรียงตามค่าจะสะดวกกว่า

4. เกณฑ์ปกติตามอายุ (Age norms) แบบทดสอบมาตรฐานบางอย่างหาเกณฑ์ปกติตามอายุ เพื่อดูพัฒนาการในเรื่องเดียวกันว่า อายุต่างกันจะมีพัฒนาการอย่างไร โดยมากแบบทดสอบวัดเชาวน์ปัญญาและความถนัดจะหาเกณฑ์ปกติโดยวิธีนี้ ส่วนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์จะหาเฉพาะแบบทดสอบวิชาที่เป็นพื้นฐาน เช่น ภาษาและคณิตศาสตร์ เป็นต้น และคำนึงว่า เนื้อหาจะต้องไม่มีผลกับระดับอายุ เช่น เรื่องคำศัพท์สามารถหาได้ตั้งแต่อายุ 5 ปี ถึง 20 ปี ทั้งนี้เพื่อดูว่าศัพท์ที่กำหนดไว้จำนวนหนึ่งนั้น ถ้านักเรียนคนหนึ่งอายุ 10 ปี สอบได้จำนวนหนึ่ง เมื่อเทียบเกณฑ์ปกติ น่าจะเป็นความสามารถคำศัพท์เท่ากับอายุเท่าใด อาจจะเท่ากับเด็กอายุ 8 ปี 10 ปี หรือ 15 ปี

5. เกณฑ์ปกติตามระดับชั้น (Grade norms) เป็นการหาเกณฑ์ปกติตามระดับชั้นว่าคะแนนเท่าไรควรจะอยู่ระดับชั้นไหนจึงจะเหมาะสม แบบทดสอบที่จะทำเกณฑ์ปกติชนิดนี้ได้ต้องเป็นเนื้อหาเดียวกัน ดังนั้นการวัดที่มีเนื้อหาแตกต่างกันตามระดับชั้นจะทำไม่ได้ ทำให้ไม่รู้จะเปรียบเทียบแปลผลว่าอย่างไร วิชาที่นิยมมักจะเป็นวิชาพื้นฐาน เช่น คำศัพท์ คณิตศาสตร์เบื้องต้น แบบทดสอบก็ต้องออกความรู้ความสามารถที่กว้าง เช่น คำศัพท์ก็ให้ครอบคลุมตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วศึกษาดูว่าระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะได้กี่คะแนน ปีที่ 2 จะได้กี่คะแนนไปเรื่อยๆ จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะได้กี่คะแนน โดยมากแต่ละระดับชั้นก็จะเป็นช่วง คือ การแจกแจงของคะแนนจะซ้อนทับกันเป็นระยะไป เมื่อสร้างเสร็จแล้ว ถ้าเด็กคนหนึ่งมากสอบแบบทดสอบฉบับนี้ได้คะแนน 20 คะแนน และกำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แต่เมื่อเทียบแล้วเท่ากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะได้นำไปพัฒนาต่อ

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดสรุปได้ว่า การสร้างแบบวัดนั้นมีอยู่ 2 ขั้นด้วยกัน คือ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวัด และขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบวัดตามขั้นตอนดังกล่าวตรงตามหลักการ ทั้งนี้เพื่อให้ได้แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

บทที่ 3
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 119 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 53,131 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 11 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 1,043 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. จำแนกโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวบรวมรายชื่อโรงเรียน และจำนวนนักเรียน แล้วแบ่งโรงเรียนออกเป็น 4 ขนาด ตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ (ศิริลักษณ์ ศรีวนาสณฑ์. 2548 : ออนไลน์) ดังนี้

1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 499 คนลงมา

1.2 โรงเรียนขนาดกลาง คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 500 – 1,499 คน

1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 1,500 – 2,499 คน

1.4 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 2,500 คนขึ้นไป

จากการจำแนกโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าเขตพื้นที่การศึกษาที่ 2 มีโรงเรียนขนาดเล็ก 1 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนมีนักเรียนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. สุ่มโรงเรียนที่จะทำการศึกษาโดยวิธีการจับสลากรายชื่อโรงเรียนจากแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ตามการแบ่งกลุ่มโรงเรียนของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

3. สุ่มห้องเรียนในแต่ละโรงเรียน โดยใช้วิธีจับสลากห้องเรียน โรงเรียนละ 2 ห้องเรียน และให้นักเรียนทุกคนในห้องเรียนนั้นเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 4 จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

	โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง
เขตพื้นที่การศึกษาที่ 1		
ขนาดใหญ่พิเศษ	โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี	93
ขนาดใหญ่	โรงเรียนกุนนทรีรุทธารามวิทยาคม	100
ขนาดกลาง	โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ	97
ขนาดกลาง	โรงเรียนสุวรรณสุทธารามวิทยา	95
รวมเขตพื้นที่การศึกษาที่ 1		385
เขตพื้นที่การศึกษาที่ 2		
ขนาดใหญ่พิเศษ	โรงเรียนหอวัง	98
ขนาดใหญ่พิเศษ	โรงเรียนสตรีวิทยา 2	97
ขนาดกลาง	โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงหเสนี) 4	85
รวมเขตพื้นที่การศึกษาที่ 2		280
เขตพื้นที่การศึกษาที่ 3		
ขนาดใหญ่พิเศษ	โรงเรียนโพธิสารพิทยากร	91
ขนาดใหญ่พิเศษ	โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม	99
ขนาดกลาง	โรงเรียนวัดบวรมงคล	90
ขนาดกลาง	โรงเรียนแจงร้อนวิทยา	98
รวมเขตพื้นที่การศึกษาที่ 3		378
รวมทั้งสิ้น		1,043

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ด้านการรู้คิด ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบมาตราส่วน ตรวจสอบรายการ (Check list) ให้ตอบ 2 ตัวเลือก "ใช่" และ "ไม่ใช่" รวมจำนวน 14 ข้อ แบบวัดครอบคลุมลักษณะการรู้คิดด้านนิเทศศาสตร์ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของอารี พันธ์มณี (2540 : 235 – 253)

ตอนที่ 2 ด้านความสนใจ ลักษณะแบบวัดเป็นมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert) รวมจำนวน 24 ข้อ แบบวัดครอบคลุมลักษณะความสนใจ 2 ด้าน ดังนี้

1. สนใจอาชีพด้านนิเทศศาสตร์
2. สนใจข้อมูลข่าวสาร

ตอนที่ 3 ด้านบุคลิกภาพ ลักษณะแบบวัดเป็นมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Liker) รวมจำนวน 40 ข้อ แบบวัดครอบคลุมลักษณะบุคลิกภาพด้านนิเทศศาสตร์ 3 ด้าน ดังนี้

1. กล้าแสดงออก
2. กระตือรือร้นในการทำงาน
3. พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ด้านการรู้คิด

1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการรู้คิด

1.2 ศึกษานิยามจากทฤษฎี หลักการแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดด้านความคิดสร้างสรรค์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัด

1.3 ศึกษาแนวคิดจากบุคคลที่เกี่ยวข้องถึงลักษณะด้านการรู้คิด โดยการสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามแก่นักข่าว 10 คน นักแสดง 8 คน นักโฆษณา 17 คน นักประชาสัมพันธ์ 25 คน นักจัดรายการ 10 คน นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ 15 คน และนิสิตนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ 15 คน รวมจำนวน 100 คน แล้วผู้วิจัยประมวลคำตอบที่ได้จากการสำรวจนี้ เพื่อนำมาประกอบการกำหนดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์

1.4 เขียนนิยามศัพท์เฉพาะลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านการรู้คิด

1.5 เขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะลักษณะด้านการรู้คิด การเขียนข้อคำถามมีรายละเอียดดังนี้

1.5.1 แบบวัดด้านการรู้คิด ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบมาตราส่วน ตรวจสอบรายการ (Check list) ให้ตอบ 2 ตัวเลือก "ใช่" และ "ไม่ใช่" แบบวัดครอบคลุมลักษณะการรู้คิดด้านนิเทศศาสตร์ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ รวมจำนวน 15 ข้อ

1.6 ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดเบื้องต้นในด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นปรับปรุงและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์ภุชงค์ โรจน์แสงรักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบ จากนั้นคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์รวมทั้งสิ้น 14 ข้อ ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 ถึง 1.0 แล้วทำการปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.7 ทดสอบกับกลุ่มนักเรียน นำแบบวัดซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 100 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ โดยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์แต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบวัด (Corrected item to total correlation) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ได้ข้อที่อยู่ในเกณฑ์จำนวน 14 ข้อ มีค่า r ระหว่าง .23 - .62 จากนั้นนำผลการตรวจให้คะแนนมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านการรู้คิด ทั้งฉบับ .7825

1.8 ทดสอบกับกลุ่มรู้ชัด (Known Groups) นำแบบวัดที่คัดเลือกได้จากการข้อ 1.7 มาปรับปรุงเป็นรายข้อ แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มรู้ชัด เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชานิเทศศาสตร์ จำนวน 50 คน แล้วนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านการรู้คิด ทั้งฉบับ .8116 เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

1.9 นำแบบวัดที่คัดเลือกได้จากข้อ 1.8 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,043 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัด โดยหาคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized T-Score) จากการหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

1.10 จัดทำคู่มือการใช้แบบวัดที่สร้างขึ้น

ตัวอย่างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านการรู้คิด

คำชี้แจง

1. แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ฉบับนี้ต้องการถามเกี่ยวกับการรู้คิดของนักเรียน
2. ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง "ใช่" สำหรับกิจกรรมที่นักเรียนมีลักษณะด้านนั้นๆ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง "ไม่ใช่" สำหรับกิจกรรมที่นักเรียนไม่มีลักษณะด้านนั้นเลย **โปรดตอบทุกข้อ**

ข้อที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
	<u>ลักษณะการรู้คิด ความคิดสร้างสรรค์</u>		
0	ข้าพเจ้าดัดแปลงวัสดุที่เหลือใช้ ให้เป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ		
00	ในการเสนอผลงานหรือรายงานหน้าชั้นเรียน ข้าพเจ้ามีวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจกว่าคนอื่น		

เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนนแต่ละข้อมีน้ำหนักคะแนน ดังต่อไปนี้

ใช่ ให้คะแนน 1 คะแนน

ไม่ใช่ ให้คะแนน 0 คะแนน

2. ด้านความสนใจ

2.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านความสนใจ

2.2 ศึกษานิยามจากทฤษฎี หลักการแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดด้านความสนใจอาชีพนิเทศศาสตร์ ความสนใจข้อมูลข่าวสาร เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัด

2.3 ศึกษาแนวคิดจากบุคคลที่เกี่ยวข้องถึงลักษณะด้านการรู้คิด โดยการสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามแก่นักข่าว 10 คน นักแสดง 8 คน นักโฆษณา 17 คน นักประชาสัมพันธ์ 25 คน นักจัดรายการ 10 คน นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ 15 คน และนิสิตนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ 15 คน รวมจำนวน 100 คน แล้วผู้วิจัยประมวลคำตอบที่ได้จากการสำรวจนี้ เพื่อนำมาประกอบการกำหนดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์

2.4 เขียนนิยามศัพท์เฉพาะลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านความสนใจ

2.5 เขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะลักษณะด้านความสนใจ การเขียนข้อคำถามมีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 แบบวัดเป็นมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert) รวมจำนวน 51 ข้อ แบบวัดครอบคลุมลักษณะความสนใจ 2 ด้าน ได้แก่ สนใจอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 30 ข้อ และสนใจข้อมูลข่าวสาร จำนวน 21 ข้อ

2.6 ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดเบื้องต้นในด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นปรับปรุงและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์ภุชงค์ โรจน์แสงรักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบ จากนั้นคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์รวมทั้งสิ้น 42 ข้อ ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 ถึง 1.0 แล้วทำการปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.7 ทดสอบกับกลุ่มนักเรียน นำแบบวัดซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 100 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ วิเคราะห์ค่า t-test เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (t) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์รวมทั้งสิ้น 24 ข้อ ได้แก่ สนใจอาชีพนิเทศศาสตร์ จำนวน 12 ข้อ และสนใจข้อมูลข่าวสาร จำนวน 12 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.171 – 10.814 จากนั้นนำผลการตรวจให้คะแนนมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านความสนใจทั้งฉบับ .8814

2.8 ทดสอบกับกลุ่มรู้ชัด (Known Groups) นำแบบวัดที่คัดเลือกได้จากการข้อ 2.7 มาปรับปรุงเป็นรายข้อ แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มรู้ชัด เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชานิเทศศาสตร์ จำนวน 50 คน แล้วนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านความสนใจทั้งฉบับ .8949 เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

2.9 นำแบบวัดที่คัดเลือกได้จากข้อ 2.8 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,043 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัด โดยหาคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized T-Score) จากการหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

2.10 จัดทำคู่มือการใช้แบบวัดที่สร้างขึ้น

ตัวอย่างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านความสนใจ

คำชี้แจง

ให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านบ้างเป็นบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกของท่านเลย

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ลักษณะด้านความสนใจ					
	สนใจอาชีพด้านนิเทศศาสตร์					
0	ข้าพเจ้าสนใจที่จะศึกษาต่อด้านสาขาวิชานิเทศศาสตร์..	.....	.....	.....	.....	.....
	สนใจข้อมูลข่าวสาร					
00	ข้าพเจ้ามักจะติดตามข่าวสารบ้านเมือง.....	.....	.....	.....	.....	.....

เกณฑ์การให้คะแนน

กำหนดการให้คะแนนดังนี้

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

3. ด้านบุคลิกภาพ

3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพ

3.2 ศึกษานิยามจากทฤษฎี หลักการแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดด้านบุคลิกภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัด

3.3 ศึกษาแนวคิดจากบุคคลที่เกี่ยวข้องถึงลักษณะด้านบุคลิกภาพ โดยการสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามแก่นักข่าว 10 คน นักแสดง 8 คน นักโฆษณา 17 คน นักประชาสัมพันธ์ 25 คน นักจัดรายการ 10 คน นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ 15 คน และนิสิตนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ 15 คน รวมจำนวน 100 คน แล้วผู้วิจัยประมวลคำตอบที่ได้จากการสำรวจนี้ เพื่อนำมาประกอบการกำหนดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์

3.4 เขียนนิยามศัพท์เฉพาะลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านบุคลิกภาพ

3.5 เขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะลักษณะด้านบุคลิกภาพ การเขียนข้อคำถามมีรายละเอียดดังนี้

3.5.1 แบบวัดเป็นมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert) รวมจำนวน 107 ข้อ แบบวัดครอบคลุมลักษณะบุคลิกภาพด้านนิเทศศาสตร์ 3 ด้าน ได้แก่ กล้าแสดงออก จำนวน 34 ข้อ กระตือรือร้นในการทำงาน จำนวน 39 ข้อ และพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น จำนวน 34 ข้อ

3.6 ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดเบื้องต้นในด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นปรับปรุงและ

นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์ภุชงค์ โรจน์แสงรักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบ จากนั้นคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์รวมทั้งสิ้น 82 ข้อ ซึ่งมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 ถึง 1.0 แล้วทำการปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.7 ทดสอบกับกลุ่มนักเรียน นำแบบวัดซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นโดยผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 100 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ วิเคราะห์ค่า t-test เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (t) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์รวมทั้งสิ้น 40 ข้อ ได้แก่ กล้าแสดงออก จำนวน 14 ข้อ กระตือรือร้น จำนวน 15 ข้อ และพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น จำนวน 11 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 1.992 – 9.406 จากนั้นนำผลการตรวจให้คะแนนมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านบุคลิกภาพทั้งฉบับ .9161

3.8 ทดสอบกับกลุ่มรู้ชัด (Known Groups) นำแบบวัดที่คัดเลือกได้จากการข้อ 3.8 มาปรับปรุงเป็นรายข้อ แล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มรู้ชัด เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชานิเทศศาสตร์ จำนวน 50 คน แล้วนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านความสนใจทั้งฉบับ .9146 เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

3.9 นำแบบวัดที่คัดเลือกได้จากข้อ 3.8 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,043 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัด โดยหาคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized T-Score) จากการหาตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

3.10 จัดทำคู่มือการใช้แบบวัดที่สร้างขึ้น

ตัวอย่างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านบุคลิกภาพ

คำชี้แจง

ให้ท่านอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับบุคลิกภาพหรือพฤติกรรมของท่านมากที่สุด ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับลักษณะของท่านมากที่สุด
จริงมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับลักษณะของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับลักษณะของท่านบ้างเป็นบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับลักษณะของท่านน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับลักษณะของท่านเลย

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริงมาก	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
	ลักษณะด้านพฤติกรรม					
	กล้าแสดงออก					
0	ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในตนเองในระดับสูงเมื่อต้องแสดงออกต่อหน้าคนจำนวนมาก.....	.....	.....	.....	.....	.....
	กระตือรือร้นในการทำงาน					
00	ข้าพเจ้าใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
	พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น					
000	ข้าพเจ้าชอบการติดต่อกับผู้คน.....	....	.....	.....	.....	.....

เกณฑ์การให้คะแนน

กำหนดการให้คะแนนดังนี้

ข้อความ	จริงที่สุด	จริงมาก	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียน และนัดหมายกำหนดวัน เวลา เพื่อนำแบบวัดไปทดสอบ

2. เตรียมแบบวัดให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้ง วางแผนการดำเนินการล่วงหน้า และผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ก่อนดำเนินการสอบอธิบายให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเข้าใจวัตถุประสงค์ และวิธีทำแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ให้เข้าใจ

4. นำผลการวัดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบวัดก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
2. ค่าสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ โดยหาพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2545 : 150)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดด้านการรู้คิด โดยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์แต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบวัด (Corrected item to total correlation) (สุณี รักษาเกียรติศักดิ์. 2537 : 61 – 63)

$$r_{XY} = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนเป็นรายข้อของแต่ละบุคคล

ΣY แทน ผลรวมของคะแนนรวมแต่ละด้านของแต่ละบุคคล

ΣX^2 แทน ผลรวมของ X แต่ละตัวยกกำลังสอง

ΣY^2 แทน ผลรวมของ Y แต่ละตัวยกกำลังสอง

ΣXY แทน ผลรวมของผลคูณของ X กับ Y ทุกคู่

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดด้านความสนใจและด้านบุคลิกภาพเป็นรายข้อ โดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 215)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าดัชนีอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

X_H แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง

X_L แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ

S_H^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง

S_L^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ

n_H แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูง

n_L แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มต่ำ

2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านการรู้คิด โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder Richardson (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2545 : 157)

$$r_{tt} = \left[\frac{n}{n-1}\right]\left[\frac{S_t^2 - \sum pq}{S_t^2}\right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ

p แทน สัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่งๆ

$$= \frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$$

q แทน สัดส่วนของผู้ที่ทำผิดในข้อหนึ่งๆ คือ = 1- p

S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

2.5 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านความสนใจและด้านบุคลิกภาพ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient, α) ของครอนบัค (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2545 : 158)

$$\alpha = \frac{n}{n-1}\left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right)$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

N แทน ผลรวมของคะแนนเป็นรายข้อของแต่ละบุคคล

S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของข้อสอบรายข้อ

S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของทั้งฉบับ

3. สร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) โดยหาคะแนนทีปกติจากการหาตำแหน่งเปอร์เซนต์ไทล์ (Percentile Score) แล้วนำค่าเปอร์เซนต์ที่ได้ไปเปิดตารางสำหรับเปลี่ยนเป็นคะแนนที (Normalized T-Score) ซึ่งหาเปอร์เซนต์ไทล์จากสูตรดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2545 : 214 – 219)

$$PR = 100\{cf - (f/2)\}/N$$

เมื่อ PR แทน ตำแหน่งเปอร์เซนไทล์
f แทน ความถี่คะแนน
cf แทน ความถี่สะสม
N แทน จำนวนนักเรียน

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\overline{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
SD	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r_{tt}	แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านการรู้คิด
α	แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านความสนใจ และแบบวัดด้านบุคลิกภาพ
r	แทน ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามด้านการรู้คิด
t	แทน ค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามด้านความสนใจและด้านบุคลิกภาพ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น
2. การทดสอบกับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
   2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์
   2.2 การหาความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์
3. การทดสอบกับกลุ่มรู้ชัด
   3.1 ค่าสถิติพื้นฐานและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัด
   3.2 การหาความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์
4. การหาเกณฑ์ปกติ
   4.1 ค่าสถิติพื้นฐานและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัด
   4.2 หาคะแนนเกณฑ์ปกติของแบบวัด (Norms)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ที่สร้างขึ้น จำนวน 173 ข้อ ไปตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิเทศศาสตร์และด้านจิตวิทยาการแนะแนว จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์ภุชงค์ โรจน์แสงรักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามในแต่ละด้านเป็นรายข้อ ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

ปรากฏว่า ได้ข้อคำถามที่สามารถวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ได้ตรงตามนิยาม จำนวน 139 ข้อ ซึ่งทุกข้อที่ผ่านการพิจารณา มีค่า IOC ระหว่าง .60 – 1.00 (รายละเอียดดังภาคผนวก ก) และผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกข้อคำถามไว้ใช้ในการศึกษาครั้งต่อไป

2. การทดสอบกับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.1 ผู้วิจัยได้นำแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้คิด ด้านความสนใจ และด้านบุคลิกภาพ ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน และได้นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ด้านการรู้คิดหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนของแบบวัดแต่ละข้อกับคะแนนรวมแต่ละด้านของแบบวัด (Correlated Item to total correlation) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ด้านความสนใจและด้านบุคลิกภาพ หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิค 25% ในการแบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ และใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนสูงกับกลุ่มที่มีคะแนนต่ำ แล้วคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนข้อและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

แบบวัด	จำนวนข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
แบบวัดด้านการรู้คิด		
ความคิดสร้างสรรค์	14	.23 - .62
รวม	**14**	**.23 - .62**
แบบวัดด้านความสนใจ		
ความสนใจอาชีพด้านนิเทศศาสตร์	12	2.171 – 9.675
ความสนใจข้อมูลข่าวสาร	12	3.137 – 10.814
รวม	**24**	**2.171 – 10.814**
แบบวัดด้านบุคลิกภาพ		
กล้าแสดงออก	14	2.387 – 7.748
กระตือรือร้นในการทำงาน	15	1.992 – 9.406
พฤติกรรมติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น	11	2.071 – 7.632
รวม	**40**	**1.992 – 9.406**

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่า แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการรู้คิด ได้ข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ จำนวน 14 ข้อ ค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าอยู่ระหว่าง .23 - .62 ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า .20 ขึ้นไป สำหรับแบบวัดด้านความสนใจและแบบวัดด้านบุคลิกภาพใช้เทคนิค 25% ในการแบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ และใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนสูงกับกลุ่มที่มีคะแนนต่ำ แล้วคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่าแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสนใจ ได้ข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ จำนวน 24 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง 2.171 – 10.814 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ ได้ข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง 1.992 – 9.406 จากการคัดเลือกข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ได้แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 78 ข้อ (รายละเอียดดังภาคผนวก ก) เพื่อใช้ในการทดสอบครั้งต่อไป

2.2 ผู้วิจัยได้นำแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยด้านการรู้คิด 14 ข้อ ด้านความสนใจ 24 ข้อ และด้านบุคลิกภาพ 40 ข้อ รวม 78 ข้อ ที่ได้จากการหาค่าอำนาจจำแนกกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ โดยด้านการรู้คิดใช้วิธีการ KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน ส่วนด้านความสนใจและบุคลิกภาพ ใช้วิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ทั้งรายข้อและโดยรวม (รายละเอียดดังภาคผนวก ก) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

แบบวัด	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่น
แบบวัดด้านการรู้คิด		
ความคิดสร้างสรรค์	14	.7825
รวม	**14**	**.7825**
แบบวัดด้านความสนใจ		
ความสนใจอาชีพด้านนิเทศศาสตร์	12	.8594
ความสนใจข้อมูลข่าวสาร	12	.8579
รวม	**24**	**.8814**
แบบวัดด้านบุคลิกภาพ		
กล้าแสดงออก	14	.8740
กระตือรือร้นในการทำงาน	15	.9101
พฤติกรรมติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น	11	.7288
รวม	**40**	**.9161**

จากตาราง 6 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่า แบบวัดด้านการรู้คิดมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับต่ำสุด คือ .7825 แบบวัดด้านความสนใจรวมทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น .8814 และแบบวัดด้านบุคลิกภาพมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับสูงสุด คือ .9161 ส่วนค่าความเชื่อมั่นรายด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านกระตือรือร้นในการทำงาน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9101 และค่าความเชื่อมั่นรายด้านที่มีค่าต่ำสุด คือ ด้านพฤติกรรมติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7288

3. การทดสอบกับกลุ่มรู้ชัด

3.1 หลังจากหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์กับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ไปทำการทดสอบกับกลุ่มรู้ชัด (Known Group) ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขานิเทศศาสตร์ จำนวน 50 คน เพื่อนำผลคะแนนมาที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งรายด้านและโดยรวม ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตาราง 7 (รายละเอียดดังภาคผนวก ก)

ตาราง 7 คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์รายด้านและโดยรวมของกลุ่มรู้ชัด (Known Group) (N = 50 คน)

ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์	จำนวนข้อ	คะแนนเต็ม	$\overline{X}$	SD	การแปลผล
ด้านการรู้คิด					
ความคิดสร้างสรรค์	14	14	9.920	3.319	ระดับปานกลาง
ด้านความสนใจ					
ความสนใจอาชีพด้านนิเทศศาสตร์	12	60	43.480	6.402	ระดับมาก
ความสนใจข้อมูลข่าวสาร	12	60	41.940	7.049	ระดับมาก
รวม	24	120	85.420	11.697	ระดับมาก
ด้านบุคลิกภาพ					
กล้าแสดงออก	14	70	45.540	9.049	ระดับมาก
กระตือรือร้นในการทำงาน	15	75	55.240	6.039	ระดับมาก
พฤติกรรมติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น	11	55	37.900	5.296	ระดับมาก
รวม	40	200	138.680	16.934	ระดับมาก

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มรู้ชัด พบว่า แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ โดยรวมด้านการรู้คิดมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 9.920 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.319 ส่วนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านความสนใจมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 85.420 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 11.697 และด้านบุคลิกภาพมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 138.680 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 16.934 เมื่อวิเคราะห์ลักษณะที่พึงประสงค์รายด้านของแบบวัดด้านความสนใจ พบว่ามีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 41.940 - 43.480 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.402 - 7.049 ส่วนลักษณะที่พึงประสงค์รายด้านของแบบวัดด้านบุคลิกภาพ พบว่ามีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 37.900 - 55.240 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.296 - 9.049

3.2 จากนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ โดยด้านการรู้คิดใช้วิธีการ KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน ส่วนด้านความสนใจและบุคลิกภาพ ใช้วิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ทั้งรายข้อและโดยรวม (รายละเอียดดังภาคผนวก ก) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของกลุ่มรู้ชัด (Known Group)

แบบวัด	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่น
แบบวัดด้านการรู้คิด		
ความคิดสร้างสรรค์	14	.8116
รวม	**14**	**.8116**
แบบวัดด้านความสนใจ		
ความสนใจอาชีพด้านนิเทศศาสตร์	12	.8401
ความสนใจข้อมูลข่าวสาร	12	.8699
รวม	**24**	**.8949**
แบบวัดด้านบุคลิกภาพ		
กล้าแสดงออก	14	.9040
กระตือรือร้นในการทำงาน	15	.8097
พฤติกรรมติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น	11	.7480
รวม	**40**	**.9146**

จากตาราง 8 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของกลุ่มรู้ชัด (Known Group) ปรากฏว่า แบบวัดด้านการรู้คิดมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับต่ำสุด คือ .8116 แบบวัดด้านความสนใจ มีค่าความเชื่อมั่น .8949 และแบบวัดด้านบุคลิกภาพมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับสูงสุด คือ .9146 ส่วนค่าความเชื่อมั่นรายด้านที่มีค่าสูงสุด คือ ด้านกล้าแสดงออก มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9040 และค่าความเชื่อมั่นรายด้านที่มีค่าต่ำสุด คือ ด้านพฤติกรรมติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7480

4. การหาเกณฑ์ปกติ (Norms)

4.1 ค่าสถิติพื้นฐานและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัด

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,043 คน และนำผลที่ได้มาหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์รายด้านและโดยรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (N = 1,043 คน)

ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์	จำนวนข้อ	คะแนนเต็ม	$\overline{X}$	SD	การแปลผล
ด้านการรู้คิด					
ความคิดสร้างสรรค์	14	14	7.818	3.066	ระดับปานกลาง
ด้านความสนใจ					
ความสนใจอาชีพด้านนิเทศศาสตร์	12	60	36.308	8.379	ระดับมาก
ความสนใจข้อมูลข่าวสาร	12	60	41.940	6.121	ระดับมาก
รวม	24	120	78.248	14.500	ระดับมาก
ด้านบุคลิกภาพ					
กล้าแสดงออก	14	70	39.881	9.721	ระดับมาก
กระตือรือร้นในการทำงาน	15	75	52.610	8.863	ระดับมาก
พฤติกรรมติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น	11	55	36.235	6.226	ระดับมาก
รวม	40	200	128.726	20.810	ระดับมาก

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์โดยรวมด้านการรู้คิดมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 7.818 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.066 ส่วนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านความสนใจมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 78.248 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 14.500 และด้านบุคลิกภาพมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 128.726 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 20.810 เมื่อวิเคราะห์ลักษณะที่พึงประสงค์รายด้านของแบบวัดด้านความสนใจ พบว่ามีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 36.308 - 41.940 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.121 - 8.379 ส่วนลักษณะที่พึงประสงค์รายด้านของแบบวัดด้านบุคลิกภาพ พบว่ามีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 36.235 - 52.610 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.226 - 9.721

4.2 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์

ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ที่ได้จากการนำไปใช้กับนักเรียนจำนวน 1,043 คน มาสร้างเกณฑ์ปกติ โดยแปลงคะแนนดิบของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score จำแนกเป็น

1. เกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิด
2. เกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านความสนใจ
3. เกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตาราง 10 – 14

ตาราง 10 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการรู้คิด : คะแนนมาตรฐานปกติ T – score การแจกแจงความถี่ ร้อยละของความถี่ ความถี่สะสม และร้อยละของความถี่สะสมของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านการรู้คิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (N = 1,043)

T – score	คะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการรู้คิด	ความถี่	ร้อยละความถี่	ความถี่สะสม	ร้อยละของความถี่สะสม
71	14	39	3.739	1043	100.000
67	13	21	2.013	1004	96.261
64	12	48	4.602	983	94.247
61	11	78	7.478	935	89.645
57	10	121	11.601	857	82.167
54	9	134	12.848	736	70.566
50	8	155	14.861	602	57.718
46	7	130	12.464	447	42.857
43	6	108	10.355	317	30.393
40	5	69	6.616	209	20.038
37	4	51	4.890	140	13.423
35	3	24	2.301	89	8.533
33	2	23	2.205	65	6.232
30	1	20	1.918	42	4.027
27	0	22	2.109	22	2.109
รวม		1043	100.000		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 10 แสดงคะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านการรู้คิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ให้อยู่ในรูปของคะแนนเกณฑ์ปกติ T – score

เกณฑ์การแปลความหมายลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านการรู้คิด

ผู้วิจัยแปลงคะแนนดิบของลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิด ให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการรู้คิด ดังนี้ (ทองห่อ วิภาวิน. 2524 : 130)

ค่าคะแนนมาตรฐานปกติ T – score	การแปลความหมาย
T – score ตั้งแต่ T65 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิดสูงมาก
T – score ตั้งแต่ T55 – T64	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิดสูง
T – score ตั้งแต่ T45 – T54	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิดปานกลาง
T – score ตั้งแต่ T35 – T44	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิดต่ำ
T – score ตั้งแต่ T35 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิดต่ำมาก

ตาราง 11 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสนใจ : คะแนนมาตรฐานปกติ T – score การแจกแจงความถี่ ร้อยละของความถี่ ความถี่สะสม และร้อยละของความถี่สะสมของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านความสนใจ (โดยรวม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (N = 1,043)

T – score	คะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสนใจ (โดยรวม)	ความถี่	ร้อยละความถี่	ความถี่สะสม	ร้อยละของความถี่สะสม
83	120	1	0.096	1043	100.000
81	-	-	-	1042	99.904
80	116	1	0.096	1042	99.904
78	-	-	-	1041	99.808
77	112	3	0.288	1041	99.808
75	110	2	0.192	1038	99.521
70	104 - 108	19	1.822	1036	99.329
65	96 - 103	51	4.890	1017	97.507
60	90 - 95	106	10.163	966	92.617
55	84 - 89	151	14.477	860	82.454
50	79 - 83	180	17.258	709	67.977
45	72 - 78	236	22.627	529	50.719
40	66 - 71	142	13.615	293	28.092
35	59 - 65	92	8.821	151	14.477
30	54 - 58	39	3.739	59	5.657
25	46 - 53	15	1.438	20	1.918
24	44	1	0.096	5	0.479
22	43	2	0.192	4	0.384
20	42	1	0.096	2	0.192
17	33	1	0.096	1	0.096
รวม		1043	100.000		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 11 แสดงคะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านความสนใจ (โดยรวม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ให้อยู่ในรูปของคะแนนเกณฑ์ปกติ T – score

ตาราง 12 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสนใจ : คะแนนมาตรฐานปกติ T – score และคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสนใจของแต่ละองค์ประกอบ และโดยรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (N = 1,043)

T – score	คะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านความสนใจ		
	องค์ประกอบด้านสนใจอาชีพนิเทศศาสตร์	องค์ประกอบด้านสนใจข้อมูลข่าวสาร	ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสนใจ (โดยรวม)
83	-	-	120
81	60	-	-
80	-	-	116
78	59	60	-
77	58	-	112
75	-	58	110
70	55 - 57	54 - 57	104 - 108
65	52 - 54	49 - 53	96 - 103
60	48 - 51	45 - 48	90 - 95
55	45 - 47	41 - 44	84 - 89
50	42 - 44	37 - 40	79 - 83
45	39 - 41	33 - 36	72 - 78
40	36 - 38	28 - 32	66 - 71
35	34 - 35	23 - 27	59 - 65
30	30 - 33	19 - 22	54 - 58
25	27 - 29	15 - 18	46 - 53
24	26	13 - 14	44
22	25	-	43
20	24	12	42
17	20	-	33

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 12 แสดงคะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยแปลงคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านความสนใจของแต่ละองค์ประกอบและโดยรวม ให้อยู่ในรูปของคะแนนเกณฑ์ปกติ T – score

เกณฑ์การแปลความหมายลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านความสนใจ

ผู้วิจัยแปลงคะแนนดิบของลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิด ให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสนใจ ดังนี้ (ทองห่อ วิภาวิน. 2524 : 130)

ค่าคะแนนมาตรฐานปกติ T – score	การแปลความหมาย
T – score ตั้งแต่ T65 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านความสนใจสูงมาก
T – score ตั้งแต่ T55 – T64	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านความสนใจสูง
T – score ตั้งแต่ T45 – T54	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านความสนใจปานกลาง
T – score ตั้งแต่ T35 – T44	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านความสนใจต่ำ
T – score ตั้งแต่ T35 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านความสนใจต่ำมาก

ตาราง 13 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ : คะแนนมาตรฐานปกติ T – score การแจกแจงความถี่ ร้อยละของความถี่ ความถี่สะสม และร้อยละของความถี่สะสมของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านบุคลิกภาพ (โดยรวม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (N = 1,043)

T – score	คะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ (โดยรวม)	ความถี่	ร้อยละความถี่	ความถี่สะสม	ร้อยละของความถี่สะสม
81	200	2	0.192	1043	100.000
79	-	-	-	1041	99.808
78	192	1	0.096	1041	99.808
77	191	1	0.096	1040	99.712
76	185	1	0.096	1039	99.616
75	182-183	3	0.288	1038	99.521
70	173-181	17	1.630	1035	99.233
65	159-172	47	4.506	1018	97.603
60	148-158	99	9.492	971	93.097
55	139-147	148	14.190	872	83.605
50	129-138	200	19.175	724	69.415
45	120-128	205	19.655	524	50.240
40	109-119	168	16.107	319	30.585
35	99-108	87	8.341	151	14.477
30	84-98	42	4.027	64	6.136
25	65-83	17	1.630	22	2.109
20	49-61	4	0.384	5	0.479
17	48	1	0.096	1	0.096
รวม		1043	100.000		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 13 แสดงคะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านบุคลิกภาพ (โดยรวม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ให้อยู่ในรูปของคะแนนเกณฑ์ปกติ T – score

ตาราง 14 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ : คะแนนมาตรฐานปกติ T – score และคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพของแต่ละองค์ประกอบ และโดยรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (N = 1,043)

T – score	คะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านบุคลิกภาพ			
	องค์ประกอบด้านกล้าแสดงออก	องค์ประกอบด้านกระตือรือร้นในการทำงาน	องค์ประกอด้านพฤติกรรมการสื่อสารกับบุคคลอื่น	ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ (โดยรวม)
81	70	-	-	200
79	-	-	55	-
78	68	-	-	192
77	-	-	54	191
76	67	75	-	185
75	66	-	53	182 - 183
70	61 - 65	71	49 - 52	173 - 181
65	55 - 60	66 - 70	46 - 48	159 - 172
60	50 - 54	62 - 65	43 - 45	148 - 158
55	45 - 49	57 - 61	40 - 42	139 - 147
50	40 - 44	53 - 56	37 - 39	129 - 138
45	35 - 39	48 - 52	34 - 36	120 - 128
40	30 - 34	45 - 47	31 - 33	109 - 119
35	26 - 29	41 - 44	27 - 30	99 - 108
30	21 - 25	35 - 40	23 - 26	84 - 98
25	18 - 20	24 - 34	18 - 22	65 - 83
20	17	15 - 23	15 -17	49 - 61
17	14	-	-	48

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 14 แสดงคะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยแปลงคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านบุคลิกภาพของแต่ละองค์ประกอบและโดยรวม ให้อยู่ในรูปของคะแนนเกณฑ์ปกติ T – score

เกณฑ์การแปลความหมายลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านบุคลิกภาพ

ผู้วิจัยแปลงคะแนนดิบของลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพ ให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ ดังนี้ (ทองห่อ วิภาวิน. 2524 : 130)

ค่าคะแนนมาตรฐานปกติ T – score	การแปลความหมาย
T – score ตั้งแต่ T65 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพสูงมาก
T – score ตั้งแต่ T55 – T64	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพสูง
T – score ตั้งแต่ T45 – T54	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพปานกลาง
T – score ตั้งแต่ T35 – T44	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพต่ำ
T – score ตั้งแต่ T35 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพต่ำมาก

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 11 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 1,043 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 78 ข้อ แบบวัดมี 3 ตอน ครอบคลุมลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ 6 ด้าน ดังนี้

ตอนที่ 1 ด้านการรู้คิด แบบวัดครอบคลุมลักษณะการรู้คิด ด้านความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 2 ด้านความสนใจ แบบวัดครอบคลุมลักษณะความสนใจ จำนวน 24 ข้อ

ตอนที่ 3 ด้านบุคลิกภาพ แบบวัดครอบคลุมลักษณะบุคลิกภาพด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 40 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียน และนัดหมายกำหนดวัน เวลา เพื่อนำแบบวัดไปทดสอบ

2. เตรียมแบบวัดให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่สอบในแต่ละครั้ง วางแผนการดำเนินการล่วงหน้า และผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ก่อนดำเนินการสอบอธิบายให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเข้าใจวัตถุประสงค์ และวิธีทำแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ให้เข้าใจ

4. นำผลการวัดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบวัดก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาความเที่ยงตรงเชิงพินิจโดยการพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2. หาค่าอำนาจจำแนก

2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดด้านการรู้คิด โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนของแบบวัดแต่ละข้อกับคะแนนรวมแต่ละด้านของแบบวัด (Correlated Item to total correlation)

2.2 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดด้านความสนใจ และแบบวัดด้านบุคลิกภาพใช้ t-test แบบเทคนิค 25 เปอร์เซนต์ในการแบ่งกลุ่มสูงกลุ่มต่ำ

3. หาความเชื่อมั่นของแบบวัด

3.1 การหาความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านการรู้คิดใช้สูตร KR-20 (Kuder Richardson)

3.2 การหาความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านความสนใจและแบบวัดด้านบุคลิกภาพใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient)

4. สร้างเกณฑ์ปกติ (Norms) โดยหาคะแนนทีปกติจากการหาตำแหน่งเปอร์เซนต์ไทล์ (Percentile Score) แล้วนำค่าเปอร์เซนต์ไทล์ที่ได้ไปเปิดตารางสำหรับเปลี่ยนเป็นคะแนนทีปกติ (Normalized T-Score)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าเรื่องแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ปรากฏดังนี้

1. จากการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ด้านการรู้คิด 15 ข้อ ด้านความสนใจ 51 ข้อ และด้านบุคลิกภาพ 107 ข้อ รวมจำนวน 173 ข้อ ได้ข้อคำถามที่สามารถวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ได้ตรงตามนิยาม ได้แก่ ด้านการรู้คิด 14 ข้อ ด้านความสนใจ 24 ข้อ และด้านบุคลิกภาพ 40 ข้อ รวมจำนวน 139 ข้อ ซึ่งมีค่า IOC ระหว่าง .60 – 1.00

2. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ จากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

2.1 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านการรู้คิดได้จากการวิเคราะห์โดยการหาค่าสหสัมพันธ์แต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบวัด (Corrected item to total correlation) มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .23 ถึง .62 ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อที่มีค่า r ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ได้ข้อที่อยู่ในเกณฑ์ จำนวน 14 ข้อ

2.2 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านความสนใจได้จากการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ วิเคราะห์ค่า t-test มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.171 ถึง 10.814 ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ จำนวน 24 ข้อ

2.3 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านบุคลิกภาพได้จากการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ วิเคราะห์ค่า t-test มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 1.992 ถึง 9.406 ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ จำนวน 40 ข้อ

3. ความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์

3.1 ค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

3.1.1 ด้านการรู้คิดใช้วิธีการ KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านการรู้คิดทั้งฉบับ .7825

3.1.2 ด้านความสนใจใช้วิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านความสนใจทั้งฉบับ .8814

3.1.3 ด้านบุคลิกภาพใช้วิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านบุคลิกภาพทั้งฉบับ .9161

3.2 ค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดสอบกับกลุ่มรู้ชัด (Known Groups) จำนวน 50 คน

3.2.1 ด้านการรู้คิดใช้วิธีการ KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านการรู้คิดทั้งฉบับ .8116

3.2.2 ด้านความสนใจใช้วิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านความสนใจทั้งฉบับ .8949

3.2.3 ด้านบุคลิกภาพใช้วิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านบุคลิกภาพทั้งฉบับ .9146

4. เกณฑ์ปกติ (Norms) คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านการรู้คิดมีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 0 ถึง 14 และคะแนนทีปกติอยู่ระหว่าง T27 ถึง T71 และด้านความสนใจมีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 33 ถึง 120 คะแนน คะแนนทีปกติอยู่ระหว่าง T17 ถึง T83 ด้านบุคลิกภาพมีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 48 ถึง 200 คะแนน คะแนนทีปกติอยู่ระหว่าง T17 ถึง T81

4.1 เมื่อแจกแจงความถี่ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ทั้ง 3 ด้าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ว่าอยู่ในเกณฑ์สูงหรือต่ำเพียงใดให้พิจารณาตามเกณฑ์ได้ดังนี้

การแปลความหมายลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการรู้คิด ดังนี้

ค่าคะแนนมาตรฐานปกติ T – score	การแปลความหมาย
T – score ตั้งแต่ T65 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิดสูงมาก
T – score ตั้งแต่ T55 – T64	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิดสูง
T – score ตั้งแต่ T45 – T54	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิดปานกลาง
T – score ตั้งแต่ T35 – T44	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิดต่ำ
T – score ตั้งแต่ T35 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิดต่ำมาก

การแปลความหมายลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสนใจ ดังนี้

ค่าคะแนนมาตรฐานปกติ T – score	การแปลความหมาย
T – score ตั้งแต่ T65 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านความสนใจสูงมาก
T – score ตั้งแต่ T55 – T64	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านความสนใจสูง
T – score ตั้งแต่ T45 – T54	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านความสนใจปานกลาง
T – score ตั้งแต่ T35 – T44	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านความสนใจต่ำ
T – score ตั้งแต่ T35 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านความสนใจต่ำมาก

การแปลความหมายลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ ดังนี้

ค่าคะแนนมาตรฐานปกติ T – score	การแปลความหมาย
T – score ตั้งแต่ T65 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพสูงมาก
T – score ตั้งแต่ T55 – T64	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพสูง
T – score ตั้งแต่ T45 – T54	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพปานกลาง
T – score ตั้งแต่ T35 – T44	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพต่ำ
T – score ตั้งแต่ T35 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพต่ำมาก

ถ้าผู้สอบได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดี คือ T35 T45 T55 และ T65 ให้เลื่อนไปอยู่ในกลุ่มสูงถัดไปเสมอ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าเรื่องแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. จากการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดเบื้องต้นในด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ด้านการรู้คิด 15 ข้อ ด้านความสนใจ 51 ข้อ และด้านบุคลิกภาพ 107 ข้อ รวมจำนวน 173 ข้อ ได้ข้อคำถามที่สามารถวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ได้ตรงตามนิยาม ได้แก่ ด้านการรู้คิด 14 ข้อ ด้านความสนใจ 24 ข้อ และด้านบุคลิกภาพ 40 ข้อ รวมจำนวน 139 ข้อ ซึ่งมีค่า IOC ระหว่าง .60 – 1.00 โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ปรับปรุงและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง อาจารย์ภุชงค์ โรจน์แสงรักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบ จากนั้นคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์รวมทั้งสิ้น 139 ข้อ ซึ่งผลการวิเคราะห์นี้ผู้วิจัยได้ทำให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .60 ถึง 1.00 ดังที่พิชิต ฤทธิ์จำรูญ (2545 : 150-151) ได้กล่าวว่าข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ถึง 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์นั้น ผู้เชี่ยวชาญต้องไม่น้อยกว่า 3 คน เป็นผู้พิจารณาคะแนน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภา เจียรสุมัย (2540 : 77) ที่ศึกษาเรื่องการสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพเรียกร้องความสนใจ มีค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป และในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวิธีการดังกล่าวและได้ค่าที่สอดคล้องกับบุคคลที่กล่าวข้างต้น จึงกล่าวได้ว่าแบบวัดนี้สามารถวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ตรงตามนิยามที่กำหนดไว้

2. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ จากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน พบว่าด้านการรู้คิดวิเคราะห์โดยการหาค่าสหสัมพันธ์แต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบวัด (Corrected item to total correlation) ได้ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง .23 ถึง .62 ซึ่งผลการวิเคราะห์นี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อคำถามอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม ดังที่ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2543ก : 185) กล่าวไว้ว่า ข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกใช้ได้ จะต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .20 และถ้าข้อสอบนั้นมีค่าอำนาจจำแนกใกล้ +1 ก็แสดงว่าข้อสอบข้อนั้นสามารถจำแนกได้สูงมาก โดยการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อที่มีค่า r ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทย ของราตรี ม่วงอ่อน (2547 : 54) ที่มีค่าอำนาจจำแนกฉบับที่ 1 อยู่ในช่วง .20 ถึง .43 ฉบับที่ 2 อยู่ในช่วง .20 ถึง .38 ฉบับที่ 3 อยู่ในช่วง .24 ถึง .58 ฉบับที่ 4 อยู่ในช่วง .47 ถึง .77 ส่วนแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านความสนใจที่ได้จากการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ วิเคราะห์ค่า t-test มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.171 ถึง 10.814 เมื่อทำการคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ได้ข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 24 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรายุธ คชาวงษ์ (2532 : 340) ที่ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องการสร้างแบบสำรวจความสนใจในอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าอำนาจจำแนกในกลุ่มอาชีพทางศิลป อยู่ระหว่าง 1.533 ถึง 11.847 ส่วนแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านบุคลิกภาพที่ได้จากการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค 25 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ วิเคราะห์ค่า t-test มีค่าอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 1.992 ถึง 9.406 เมื่อทำการคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 40 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพแบบพึ่งพาผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างโดย เขมวดี คัมภิรานนท์ (2544 : 77) มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t ตั้งแต่ 2.012 ถึง 8.984 จึงกล่าวได้ว่าแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในระดับที่มีคุณภาพเช่นเดียวกับบุคคลที่กล่าวข้างต้น ส่วนข้อที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากจำนวนข้อคำถามที่มีมากเกินไป ต้องใช้เวลาในการทำแบบวัดนานเกินไป อาจส่งผลให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อคำถามที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงกล่าวได้ว่า แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถจำแนกบุคคลที่มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์สูงและลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ต่ำออกจากกันได้

3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ จากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ด้านการรู้คิด จำนวน 14 ข้อ ใช้วิธีการ KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .7825 ส่วนด้านความสนใจและบุคลิกภาพ ใช้วิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (α-Coefficient) ด้านความสนใจ จำนวน 24 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .8814 และด้านบุคลิกภาพ จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9161 และจากการทดสอบกับกลุ่มรู้ชัด (Known Groups) จำนวน 50 คน ด้านการรู้คิดมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .8116 ด้านความสนใจมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .8949 ด้านบุคลิกภาพมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9146 ซึ่งเหตุผลที่ได้ค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง เป็นเพราะการสร้างแบบวัดครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะและดำเนินการตามขั้นตอนการสร้างแบบวัด นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์เป็นผู้ตรวจดูความเที่ยงตรงเชิงพินิจ โดยนอกจากการหาค่าความเชื่อมั่นกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยยังได้ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นซ้ำกับกลุ่มรู้ชัด (Known Group) ทำให้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ที่สูง ซึ่งสอดคล้องกับที่ นันนอลลี (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2543ก : 316 ; citing Nunnally. 1967) กล่าวไว้ว่า ข้อสอบที่มีจำนวนมาก ทำให้ข้อสอบนั้นมีค่าความเชื่อมั่นสูงขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ของไพรัตน์ วงนาม (2523 : 86) ที่ความคิดคล่อง ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7938 - .9871 ความคิดยืดหยุ่น ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .6435 - .9193 ความคิดริเริ่ม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .4259 - .8726

เมื่อพิจารณาค่าความเชื่อมั่นที่ได้พบว่ามีค่าสูงทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเชื่อมั่นเป็นที่เชื่อถือได้ โดยค่าความเชื่อมั่นด้านบุคลิกภาพมีค่าสูงกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจำนวนข้อของแบบวัดฉบับข้อความมีจำนวนมากกว่าด้านการรู้คิด และด้านความสนใจ

4. เกณฑ์ปกติ (Norms) คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิดมีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 0 ถึง 14 และคะแนนเกณฑ์ปกติอยู่ระหว่าง T27 ถึง T71 และด้านความสนใจมีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 33 ถึง 120 คะแนน คะแนนเกณฑ์ปกติอยู่ระหว่าง T17 ถึง T83 และการหาเกณฑ์ปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ปกติให้เป็นไปตามขั้นตอนโดยการหาคะแนนดิบแล้วมาแปลงให้เป็นคะแนนเกณฑ์ปกติ ซึ่งสอดคล้องกับที่ชวาล แพรัตกุล (2547 : 174 – 182) กล่าวว่า การสร้างเกณฑ์ปกตินั้นสามารถทำได้โดยเปลี่ยนคะแนนดิบให้เป็นคะแนนทีปกติ มีวัตถุประสงค์เพื่อจะให้ผลการทดสอบต่างๆ สามารถเปรียบเทียบกันได้โดยตรงและสะดวกต่อการใช้ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึง คุณค่าของเกณฑ์ปกติว่าใช้สำหรับเปลี่ยนคะแนนดิบให้เป็นหน่วยที่มีความหมายยิ่งขึ้น ใช้ในการประเมินผลการศึกษาและใช้ในการแนะแนวซึ่งจะทำให้รู้ถึงระดับความสามารถที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ซึ่งคะแนนเกณฑ์ปกติจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับแบบสำรวจความสนใจในอาชีพของเพชรายุธ คชาวงษ์ (2532 : 423) ที่มีคะแนนเกณฑ์ปกติของกลุ่มงานละครและวิทยุอยู่ระหว่าง T29 ถึง T71 ด้านบุคลิกภาพมีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 48 ถึง 200 คะแนน คะแนนเกณฑ์ปกติอยู่ระหว่าง T17 ถึง T81 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพแบบพึ่งพาผู้อื่นของเขมวดี คัมภิรานนท์ (2544 : 79) ที่มีคะแนนเกณฑ์ปกติอยู่ระหว่าง T35 ถึง T89 จึงกล่าวได้ว่าเกณฑ์ปกติของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถนำคะแนนดิบมาเทียบกับเกณฑ์ปกติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำให้สะดวกต่อการแปลความหมายและทำให้รู้ว่านักเรียนผู้นั้นมีลักษณะที่พึงประสงค์แต่ละด้านอยู่ในระดับใด

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ในการศึกษาครั้งนี้ ประชากรเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้นในการนำแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ไปใช้กับนักเรียนในเขตพื้นที่ที่ไม่ใช่กรุงเทพมหานคร จึงควรหาคะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) สำหรับนักเรียนกลุ่มนั้นๆ

1.2 ผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ได้เครื่องมือที่สามารถนำไปใช้วัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งจะทำให้ทราบว่านักเรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์อยู่ในระดับใด เพื่อเป็นแนวทางในการให้คำปรึกษา หรือแนะแนวการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้อย่างเหมาะสมต่อไป

1.3 ควรนำแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ไปใช้ร่วมกับการสังเกต การสัมภาษณ์ จะทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับลักษณะด้านนิเทศศาสตร์ที่เป็นจริงมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1.1 ควรศึกษาลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ที่เจาะจงเป็นอาชีพ เช่น ลักษณะที่พึงประสงค์ของนักโฆษณา นักประชาสัมพันธ์ นักจัดรายการ เป็นต้น เพราะแต่ละสาขาอาชีพมีลักษณะเด่นที่แตกต่างกัน

1.2 ควรศึกษาลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ กับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ หรือในเขตการศึกษาจังหวัดอื่นๆ

1.3 ควรศึกษาวิธีการที่สามารถพัฒนาด้านการรู้คิด ด้านความสนใจ และด้านบุคลิกภาพให้นักเรียนที่ยังขาดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ แต่ต้องการที่จะศึกษาต่อคณะนิเทศศาสตร์ในระดับอุดมศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2544). *คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว : เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.* กรุงเทพฯ: องค์กรการรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).

-------. (2545). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี.* กรุงเทพฯ: องค์กรการรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).

กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544).* กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทวง กระทรวงฯ.

กองส่งเสริมการมีงานทำ. (2540). (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.rvsd.ac.th/jobs/advice/gist.html. วันที่สืบค้น 10 มิถุนายน 2547.

กันยา สุวรรณแสง. (2544). *จิตวิทยาทั่วไป.* กรุงเทพฯ: รวมสาส์น .

การจำแนกอาชีพตามระบบ ISCED. (2547). *อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการบริการสังคม.* (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.alumni.kku.ac.th/guidance/career/index.html. วันที่สืบค้น 5 พฤษภาคม 2547.

กิติมา สุรสนธิ. (2541). *ความรู้ทางการสื่อสาร.* กรุงเทพฯ: ธรรมศาสตร์.

กุลธิดา ธรรมวิภัชน์. (2543). *คุณสมบัติของนักประชาสัมพันธ์ไทย ปี 2000.* วารสารเซนต์จอห์น. ปีที่ 3 (3) : 238.

เกษม รุจิเรจและสุพจน์ มงคลพิชญรักษ์. (2547). *ชุดวิชาการศึกษาช่องทางการประกอบอาชีพ กลุ่มการอาชีพ.* (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://dnfe5.nfe.go.th/ilp/42033/Index.htm. วันที่สืบค้น 4 พฤษภาคม 2547.

เขมวดี คัมภิรานนท์. (2544). *การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพแบบพึ่งพาผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.* ปริญญานิพนธ์ กศม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ไข่มุกข์ เกษมสานต์. (2547). *พัฒนาการวัยรุ่น.* (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://design.obec.go.th/pakkred/kidy.htm. วันที่สืบค้น 7 มิถุนายน 2547.

ครรชิต มาลัยวงศ์. (2547). *การปรับตัวของนักเทศศาสตร์ในยุคไอที.* (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.utcc.ac.th/amsar/about/document15.html. วันที่สืบค้น 5 พฤษภาคม 2547.

จรวยพร ธรณินทร์. (2546). *การศึกษาเพื่อการสร้างอาชีพ.* (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.moe.go.th/main2/article/article_jarauwporn/edu_for_acc.htm. วันที่สืบค้น 27 เมษายน 2547.

จาระไน แกลโกศล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ภุชงค์ โรจน์แสงรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ 21 พฤษภาคม 2547.

จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ภุชงค์ โรจน์แสงรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ 29 มิถุนายน 2547.

จุมพล รอดคำดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ภุชงค์ โรจน์แสงรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ 29 มิถุนายน 2547.

เฉลิมศรี เลาหภักดี. (2546). *ความคิดเห็นในการเลือกอาชีพของนักศึกษา ภาคปกติ คณะวิทยาการจัดการจัดการ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี*. สารนิพนธ์ กศม. (เอกธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชนินทร์ชัย อินทิราภรณ์; สุวิทย์ หิรัณยกาณฑ์; และสิริวรรณ เมธิวิวัฒน์. (2545). *พจนานุกรมศัพท์การศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไอ.คิว.บุ๊ค เซ็นเตอร์.

ชวาล แพรัตกุล. (2547). *การวัดผลและประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ก๊อปปี้ แอนด์ พริ้นท์.

ชัยวัฒน์ วารี. (2545). *การศึกษาการวางแผนชีวิตด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชิน โพธิอ่อน. (2542). *การประชาสัมพันธ์เบื้องต้น*. ภาควิชาการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ คณะวิทยาการจัดการ. สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.

เดชอนันต์ บุญผัน. (2547). *สื่อสารมวลชนเพื่อการศึกษา*. (ออนไลน์).
แหล่งที่มา : http://www.riudon.ac.th/~boonpan/1031204/1031204.html
วันที่สืบค้น 19 มิถุนายน 2547.

ดวงรัตน์ คูหเจริญ. (2534). *คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาการประชาสัมพันธ์และการโฆษณาตามความคิดเห็นและความต้องการของหัวหน้าหน่วยงาน*. กรุงเทพฯ: รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ถวิล ธาราโภชน์ และ ศรัณย์ ดำริสุข. (2545). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน*. กรุงเทพฯ : อักษราพิพัฒน์.

ทองห่อ วิภาวิน. (2524). *การวัดความถนัด*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ธนวดี บุญลือเป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ภุชงค์ โรจน์แสงรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ 29 มิถุนายน 2547.

ธิติพัฒน์ เอี่ยมนิรันดร์ (2547). *การฝึกอบรมเครื่องมือการพัฒนานักโฆษณา*. (ออนไลน์).
แหล่งที่มา: http://www.stou.ac.th/Thai/Schools/Sca/document/Thitipat2.asp.
วันที่สืบค้น 15 พฤษภาคม 2547.

เธียรชัย เอี่ยมวรเมธ. (2544). *พจนานุกรมไทย*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

นงนุช ศิริโรจน์. (2543). *การสื่อสารมวลชนเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: รามคำแหง.

บุญส่ง นิลแก้ว. (2519). *การวัดผลทางจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.

ปดิวรัดา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา. (2545). *การวิจัยนิเทศศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

ปรมะ สตะเวทิน. (2541). *การสื่อสารมวลชน : กระบวนการและทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

-------. (2538). หลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

-------. (2524). *นิเทศศาสตร์กับสังคม*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการประชาสัมพันธ์.

ประภาศรี โอภาสานนท์. (2537). *หลักการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะวิชาครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.

ประสิทธิ์ คำภูแสน. (2542). *อาชีพอิสระ : แนะนำการประกอบการ*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

ปราณี สุรสิทธิ์. (2541). *การเขียนสร้างสรรค์เชิงวารสารศาสตร์*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.

ปัทมน สินานุเคราะห์. (2537). *คุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของนักข่าวเศรษฐกิจในทัศนะของนักข่าวเองและบรรณาธิการข่าว*. ปริญญานิพนธ์นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปาริชาต สถาปิตานนท์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ภุชงค์ โรจน์แสงรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ 29 มิถุนายน 2547.

ปิยาภัทร์ วิบูลย์ศรีสัจจะ. (2544). *การปฏิรูปการศึกษากับงานแนะแนว*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://computer.act.ac.th/education/peyapat/peyapat.htm. วันที่สืบค้น 3 พฤษภาคม 2547.

พฤทธิ์ ศุภเศรษฐศิริ. (2544). *การศึกษาทัศนะต่อลักษณะอันพึงประสงค์ของนักแสดงและผู้กำกับละครโทรทัศน์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2545). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เฮ้าส์ ออฟ เคอร์มีสท์.

พิบูล ทีปะปาล. (2545). *การโฆษณาและการส่งเสริมการขาย*. กรุงเทพฯ: มิดรสัมพันธ์กราฟฟิค.

พิภพ วชังเงิน. (2545). *จรรยาบรรณวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

เพชรายุธ คชาวงษ์. (2532). *การสร้างแบบสำรวจความสนใจในอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดปราจีนบุรี*. ปริญญานิพนธ์ กศม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เพราพรรณ เปลี่ยนภู่. (2542). *จิตวิทยาการศึกษา*. งานเอกสารและการพิมพ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

ไพรัตน์ วงษ์นาม. (2523). *การสร้างแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดอุดรธานี*. ปริญญานิพนธ์ กศม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ไพศาล หวังพานิช. (2547). *การวัดผลและประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ก๊อปปี้ แอนด์ พริ้นท์.

ภุชงค์ โรจน์แสงรัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เอกพจน์ เศวตรันเสถียร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ 19 พฤษภาคม 2547.

มธุรส สว่างบำรุง (2542). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ : กิดติการพิมพ์.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สาขานิเทศศาสตร์. (2538). *ประสบการณ์วิชาชีพนิเทศศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี: สุโขทัยธรรมธิราช.

ยุวดี เทียรฆประสิทธิ์. (2536). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ราชบัณฑิตสถาน. (2542). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตสถาน*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

ราตรี ม่วงอ่อน. (2547). *การสร้างแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเพชรถนอม กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รายงานผลการเสวนาทางวิชาการเรื่องนักนิเทศศาสตร์ที่พึงประสงค์ในทศวรรษหน้า. (2538). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

รุ่งนภา พิตรปรีชา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ภุชงค์ โรจน์แสงรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ 29 มิถุนายน 2547.

รุ่งรัตน์ ศิริกิจวัฒนา. (2536, 2 กันยายน-ธันวาคม). *คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาการหนังสือพิมพ์ตามความคิดเห็นและความต้องการของหัวหน้าหน่วยงาน*. วารสาร มกค. 15 (2) : 35-42.

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2543ก). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.

-------. (2543ข). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.

-------. (2541). *เทคนิคการสร้างและสอบข้อสอบความถนัดทางการเรียน*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.

-------. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุรีริยาสาส์น.

ลักขณา สริวัฒน์. (2543). *การแนะแนวเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วลัยพรรณ ชำนาญเศรษฐกุล. (2543). *การศึกษาปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับความสอดคล้องในการเลือกอาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการแนะแนว ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. ปริญญานิพนธ์ กศม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วัชรี ทรัพย์มี. (2531). *การแนะแนวในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

วัฒนา พุทรางกูรานนท์. (2542). *การประชาสัมพันธ์เบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วัลนิภา ฉลากบาง. (2535). *จิตวิทยาและการแนะแนวเด็กประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พริ้นทติ้งเฮาส์.

วาสนา จันทร์สว่าง. (2533). *การประชาสัมพันธ์ในงานสาธารณสุข*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

วิจิตร อาวะกุล. (2534). เทคนิคการประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮาส์.

วิฑูรย์ ภูลังกา. (2547). *สุขภาพจิตวัยรุ่น*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://dnfe5.nfe.go.th/ilp/42008/index.html. วันที่สืบค้น 5 มิถุนายน 2547.

วิทยากร เชียงกูล. (2546). *อธิบายศัพท์การศึกษาและความรู้สาขาต่างๆ = Dictionary of Education and Branches of Scineces*. กรุงเทพฯ: สายธาร.

วิทยาธร ท่อแก้ว (2547). *การเป็นนักประชาสัมพันธ์มืออาชีพ*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.stou.ac.th/Thai/Schools/Sca/document/index.asp. วันที่สืบค้น 15 พฤษภาคม 2547.

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี. (2547). *วัยรุ่น วุ่นดี*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://www.bcnnv.ac.th/teenager/teenager5.html. วันที่สืบค้น 7 มิถุนายน 2547.

วิภา เจียรสุมัย. (2540). *การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพเรียกร้องความสนใจสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปริญญานิพนธ์ กศม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิรัช ลภิรัตนกุล. (2544). *นิเทศศาสตร์กับประชาสัมพันธ์เพื่อการตลาด*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

-------. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ภุชงค์ โรจน์แสงรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ 28 มิถุนายน 2547.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 2 วัยรุ่น-วัยสูงอายุ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

-------. (2539). *ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เขา-รู้เรา)*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

ศิริลักษณ์ ศรีวนาสณฑ์. (2548). *การเล่นวิดีโอเกมกับพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนชาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพมหานคร*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: http://library.uru.ac.th/dbresearch/images/s423.htm. วันที่สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2548.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ. (2541). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: ดวงกมลสมัย.

สถิต วงศ์สวรรค์. (2544). *การพัฒนาบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.

สิทธิชัย เทวธีระรัตน์. (2543). *รูปแบบหลักสูตรนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการสื่อสาร ในสถาบันอุดมศึกษา*. ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุณี รักษาเกียรติศักดิ์. (2537). *การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วย SPSS*. วารสารการวัดผลการศึกษา. ปีที่ 16 ฉบับที่ 46 พฤษภาคม – สิงหาคม 2537.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2533). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสริมศักดิ์ สุรวัลลภ. (2537). *การมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

เสรี วงษ์มณฑา. (2540). *การโฆษณาและการส่งเสริมการขาย*. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์ม.

อรอนงค์ ธัญญะวัน. (2539). *การแนะแนวอาชีพ*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

อลิศรา เจริญวานิช. (2544). *การประชาสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อารี พันธ์มณี. (2540). *คิดอย่างสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ แกรมมี่.

อาสาพห์ พรหมรักษ์. (2543). *การศึกษาวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดชัยมงคล กรุงเทพมหานคร*. ปริญญานิพนธ์ กศม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อุทุมพร จามรมาน. (2532). การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดลักษณะผู้เรียน. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬากรณ์มหาวิทยาลัย.

อุบลวรรณ ปิติพัฒนะโฆษิต เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ภุชงค์ โรจน์แสงรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ 19 พฤษภาคม 2547.

อุไร สุมาริธรรม. (2545). *จิตวิทยาการแนะแนวเด็กวัยรุ่น*. นครศรีธรรมราช: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.

Brady, Michelle. (1998). *Vacational choice: Self-esteem and person-environment congruence amongst high school seniors*. (Online). Available: http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/MQ30451. Retrieved May 2, 2004.

Boeree, George C. (2004). *Personality Theories*. (Online). Available: http://www.ship.edu/~cgboeree/allport.html. Retrieved May 25, 2004.

Chris Heffner. (1992). *Psychology Dictionary*. (Online). Available: http://allpsych.com/dictionary/p.html. Retrieved July 1, 2004.

Holland, John L. (1997). *John L. Holland's General Areas of Career Interest*. (Online). Available: http://hrnt.jhu.edu/cmp/RIASECtypes.cfm. Retrieved May 18, 2004.

Isaacson, Lee E.; & Duane Brown. (1993). *Career information, career counseling, and career development*. America: A Division of Simon & Schuster.

MacDonald, M. Pamelyn. (2004). *Psychological Forum*. (Online). Available: http://www.washburn.edu/cas/psychology/pmacdonald/forum/Lecture3.html. Retrieved May 25, 2004.

Nunnally, John C. (1970). *Test and Measurement.* New York : McGraw-Hill.

Oxford. (1985). *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English.* Oxford University Press: AS Hornby.

Kevin William, Cook. (1996). *The relationship of Holland's concept of congruence To work-related outcomes.* (Online). Available: http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/9637024. Retrieved May 2, 2004.

Page, G. Terry and J.B. Thomas. (1977). *International Dictionary of Education.* London : Kogan.

Penner, Eric Regan. (1990). *Childhood Determinants of Adult Vocational Choice A Study of Lowyers Dentists and Social Workers.* : (Online). Available: http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/9034496. Retrieved May 2, 2004.

Powell, Marvin. (1963). *The Psychology of Adolescence.* New York: The Bobbs Merril Company.

Samuel Johnson. (2004). *Career Development Theory.* (Online). Available: http://www.careernet.state.md.us/careertheory.htm. Retrieved May 25, 2004.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบ

- ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์
- ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดด้านการรู้คิด ด้านความสนใจ และด้านบุคลิกภาพ
- ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านการรู้คิด ด้านความสนใจ และด้านบุคลิกภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
- ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านการรู้คิด ด้านความสนใจ และด้านบุคลิกภาพของกลุ่มรู้ชัด (Known Group)
- คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์รายข้อ และโดยรวมของกลุ่มรู้ชัด (Known Group)

ตาราง 15 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์

ลักษณะ	ข้อ	IOC	ลักษณะ	ข้อ	IOC
1. ความคิดสร้างสรรค์	1.	1.0		16.	1.0
	2.	1.0		17.	0.3*
	3.	1.0		18.	0.3*
	4.	1.0		19.	1.0
	5.	1.0		20.	1.0
	6.	1.0		21.	0.6
	7.	1.0		22.	0.6
	8.	1.0		23.	1.0
	9.	1.0		24.	0.3*
	10.	1.0		25.	1.0
	11.	0.6		26.	1.0
	12.	0.6		27.	1.0
	13.	1.0		28.	1.0
	14.	0.6		29.	1.0
	15.	1.0		30.	1.0
2. สนใจอาชีพนิเทศศาสตร์	1.	1.0	3. สนใจข้อมูลข่าวสาร	31.	1.0
	2.	0.6		32.	0.3*
	3.	0.3*		33.	1.0
	4.	1.0		34.	1.0
	5.	0.0*		35.	0.3*
	6.	0.6		36.	1.0
	7.	1.0		37.	0.6
	8.	1.0		38.	0.3*
	9.	0.6		39.	1.0
	10.	1.0		40.	0.3*
	11.	1.0		41.	1.0
	12.	1.0		42.	1.0
	13.	1.0		43.	0.6
	14.	1.0		44.	1.0
	15.	0.6		45.	1.0

หมายเหตุ * ข้อที่ตัดออก

ตาราง 15 (ต่อ)

ลักษณะ	ข้อ	IOC	ลักษณะ	ข้อ	IOC
3. สนใจข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)	46.	1.0		25.	1.0
	47.	1.0		26.	1.0
	48.	0.6		27.	0.3*
	49.	0.6		28.	1.0
	50.	1.0		29.	1.0
	51.	1.0		30.	1.0
4. กล้าแสดงออก	1.	0.6		31.	1.0
	2.	1.0		32.	1.0
	3.	1.0		33.	0.6
	4.	1.0		34.	1.0
	5.	1.0	5. กระตือรือร้นในการทำงาน	35.	1.0
	6.	0.3*		36.	1.0
	7.	1.0		37.	0.3*
	8.	1.0		38.	0.6
	9.	1.0		39.	0.3*
	10.	0.3*		40.	0.3*
	11.	1.0		41.	1.0
	12.	1.0		42.	0.6
	13.	1.0		43.	1.0
	14.	0.3*		44.	0.3*
	15.	0.3*		45.	0.3*
	16.	1.0		46.	1.0
	17.	1.0		47.	1.0
	18.	0.6		48.	0.3*
	19.	1.0		49.	0.3*
	20.	0.0*		50.	1.0
	21.	1.0		51.	0.6
	22.	1.0		52.	0.3*
	23.	0.0*		53.	1.0
	24.	0.3*		54.	1.0

หมายเหตุ * ข้อที่ตัดออก

ตาราง 15 (ต่อ)

ลักษณะ	ข้อ	IOC	ลักษณะ	ข้อ	IOC
5. กระตือรือร้นในการทำงาน (ต่อ)	55.	1.0		85.	1.0
	56.	1.0		86.	0.6
	57.	1.0		87.	1.0
	58.	1.0		88.	0.3*
	59.	1.0		89.	1.0
	60.	0.3*		90.	0.3*
	61.	1.0		91.	0.3*
	62.	0.3*		92.	0.3*
	63.	1.0		93.	1.0
	64.	0.3*		94.	0.6
	65.	1.0		95.	1.0
	66.	1.0		96.	1.0
	67.	1.0		97.	1.0
	68.	1.0		98.	0.3*
	69.	1.0		99.	0.6
	70.	1.0		100.	1.0
	71.	1.0		101.	1.0
	72.	1.0		102.	1.0
	73.	1.0		103.	1.0
6. พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น	74.	0.6		104.	1.0
	75.	1.0		105.	0.3*
	76.	1.0		106.	1.0
	77.	1.0		107.	1.0
	78.	1.0			
	79.	1.0			
	80.	1.0			
	81.	1.0			
	82.	0.6			
	83.	1.0			
	84.	1.0			

หมายเหตุ * ข้อที่ตัดออก

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดด้านการรู้คิด และค่าอำนาจจำแนก (t) ของแบบวัดด้านความสนใจ และด้านบุคลิกภาพ

ข้อ	ด้านการรู้คิด (r) 1. ความคิดสร้างสรรค์	ข้อ	ด้านความสนใจ (t) 2. สนใจอาชีพนิเทศศาสตร์	ข้อ	ด้านความสนใจ (t) 3. สนใจข้อมูลข่าวสาร
1	.29	1	8.125	26	8.077
2	.40	2	0.872*	27	8.030
3	.17*	3	2.171	28	5.656
4	.23	4	0.434*	29	1.714*
5	.50	5	5.118	30	4.898
6	.38	6	1.649*	31	6.908
7	.49	7	1.162*	32	3.137
8	.44	8	5.010	33	4.516
9	.62	9	1.312*	34	4.404
10	.30	10	1.533*	35	8.322
11	.42	11	0.834*	36	9.507
12	.46	12	6.212	37	5.596
13	.26	13	1.272*	38	10.814
14	.40	14	3.145	39	1.119*
15	.46	15	8.248	40	1.602*
		16	7.499	41	0.412*
		17	1.308*	42	1.156*
		18	9.675		
		19	7.713		
		20	1.248*		
		21	1.046*		
		22	6.479		
		23	5.012		
		24	0.771*		
		25	0.845*		

$t_{.05}$ = 1.75

หมายเหตุ * ข้อที่ตัดออก

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อ	ด้านบุคลิกภาพ (t) 4. กล้าแสดงออก	ข้อ	ด้านบุคลิกภาพ (t) 5.กระตือรือร้นในการทำงาน	ข้อ	ด้านความสนใจ (t) 6.พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น
1	7.047	27	6.336	55	4.228
2	7.748	28	5.624	56	4.257
3	6.667	29	1.079*	57	0.897*
4	3.305	30	5.322	58	0.661*
5	1.128*	31	0.908*	59	0.225*
6	6.107	32	6.222	60	4.345
7	6.272	33	6.358	61	0.567*
8	1.091*	34	7.335	62	1.156*
9	1.198*	35	9.406	63	-0.125*
10	6.410	36	1.339*	64	0.157*
11	5.349	37	6.761	65	3.771
12	0.829*	38	-0.042*	66	0.707*
13	3.543	39	8.085	67	0.487*
14	4.457	40	7.962	68	0.320*
15	0.351*	41	8.958	69	2.071
16	5.168	42	-0.625*	70	0.280*
17	2.387	43	0.914*	71	1.546*
18	1.583*	44	5.341	72	3.595
19	0.782*	45	1.236*	73	0.723*
20	1.683*	46	4.234	74	3.150
21	1.539*	47	1.208*	75	0.240*
22	4.569	48	4.928	76	5.447
23	0.477*	49	1.710*	77	7.632
24	1.087*	50	1.556*	78	1.193*
25	4.865	51	1.747*	79	2.270
26	0.890*	52	-0.166*	80	4.046
		53	1.992	81	0.147*
		54	-1.128*	82	0.503*

$t_{.05}$ = 1.75

หมายเหตุ * ข้อที่ตัดออก

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านการรู้คิด และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านความสนใจ และด้านบุคลิกภาพ จากการกับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

ข้อ	ด้านการรู้คิด	ข้อ	ด้านความสนใจ	ข้อ	ด้านบุคลิกภาพ
1	.7788	1	.8731	1	.9134
2	.7681	2	.8932	2	.9122
3	.7556	3	.8735	3	.9128
4	.7859	4	.8728	4	.9219
5	.7608	5	.8721	5	.9133
6	.7687	6	.8899	6	.9130
7	.7608	7	.8735	7	.9127
8	.7635	8	.8719	8	.9114
9	.7854	9	.8718	9	.9188
10	.7685	10	.8730	10	.9129
11	.7615	11	.8734	11	.9130
12	.7813	12	.8760	12	.9182
13	.7682	13	.8750	13	.9148
14	.7637	14	.8759	14	.9145
		15	.8762	15	.9134
		16	.8882	16	.9114
		17	.8763	17	.9135
		18	.8879	18	.9129
		19	.8755	19	.9119
		20	.8739	20	.9118
		21	.8753	21	.9134
		22	.8744	22	.9131
		23	.8755	23	.9126
		24	.8741	24	.9127

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการรู้คิด	ข้อ	ด้านความสนใจ	ข้อ	ด้านบุคลิกภาพ
				25	.9125
				26	.9132
				27	.9132
				28	.9125
				29	.9194
				30	.9125
				31	.9131
				32	.9133
				33	.9133
				34	.9201
				35	.9156
				36	.9127
				37	.9141
				38	.9136
				39	.9188
				40	.9138

ค่าความเชื่อมั่นด้านการรู้คิดทั้งฉบับ เท่ากับ .7825
ค่าความเชื่อมั่นด้านความสนใจทั้งฉบับ เท่ากับ .8814
ค่าความเชื่อมั่นด้านบุคลิกภาพทั้งฉบับ เท่ากับ .9161

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านการรู้คิด และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านความสนใจ และด้านบุคลิกภาพ จากการทดสอบกับกลุ่มรู้ชัด (Known Group)

ข้อ	ด้านการรู้คิด	ข้อ	ด้านความสนใจ	ข้อ	ด้านบุคลิกภาพ
1	.8076	1	.8912	1	.9100
2	.7997	2	.8913	2	.9109
3	.7903	3	.8858	3	.9094
4	.8160	4	.8899	4	.9104
5	.7927	5	.8950	5	.9125
6	.7965	6	.8905	6	.9105
7	.7954	7	.8863	7	.9084
8	.8001	8	.8924	8	.9162
9	.8043	9	.8888	9	.9136
10	.8025	10	.8875	10	.9126
11	.8015	11	.8972	11	.9134
12	.8061	12	.9001	12	.9188
13	.7965	13	.8866	13	.9140
14	.7887	14	.8887	14	.9131
		15	.8869	15	.9122
		16	.9083	16	.9116
		17	.8868	17	.9108
		18	.8996	18	.9117
		19	.8886	19	.9132
		20	.8868	20	.9144
		21	.8861	21	.9163
		22	.8832	22	.9131
		23	.8891	23	.9144
		24	.8885	24	.9163

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการรู้คิด	ข้อ	ด้านความสนใจ	ข้อ	ด้านบุคลิกภาพ
				25	.9131
				26	.9144
				27	.9146
				28	.9119
				29	.9133
				30	.9160
				31	.9123
				32	.9118
				33	.9126
				34	.9114
				35	.9198
				36	.9131
				37	.9319
				38	.9163
				39	.9121
				40	.9104

ค่าความเชื่อมั่นด้านการรู้คิดทั้งฉบับ เท่ากับ .8116
ค่าความเชื่อมั่นด้านความสนใจทั้งฉบับ เท่ากับ .8949
ค่าความเชื่อมั่นด้านบุคลิกภาพทั้งฉบับ เท่ากับ .9146

ตาราง 19 คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์รายข้อและโดยรวมของกลุ่มรู้ชัด (Known Group) (N=50)

แบบวัด	ข้อที่	Maximum	$\bar{X}$	SD
แบบวัดด้านการรู้คิด				
- ความคิดสร้างสรรค์	1	1	.92	.274
	2	1	.80	.404
	3	1	.90	.303
	4	1	.64	.485
	5	1	.72	.454
	6	1	.68	.471
	7	1	.82	.388
	8	1	.72	.454
	9	1	.38	.490
	10	1	.72	.454
	11	1	.60	.495
	12	1	.68	.471
	13	1	.68	.471
	14	1	.66	.479
ด้านการรู้คิด รวม	**14**	**14**	**9.92**	**3.319**
แบบวัดด้านความสนใจ				
- สนใจอาชีพด้านนิเทศศาสตร์	1	5	4.02	.622
	2	5	4.14	.639
	3	5	3.46	.862
	4	5	3.78	.679
	5	5	3.52	.995
	6	5	3.84	.792
	7	5	3.62	.855
	8	5	3.42	.971
	9	5	4.14	.833
	10	5	3.76	.916
	11	5	3.18	1.207
	12	5	2.60	1.069
รวม	**12**	**60**	**43.480**	**6.402**

ตาราง 19 (ต่อ)

แบบวัด	ข้อที่	Maximum	$\bar{X}$	SD
แบบวัดด้านความสนใจ				
- สนใจข้อมูลข่าวสาร	13	5	4.02	.62
	14	5	4.14	.64
	15	5	3.46	.86
	16	5	3.78	.68
	17	5	3.52	1.00
	18	5	3.84	.79
	19	5	3.62	.86
	20	5	3.42	.97
	21	5	4.14	.83
	22	5	3.76	.92
	23	5	3.18	1.21
	24	5	2.60	1.07
รวม	**12**	**60**	**43.480**	**6.402**
ด้านความสนใจ รวม	**24**	**120**	**85.420**	**11.697**
แบบวัดด้านบุคลิกภาพ				
- กล้าแสดงออก	1	5	3.66	.917
	2	5	3.34	1.118
	3	5	2.98	.979
	4	5	3.20	1.030
	5	5	3.18	1.137
	6	5	3.44	.884
	7	5	3.06	1.018
	8	5	3.06	1.077
	9	5	2.84	1.017
	10	5	3.64	.749
	11	5	3.70	.793
	12	5	3.82	.825
	13	5	2.78	.954
	14	5	2.84	.997
รวม	14	70	45.540	9.049

ตาราง 19 (ต่อ)

แบบวัด	ข้อที่	Maximum	$\bar{X}$	SD
แบบวัดด้านบุคลิกภาพ				
- กระตือรือร้นในการทำงาน	15	5	3.66	.626
	16	5	3.46	.676
	17	5	3.34	.895
	18	5	3.38	.805
	19	5	3.64	.802
	20	5	3.68	.819
	21	5	3.48	.974
	22	5	3.80	.808
	23	5	3.68	.844
	24	5	4.00	.728
	25	5	3.90	.789
	26	5	3.80	.639
	27	5	3.66	.717
	28	5	3.86	.700
	29	5	3.90	.647
รวม	15	75	55.240	6.039
แบบวัดด้านบุคลิกภาพ				
- พฤติกรรมการติดต่อสื่อสาร	30	5	3.84	.618
กับบุคคลอื่น	31	5	3.56	.907
	32	5	3.82	.873
	33	5	3.64	.749
	34	5	3.26	1.046
	35	5	3.10	1.111
	36	5	3.10	.886
	37	5	3.12	1.003
	38	5	3.46	1.034
	39	5	3.62	.697
	40	5	3.38	.878
รวม	**11**	**55**	**37.900**	**5.296**
ด้านบุคลิกภาพ รวม	**40**	**200**	**138.680**	**16.934**

ภาคผนวก ข
คู่มือดำเนินการสอบ
แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์

คู่มือดำเนินการสอบแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่มีแนวโน้มบ่งบอกว่า บุคคลนั้นจะประสบความสำเร็จในอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะ 3 ด้านดังนี้

1. ด้านการรู้คิด หมายถึง ลักษณะการรู้คิดด้านนิเทศศาสตร์ ได้แก่

1.1 ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการคิดเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานด้านนิเทศศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังนี้

- มีความคิดแปลกใหม่ในการนำเสนอผลงานด้านนิเทศศาสตร์
- มีความสามารถในการคิดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานด้านนิเทศศาสตร์ได้หลายวิธี
- มีความรวดเร็วในการคิดงานออกแบบ งานสร้างสรรค์ด้านนิเทศศาสตร์

2. ด้านความสนใจ หมายถึง ลักษณะความสนใจด้านนิเทศศาสตร์ ได้แก่

2.1 สนใจอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความสนใจในอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ ได้แก่ อาชีพนักแสดง นักโฆษณา นักประชาสัมพันธ์ นักข่าว นักจัดรายการ นักหนังสือพิมพ์ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังนี้

- มีใจรักงานด้านนิเทศศาสตร์
- สนใจศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวกับงานด้านนิเทศศาสตร์
- มีความสนใจที่จะศึกษาต่อด้านสาขาวิชานิเทศศาสตร์
- ต้องการทำงานด้านนิเทศศาสตร์

2.2 สนใจข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความชอบหรือสนใจติดตามข่าวสารสถานการณ์รอบตัวจากสื่อต่างๆ เป็นประจำ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังนี้

- สนใจติดตามข่าวสารที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมรอบตัว
- ทันข่าว ทันเหตุการณ์
- สนใจเกี่ยวกับสื่อมวลชนสาขาต่างๆ
- มีความรอบรู้กว้างขวาง
- เปิดรับสื่อทุกชนิดทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3. ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะบุคลิกภาพด้านนิเทศศาสตร์ ได้แก่

3.1 กล้าแสดงออก ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังนี้

- ชอบทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออก
- มีความมั่นใจในตนเองในระดับสูงกว่าคนปกติ เมื่อต้องแสดงออกต่อหน้าคนจำนวนมาก
- เป็นคนทันสมัย
- กล้าแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์
- ชอบทำตัวโดดเด่นกว่าคนอื่น

3.2 กระตือรือร้นในการทำงาน ได้แก่ ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความกระฉับกระเฉง คล่องแคล่วว่องไวในการทำงาน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยากรู้อยากเห็นเปิดรับสิ่งใหม่อยู่เสมอ มีความขยัน อดทน และพยายาม ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังนี้

- มีความขยันอดทน สามารถทำงานได้ในทุกสถานการณ์ อดทนต่อสภาพแวดล้อมรอบตัว
- คล่องแคล่วว่องไวในการทำงาน
- เอาจริง เอาจัง ตั้งใจทำงาน
- ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ

3.3 มีพฤติกรรมในการสื่อสารกับบุคคลอื่นได้ดี ได้แก่ ลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถสื่อสารข้อความให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังนี้

- สามารถพูดได้ชัดถ้อย ชัดคำ ตรงประเด็น ไม่กำกวม
- ชอบการติดต่อกับผู้คน
- สามารถสื่อสารข้อความให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน
- ชอบเขียนบันทึก
- สามารถเขียนให้อ่านเข้าใจได้ง่าย เลือกใช้คำศัพท์ง่ายๆ แต่แสดงความหมายชัดเจน
- เขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา
- ชอบอ่านหนังสือ
- อ่านได้รวดเร็ว จับใจความได้ และสามารถนำสิ่งที่อ่านมาเรียบเรียงใหม่ได้

โครงสร้างของแบบวัด

แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สร้างให้ครอบคลุมลักษณะ 6 ด้าน มีทั้งหมด 3 ตอน ตอนที่ 1 แบบวัดด้านการรู้คิดเป็นแบบวัดที่มี 2 ตัวเลือก "ใช่" และ "ไม่ใช่" ตอนที่ 2 แบบวัดด้านความสนใจ มีลักษณะแบบวัดเป็นมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ "มากที่สุด" "มาก" "ปานกลาง" "น้อย" และ "น้อยที่สุด" ตอนที่ 3 แบบวัดด้านบุคลิกภาพ มีลักษณะแบบวัดเป็นมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ "จริงที่สุด" "จริง" "จริงบ้าง" "จริงน้อย" และ "ไม่จริงเลย" ซึ่งข้อคำถามเป็นข้อความสั้นๆ ให้นักเรียนเลือกตอบตามความรู้สึก หรือการปฏิบัติ

ตอนที่ 1 แบบวัดด้านการรู้คิด	จำนวน 14 ข้อ
ตอนที่ 2 แบบวัดด้านความสนใจ	จำนวน 24 ข้อ
ตอนที่ 3 แบบวัดด้านบุคลิกภาพ	จำนวน 40 ข้อ

การพัฒนาแบบวัด

ในการสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ได้ดำเนินการสร้าง ทดลองและปรับปรุงแก้ไขตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2547 ถึง เดือนมกราคม 2548 จึงสำเร็จตามความต้องการ การดำเนินการทดลองและปรับปรุง มีรายละเอียดดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิเทศศาสตร์ และด้านจิตวิทยาการแนะแนว จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน 173 ข้อ แล้วนำผลการพิจารณามาคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง .60 – 1.00 ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ จำนวน 139 ข้อ เพื่อใช้ในการทดสอบครั้งต่อไป

2. การทดสอบกับกลุ่มนักเรียน ผู้วิจัยได้นำแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้คิด ด้านความสนใจ และด้านบุคลิกภาพ ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน และได้นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ด้านการรู้คิดหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนของแบบวัดแต่ละข้อกับคะแนนรวมแต่ละด้านของแบบวัด (Correlated Item to total correlation) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า r ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ด้านความสนใจและด้านบุคลิกภาพหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิค 25% ในการแบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ และใช้ t-test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่มีคะแนนสูงกับกลุ่มที่มีคะแนนต่ำ แล้วคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลจากการคัดเลือกทำให้ได้แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 78 ข้อ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตาราง 1 จำนวนข้อและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

แบบวัด	จำนวนข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
แบบวัดด้านการรู้คิด		
ความคิดสร้างสรรค์	14	.23 - .62
รวม	**14**	**.23 - .62**
แบบวัดด้านความสนใจ		
ความสนใจอาชีพด้านนิเทศศาสตร์	12	2.171 – 9.675
ความสนใจข้อมูลข่าวสาร	12	3.137 – 10.814
รวม	**24**	**2.171 – 10.814**
แบบวัดด้านบุคลิกภาพ		
กล้าแสดงออก	14	2.387 – 7.748
กระตือรือร้นในการทำงาน	15	1.992 – 9.406
พฤติกรรมติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น	11	2.071 – 7.632
รวม	**40**	**1.992 – 9.406**

3. ความเชื่อมั่นของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์

3.1 ค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดสอบกับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

3.1.1 ด้านการรู้คิดใช้วิธีการ KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านการรู้คิดทั้งฉบับ .7825

3.1.2 ด้านความสนใจใช้วิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านความสนใจทั้งฉบับ .8814

3.1.3 ด้านบุคลิกภาพใช้วิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านบุคลิกภาพทั้งฉบับ .9161

3.2 ค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดสอบกับกลุ่มรู้ชัด (Known Groups) จำนวน 50 คน

3.2.1 ด้านการรู้คิดใช้วิธีการ KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านการรู้คิดทั้งฉบับ .8116

3.2.2 ด้านความสนใจใช้วิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านความสนใจทั้งฉบับ .8949

3.2.3 ด้านบุคลิกภาพใช้วิธีการสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านบุคลิกภาพทั้งฉบับ .9146

4. การหาเกณฑ์ปกติ (Norms)

4.1 ค่าสถิติพื้นฐานและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัด

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,043 คน และนำผลที่ได้มาหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

ตาราง 2 คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ รายด้านและโดยรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (N = 1,043 คน)

ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์	จำนวนข้อ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	SD	การแปลผล
ด้านการรู้คิด					
ความคิดสร้างสรรค์	14	14	7.818	3.066	ระดับปานกลาง
ด้านความสนใจ					
ความสนใจอาชีพด้านนิเทศศาสตร์	12	60	36.308	8.379	ระดับมาก
ความสนใจข้อมูลข่าวสาร	12	60	41.940	6.121	ระดับมาก
รวม	24	120	78.248	14.500	ระดับมาก
ด้านบุคลิกภาพ					
กล้าแสดงออก	14	70	39.881	9.721	ระดับมาก
กระตือรือร้นในการทำงาน	15	75	52.610	8.863	ระดับมาก
พฤติกรรมติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น	11	55	36.235	6.226	ระดับมาก
รวม	40	200	128.726	20.810	ระดับมาก

4.2 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์

ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ที่ได้จากการนำไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,043 คน มาสร้างเกณฑ์ปกติ โดยแปลงคะแนนดิบของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score จำแนกเป็น

1. เกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านการรู้คิด
2. เกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านความสนใจ
3. เกณฑ์ปกติ (Norms) ของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านบุคลิกภาพ

วิธีดำเนินการสอบ

วิธีดำเนินการสอบ ดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ การเตรียมตัวก่อนสอบ วิธีปฏิบัติขณะสอบ และวิธีปฏิบัติเมื่อสอบเสร็จ ดังนี้

1. การเตรียมตัวก่อนสอบ ดำเนินการดังนี้

1.1 กำหนด วัน เวลา สถานที่ล่วงหน้า และแจ้งให้ผู้สอบทราบวัตถุประสงค์ของการสอบ

1.2 เตรียมแบบวัดให้พร้อม โดยเตรียมแบบวัดให้มากกว่าจำนวนผู้เข้าสอบประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์

1.3 การเตรียมตัวสำหรับผู้ดำเนินการสอบ ผู้ดำเนินการสอบต้องศึกษาคำชี้แจงในการทำแบบวัดนี้ล่วงหน้าอย่างน้อย 1 ครั้ง เพื่อให้สามารถดำเนินการสอบได้อย่างคล่องแคล่ว

2. วิธีดำเนินการสอบ ดำเนินการดังนี้

2.1 แจ้งวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการทำแบบวัดให้ผู้สอบเข้าใจ

2.2 ผู้ดำเนินการสอบต้องชี้แจงรายละเอียดของแบบวัดให้ผู้สอบได้เข้าใจทุกคน ซึ่งในการสอบครั้งนี้จะใช้เวลา 20 นาทีในการทำ และให้ผู้เข้าสอบลงมือทำแบบวัดพร้อมกันทุกคน แล้วเริ่มจับเวลาตั้งแต่ผู้ดำเนินการสอบอนุญาตให้ลงมือทำได้

2.3 การเตือนเวลา ให้เตือน 2 ครั้ง คือ เมื่อหมดเวลาครึ่งแรก และเมื่อเหลือเวลาอีก 5 นาที

3. วิธีปฏิบัติเมื่อหมดเวลา

3.1 ผู้ดำเนินการสอบสั่งให้ผู้สอบหยุดทำแล้วเก็บแบบวัด

3.2 เมื่อเสร็จสิ้นการสอบแล้ว ผู้ดำเนินการสอบควรกล่าวคำชมเชยนักเรียนที่พยายามตั้งใจในการสอบ เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในการทำแบบวัด

วิธีตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ทั้ง 3 ตอน มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

ตอนที่ 1 ด้านการรู้คิด

ตอบ "ใช่" ให้คะแนน 1 คะแนน

ตอบ "ไม่ใช่" ให้คะแนน 0 คะแนน

ตอนที่ 2 ด้านความสนใจ

คำตอบ	ข้อความทางบวก (คะแนน)	ข้อความทางลบ (คะแนน)
มากที่สุด	5	1
มาก	4	2
ปานกลาง	3	3
น้อย	2	4
น้อยที่สุด	1	5

ข้อความทางลบ ได้แก่ ข้อ 16 และ 18

ตอนที่ 2 ด้านบุคลิกภาพ

คำตอบ	ข้อความทางบวก (คะแนน)	ข้อความทางลบ (คะแนน)
จริงที่สุด	5	1
จริง	4	2
จริงบ้าง	3	3
จริงน้อย	2	4
ไม่จริงเลย	1	5

ข้อความทางลบ ได้แก่ ข้อ 9 และ 34

เกณฑ์ปกติของแบบวัด

คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ เป็นเกณฑ์ระดับท้องถิ่น (Local Norm) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,043 คน หาโดยการแปลงคะแนนดิบของแบบวัดให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) คะแนนเกณฑ์ปกติของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านการรู้คิดมีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 0 ถึง 14 และคะแนนทีปกติอยู่ระหว่าง T27 ถึง T71 และด้านความสนใจมีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 33 ถึง 120 คะแนนคะแนนทีปกติอยู่ระหว่าง T17 ถึง T83 ด้านบุคลิกภาพมีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 48 ถึง 200 คะแนนคะแนนทีปกติอยู่ระหว่าง T17 ถึง T81

ตาราง 3 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการรู้คิด : คะแนนมาตรฐานปกติ T – score การแจกแจงความถี่ ร้อยละของความถี่ ความถี่สะสม และร้อยละของความถี่สะสมของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านการรู้คิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (N = 1,043)

T – score	คะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการรู้คิด	ความถี่	ร้อยละความถี่	ความถี่สะสม	ร้อยละของความถี่สะสม
71	14	39	3.739	1043	100.000
67	13	21	2.013	1004	96.261
64	12	48	4.602	983	94.247
61	11	78	7.478	935	89.645
57	10	121	11.601	857	82.167
54	9	134	12.848	736	70.566
50	8	155	14.861	602	57.718
46	7	130	12.464	447	42.857
43	6	108	10.355	317	30.393
40	5	69	6.616	209	20.038
37	4	51	4.890	140	13.423
35	3	24	2.301	89	8.533
33	2	23	2.205	65	6.232
30	1	20	1.918	42	4.027
27	0	22	2.109	22	2.109
รวม		1043	100.000		

เกณฑ์การแปลความหมายลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านการรู้คิด

ผู้วิจัยแปลงคะแนนดิบของลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิด ให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการรู้คิด ดังนี้ (ทองห่อ วิภาวิน. 2524 : 130)

ค่าคะแนนมาตรฐานปกติ T – score	การแปลความหมาย
T – score ตั้งแต่ T65 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิดสูงมาก
T – score ตั้งแต่ T55 – T64	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิดสูง
T – score ตั้งแต่ T45 – T54	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิดปานกลาง
T – score ตั้งแต่ T35 – T44	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิดต่ำ
T – score ตั้งแต่ T35 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิดต่ำมาก

ถ้าผู้สอบได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดี คือ T35 T45 T55 และ T65 ให้เลื่อนไปอยู่ในกลุ่มสูงถัดไปเสมอ

ตาราง 4 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสนใจ : คะแนนมาตรฐานปกติ T – score การแจกแจงความถี่ ร้อยละของความถี่ ความถี่สะสม และร้อยละของความถี่สะสมของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านความสนใจ (โดยรวม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (N = 1,043)

T – score	คะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสนใจ (โดยรวม)	ความถี่	ร้อยละความถี่	ความถี่สะสม	ร้อยละของความถี่สะสม
83	120	1	0.096	1043	100.000
81	-	-	-	1042	99.904
80	116	1	0.096	1042	99.904
78	-	-	-	1041	99.808
77	112	3	0.288	1041	99.808
75	110	2	0.192	1038	99.521
70	104 - 108	19	1.822	1036	99.329
65	96 - 103	51	4.890	1017	97.507
60	90 - 95	106	10.163	966	92.617
55	84 - 89	151	14.477	860	82.454
50	79 - 83	180	17.258	709	67.977
45	72 - 78	236	22.627	529	50.719
40	66 - 71	142	13.615	293	28.092
35	59 - 65	92	8.821	151	14.477
30	54 - 58	39	3.739	59	5.657
25	46 - 53	15	1.438	20	1.918
24	44	1	0.096	5	0.479
22	43	2	0.192	4	0.384
20	42	1	0.096	2	0.192
17	33	1	0.096	1	0.096
รวม		1043	100.000		

ตาราง 5 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสนใจ : คะแนนมาตรฐานปกติ T – score และคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสนใจของแต่ละองค์ประกอบ และโดยรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (N = 1,043)

T – score	คะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านความสนใจ		
	องค์ประกอบด้านสนใจอาชีพนิเทศศาสตร์	องค์ประกอบด้านสนใจข้อมูลข่าวสาร	ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสนใจ (โดยรวม)
83	-	-	120
81	60	-	-
80	-	-	116
78	59	60	-
77	58	-	112
75	-	58	110
70	55 - 57	54 - 57	104 - 108
65	52 - 54	49 - 53	96 - 103
60	48 - 51	45 - 48	90 - 95
55	45 - 47	41 - 44	84 - 89
50	42 - 44	37 - 40	79 - 83
45	39 - 41	33 - 36	72 - 78
40	36 - 38	28 - 32	66 - 71
35	34 - 35	23 - 27	59 - 65
30	30 - 33	19 - 22	54 - 58
25	27 - 29	15 - 18	46 - 53
24	26	13 - 14	44
22	25	-	43
20	24	12	42
17	20	-	33

เกณฑ์การแปลความหมายลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านความสนใจ

ผู้วิจัยแปลงคะแนนดิบของลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านการรู้คิด ให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสนใจ ดังนี้ (ทองห่อ วิภาวิน. 2524 : 130)

ค่าคะแนนมาตรฐานปกติ T – score	การแปลความหมาย
T – score ตั้งแต่ T65 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านความสนใจสูงมาก
T – score ตั้งแต่ T55 – T64	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านความสนใจสูง
T – score ตั้งแต่ T45 – T54	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านความสนใจปานกลาง
T – score ตั้งแต่ T35 – T44	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านความสนใจต่ำ
T – score ตั้งแต่ T35 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านความสนใจต่ำมาก

ถ้าผู้สอบได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดี คือ T35 T45 T55 และ T65 ให้เลื่อนไปอยู่ในกลุ่มสูงถัดไปเสมอ

ตาราง 6 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ : คะแนนมาตรฐานปกติ T – score การแจกแจงความถี่ ร้อยละของความถี่ ความถี่สะสม และร้อยละของความถี่สะสมของแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านบุคลิกภาพ (โดยรวม) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (N = 1,043)

T – score	คะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ (โดยรวม)	ความถี่	ร้อยละความถี่	ความถี่สะสม	ร้อยละของความถี่สะสม
81	200	2	0.192	1043	100.000
79	-	-	-	1041	99.808
78	192	1	0.096	1041	99.808
77	191	1	0.096	1040	99.712
76	185	1	0.096	1039	99.616
75	182-183	3	0.288	1038	99.521
70	173-181	17	1.630	1035	99.233
65	159-172	47	4.506	1018	97.603
60	148-158	99	9.492	971	93.097
55	139-147	148	14.190	872	83.605
50	129-138	200	19.175	724	69.415
45	120-128	205	19.655	524	50.240
40	109-119	168	16.107	319	30.585
35	99-108	87	8.341	151	14.477
30	84-98	42	4.027	64	6.136
25	65-83	17	1.630	22	2.109
20	49-61	4	0.384	5	0.479
17	48	1	0.096	1	0.096
รวม		1043	100.000		

ตาราง 7 คะแนนเกณฑ์ปกติ (Norms) ของคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ : คะแนนมาตรฐานปกติ T – score และคะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพของแต่ละองค์ประกอบ และโดยรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (N = 1,043)

T – score	คะแนนลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านบุคลิกภาพ			
	องค์ประกอบด้านกล้าแสดงออก	องค์ประกอบด้านกระตือรือร้นในการทำงาน	องค์ประกอด้านพฤติกรรมการสื่อสารกับบุคคลอื่น	ลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ (โดยรวม)
81	70	-	-	200
79	-	-	55	-
78	68	-	-	192
77	-	-	54	191
76	67	75	-	185
75	66	-	53	182 - 183
70	61 - 65	71	49 - 52	173 - 181
65	55 - 60	66 - 70	46 - 48	159 - 172
60	50 - 54	62 - 65	43 - 45	148 - 158
55	45 - 49	57 - 61	40 - 42	139 - 147
50	40 - 44	53 - 56	37 - 39	129 - 138
45	35 - 39	48 - 52	34 - 36	120 - 128
40	30 - 34	45 - 47	31 - 33	109 - 119
35	26 - 29	41 - 44	27 - 30	99 - 108
30	21 - 25	35 - 40	23 - 26	84 - 98
25	18 - 20	24 - 34	18 - 22	65 - 83
20	17	15 - 23	15 -17	49 - 61
17	14	-	-	48

เกณฑ์การแปลความหมายลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านบุคลิกภาพ

ผู้วิจัยแปลงคะแนนดิบของลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพ ให้อยู่ในรูปของคะแนนมาตรฐานปกติ (Normalized Standard Score) T – score และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ ดังนี้ (ทองห่อ วิภาวิน. 2524 : 130)

ค่าคะแนนมาตรฐานปกติ T – score	การแปลความหมาย
T – score ตั้งแต่ T65 ขึ้นไป	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพสูงมาก
T – score ตั้งแต่ T55 – T64	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพสูง
T – score ตั้งแต่ T45 – T54	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพปานกลาง
T – score ตั้งแต่ T35 – T44	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพต่ำ
T – score ตั้งแต่ T35 ลงมา	มีลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ด้านบุคลิกภาพต่ำมาก

ถ้าผู้สอบได้คะแนนตรงจุดแบ่งพอดี คือ T35 T45 T55 และ T65 ให้เลื่อนไปอยู่ในกลุ่มสูงถัดไปเสมอ

ภาคผนวก ค
แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์

แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์

คำชี้แจง

แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการรู้คิด	14 ข้อ
ตอนที่ 2 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความสนใจ	24 ข้อ
ตอนที่ 3 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพ	40 ข้อ

แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวัดลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนิเทศศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งนักเรียนสามารถแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบไม่มีข้อที่ถูกหรือผิด จึงขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด (โปรดตอบทุกข้อ)

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาวชญานิน อรุณมาศ
นิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการรู้คิด

คำชี้แจง

1. แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ฉบับนี้ต้องการถามเกี่ยวกับการรู้คิดของนักเรียน
2. เนื่องจากไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด กรุณาพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าตรงกับตัวของนักเรียนหรือไม่หลังจากอ่านแต่ละข้อความ โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง **ใช่ / ไม่ใช่**

ข้อที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
	ลักษณะการรู้คิด ความคิดสร้างสรรค์		
1.	ข้าพเจ้าดัดแปลงวัสดุที่เหลือใช้ ให้เป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ		
2.	ในการเสนอผลงานหรือรายงานหน้าชั้นเรียน ข้าพเจ้ามีวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจกว่าคนอื่น		
3.	ในการทำงานที่ต้องผลิตผลงานสร้างสรรค์ ข้าพเจ้ามีวิธีคิดที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่น		
4.	ข้าพเจ้าคิดงานที่จะนำเสนอโดยไม่ซ้ำแบบใคร		
5.	ข้าพเจ้ามีความสามารถในการคิดริเริ่ม ผลิตผลงานที่ออกมาไม่เหมือนใคร		
6.	ข้าพเจ้าสามารถนำเสนอเรื่องธรรมดาทั่วไป ให้มีลักษณะโดดเด่นได้		
7.	ข้าพเจ้าสามารถคิดปรับปรุงงานของตนเองให้มีลักษณะที่แตกต่างไปจากงานของคนอื่น		
8.	ข้าพเจ้ามีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ผลงานได้หลายวิธีโดยไม่ยึดติดวิธีใดวิธีหนึ่ง		
9.	ข้าพเจ้าสามารถที่จะแสดงออกทางความคิดได้หลากหลายวิธีโดยเสนอข้อคิดเห็นหรือให้คำตอบได้มากกว่าคนอื่น		
10.	ข้าพเจ้าคิดสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ได้หลายรูปแบบ เช่น บทละคร บัตรอวยพร โคลงกลอน สื่อที่ทันสมัย		
11.	ข้าพเจ้าคิดออกแบบตราสัญลักษณ์ได้หลายรูปแบบในเวลาอันจำกัด		
12.	ข้าพเจ้าสามารถคิดแต่งบทละครหรือเรื่องสั้น ได้ทันต่อกำหนดเวลาการใช้งาน		
13.	ข้าพเจ้าคิดคำขวัญ สโลแกน ในกิจกรรมโครงการที่จัดประกวดได้รวดเร็วตามช่วงเวลาที่กำหนด		
14.	ข้าพเจ้าแปลงเนื้อเพลงเดิม ให้เป็นเนื้อเพลงใหม่ตามความนิยมในขณะนั้น		

ตอนที่ 2 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความสนใจ

คำชี้แจง

1. แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ฉบับนี้ต้องการถามเกี่ยวกับความสนใจของนักเรียน

2. เนื่องจากไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด กรุณาตอบให้ตรงตามความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนหลังจากอ่านแต่ละข้อความ

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางที่ตรงกับระดับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน

หลักเกณฑ์ในการเลือกตอบ

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติตัวของท่านมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติตัวของท่านมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติตัวของท่านบ้างเป็นบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติตัวของท่านน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติตัวของท่านเลย

ตอนที่ 2 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความสนใจ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางที่ตรงกับระดับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	สนใจอาชีพด้านนิเทศศาสตร์					
1.	ข้าพเจ้ารู้สึกมีใจรักและชอบงานด้านนิเทศศาสตร์					
2.	ถ้ามีโอกาสทำงานด้านนิเทศศาสตร์ ข้าพเจ้าจะทำงานอย่างเต็มที่ และทุ่มเทสุดความสามารถ					
3.	ข้าพเจ้าศึกษาถึงรายละเอียดที่เกี่ยวกับงานด้านนิเทศศาสตร์อยู่เสมอ					
4.	ข้าพเจ้าเข้าใจลักษณะงานในอาชีพนิเทศศาสตร์					
5.	ข้าพเจ้าสนใจที่จะศึกษาต่อในสาขาวิชานิเทศศาสตร์					
6.	ข้าพเจ้าจะเลือกเรียนสาขาวิชานิเทศศาสตร์เพราะสามารถประกอบอาชีพที่ข้าพเจ้าชอบได้					
7.	ข้าพเจ้าต้องการทำงานที่มีโอกาสถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร และวัฒนธรรมให้สังคมได้รับรู้					
8.	ข้าพเจ้าสนใจจะเป็นบุคคลหนึ่งที่ทำงานอยู่ในวงการบันเทิง เช่น ผู้กำกับภาพยนตร์					
9.	ข้าพเจ้าต้องการที่จะประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งในอาชีพต่อไปนี้ นักข่าว นักแสดง นักประชาสัมพันธ์ นักโฆษณา นักจัดรายการวิทยุ-โทรทัศน์ งานด้านการผลิตภาพยนตร์					
10.	ข้าพเจ้าตั้งเป้าหมายในอนาคตข้างหน้าว่าจะเลือกทำงานด้านนิเทศศาสตร์อย่างแน่นอน					
11.	ในอนาคตข้างหน้าข้าพเจ้าจะเป็นผู้ประกาศข่าวทางวิทยุ-โทรทัศน์					
12.	ข้าพเจ้าต้องการที่จะเป็นนักเขียนบทละครหรือเรื่องสั้น					

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
13.	**สนใจข้อมูลข่าวสาร** ข้าพเจ้าสนใจติดตามข่าวสารที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทั้งในและต่างประเทศ					
14.	ข้าพเจ้าติดตามข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ					
15.	ข้าพเจ้าสนใจติดตามข่าวสารเนื่องจากจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานในอนาคตได้					
16.	ข้าพเจ้าไม่สนใจฟัง เมื่อเพื่อนๆ สนทนาเรื่องข่าวสารที่เกิดขึ้นในสังคม					
17.	ข้าพเจ้าเป็นคนหนึ่งที่เปิดรับข้อมูล ทำให้ทันเหตุการณ์ของสังคมโลกอยู่เสมอ					
18.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเปิดรับข่าวสารโลกปัจจุบันน้อย					
19.	ข้าพเจ้าสนใจเกี่ยวกับสื่อมวลชนสาขาต่างๆ					
20.	ข้าพเจ้าวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อมวลชนทุกแขนง					
21.	ข้าพเจ้ามีความรอบรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน					
22.	ข้าพเจ้าสนใจเรื่องต่างๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ การเมือง การกีฬา วงการบันเทิง					
23.	ข้าพเจ้าชอบค้นคว้าหาความรู้รอบตัวนอกเหนือจากบทเรียน					
24.	ข้าพเจ้าสนใจติดตามข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุและโทรทัศน์					

ตอนที่ 3 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ

คำชี้แจง

1. แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ฉบับนี้ต้องการถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักเรียน

2. เนื่องจากไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด กรุณาตอบให้ตรงกับพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพที่ตรงกับนักเรียนหลังจากอ่านแต่ละข้อความ

3. โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางที่ตรงกับระดับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน

หลักเกณฑ์ในการเลือกตอบ

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติตัวของท่านมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติตัวของท่านมาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติตัวของท่านบ้างเป็นบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติตัวของท่านน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกหรือการปฏิบัติตัวของท่านเลย

ตอนที่ 3 แบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางที่ตรงกับการปฏิบัติตัวของท่านนักเรียน

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
1.	**กล้าแสดงออก** ข้าพเจ้าชอบทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออก					
2.	ผู้อื่นมักบอกว่าข้าพเจ้าเป็นคนกล้าแสดงออก					
3.	ข้าพเจ้าทำกิจกรรมบนเวทีโดยไม่รู้สึกเขินอาย					
4.	ข้าพเจ้ามีพรสวรรค์ด้านการแสดงออก					
5.	ข้าพเจ้าไม่บ่ายเบี่ยงเมื่อถูกขอให้ช่วยเป็นพิธีกร					
6.	ข้าพเจ้าชอบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้คนจำนวนมากรู้จัก					
7.	ข้าพเจ้ามีความมั่นใจในตนเองสูงกว่าคนปกติเมื่อต้องแสดงออกต่อหน้าคนจำนวนมาก					
8.	เมื่อทำงานกลุ่ม ข้าพเจ้าจะเป็นตัวแทนกลุ่มออกไปรายงานหน้าชั้นเสมอ					
9.	เวลาต้องแสดงออกต่อหน้าคนเป็นจำนวนมาก ข้าพเจ้าจะมีอาการมือสั่น หายใจถี่ หัวใจเต้นแรง					
10.	ข้าพเจ้าเป็นคนทันสมัย					
11.	ข้าพเจ้ากล้าแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์					
12.	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะแสดงความคิดเห็นกับผู้อื่น					
13.	ข้าพเจ้าชอบทำตัวโดดเด่นกว่าคนอื่น					
14.	ข้าพเจ้าจะอาสาทำกิจกรรมทันที ถ้ารู้ว่ากิจกรรมนั้นทำให้ตนเองเป็นที่โดดเด่น					
15.	**กระตือรือร้นในการทำงาน** ข้าพเจ้ามีความขยันอดทน สามารถทำงานได้ในทุกสถานการณ์ อดทนต่อสภาพแวดล้อมรอบตัว					
16.	ข้าพเจ้าสามารถเผชิญกับงานที่ยากลำบากได้ดี					
17.	ข้าพเจ้าสามารถทำงานภายใต้สถานการณ์ที่กดดันได้ดี					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
18.	ถ้ารู้ว่าในอนาคตข้างหน้าจะต้องเผชิญกับสถานการณ์คับขันข้าพเจ้าก็ไม่หวั่น					
19.	ข้าพเจ้าเป็นคนทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยความคล่องแคล่วรวดเร็ว					
20.	ข้าพเจ้าทำงานอย่างรวดเร็วเพื่อแข่งกับเวลา					
21.	ข้าพเจ้ามักทำงานให้เสร็จเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้					
22.	ข้าพเจ้าไม่สบายใจถ้างานที่ได้รับมอบหมายดำเนินไปอย่างล่าช้า					
23.	ข้าพเจ้ามักเอาจริงเอาจังตั้งใจทำงาน					
24.	เมื่อตั้งใจทำสิ่งใดแล้วข้าพเจ้าจะต้องทำให้สำเร็จ					
25.	ข้าพเจ้าตั้งใจทำงานอย่างสุดความสามารถ					
26.	เมื่อข้าพเจ้าถูกตำหนิ เพราะทำงานบกพร่องข้าพเจ้าก็พยายามแก้ไขและทำงานขั้นต่อไป					
27.	ข้าพเจ้าใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ					
28.	ข้าพเจ้าชอบแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ อยากรู้อยากเห็นบ่อยครั้ง					
29.	ข้าพเจ้าเป็นคนอยากรู้อยากเห็นในสิ่งแปลกใหม่					
	พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น					
30.	ข้าพเจ้าพูดได้ตรงตามประเด็น					
31.	ข้าพเจ้าได้พูดชัดถ้อย ชัดคำ ตรงตามอักขระ					
32.	ข้าพเจ้าชอบการเจรจาติดต่อกับผู้คน					
33.	ข้าพเจ้าสามารถชี้แจงหรือถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ให้เพื่อนเข้าใจได้ดี					
34.	เป็นการยากสำหรับข้าพเจ้า ถ้าจะต้องอธิบายหรือบอกกล่าวสิ่งต่างๆ ให้คนอื่นเข้าใจได้					
35.	เมื่อเจอเรื่องราวที่น่าประทับใจ ข้าพเจ้าจะจดบันทึกเก็บไว้					
36.	ข้าพเจ้าสามารถเขียนเรียงความได้ดี เข้าใจง่าย					
37.	ข้าพเจ้าเป็นคนชอบอ่านหนังสือทุกประเภท					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
38.	เมื่อมีเวลาข้าพเจ้ามักจะอ่านหนังสือที่นอกเหนือจากบทเรียน					
39.	เวลาอ่านบทความสามารถจับใจความสำคัญได้					
40.	ข้าพเจ้าสามารถอ่านบทความได้ในเวลาที่จำกัดและสามารถเข้าใจบทความนั้นได้ดี					

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล	คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ภุชงค์ โรจน์แสงรักษ์	คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวชญานิน อรุณมาศ
วันเดือนปีเกิด	29 เมษายน 2520
สถานที่เกิด	เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1519/30 ถนนลาดพร้าว 41/1 แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10320
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาเลขานุการ โรงเรียนเซนต์จอห์นโปลีเทคนิค
พ.ศ. 2543	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ) สาขาวิชาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2548	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ